

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

**Gmina Świeszyno
2025**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP	4
DANE DEMOGRAFICZNE	5
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	8
PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY	10
RYNEK ALKOHOLOWY	12
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	12
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO NA TERENIE GMINY ŚWIESZYNO	13
DANE Z POWIATOWEGO URZĘDU PRACY	14
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	15
GRUPA BADANA	15
CEL BADANIA	16
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ	17
PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	19
PROBLEMY OSÓB STARSZYCH	22
PRZEMOC DOMOWA	24
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE	27
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA	31
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE	32
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE - UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH	34
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: ZABURZENIA ODŻYWIANIA	36
POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY ŚWIESZYNO ..	37
BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	39
GRUPA BADANA	39
CEL BADANIA	39
WYNIKI BADAŃ	39
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	46
METODOLOGIA	46
CEL BADANIA	46
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ	46
WYNIKI	47
RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI	47
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL	50
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY	55

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE	57
SPOŻYWANIE NAPOJÓW ENERGETYZUJĄCYCH PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ	60
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD	62
PRZEMOC ORAZ CYBERPRZEMOC	68
CZAS WOLNY	73
ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM ZDANIEM NAUCZYCIELI SZKÓŁ W GMINIE ŚWIESZYNO 74	
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ	74
WYNIKI BADAŃ.....	75
BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD RODZICÓW DZIECI I MŁODZIEŻY UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ GMINY ŚWIESZYNO	83
CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY	83
CEL BADANIA.....	83
WYNIKI BADAŃ.....	83
ŚRODOWISKO SZKOLNE	83
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL, PAPIEROSY, NARKOTYKI I DOPALACZE	86
PRZEMOC, RELACJE RODZINNE	89
CYBERPRZEMOC, AKTYWNOŚCI ONLINE I KORZYSTANIA Z NOWYCH TECHNOLOGII.....	92
WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW SZKÓŁ Z GMINY ŚWIESZYNO Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2024 ROKU	94
METODOLOGIA	94
CEL BADANIA.....	94
GRUPA BADANA	95
WYNIKI	96
ALKOHOL.....	96
PAPIEROSY I E-PAPIEROSY	101
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE I DOPALACZE	103
KORZYSTANIE Z MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH I GIER	107
GRY HAZARDOWE	109
ESPAD – PODSUMOWANIE	112
PODSUMOWANIE.....	113
ANALIZA SWOT SYTUACJI GMINY ŚWIESZYNO NA PODSTAWIE ZAPREZENTOWANYCH W DIAGNOZIE DANYCH	121

WSTĘP

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Świeszyno jest istotnym krokiem w identyfikacji i przeciwdziałaniu problemom społecznym, które dotyczą zarówno dorosłych mieszkańców, jak i dzieci oraz młodzież. W obliczu dynamicznych przemian społeczno-kulturowych, lokalna społeczność staje przed wyzwaniami, które wymagają szczególnej uwagi i systemowego podejścia. Dokument ten stanowi kompleksową analizę skali i charakteru problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych (alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze), uzależnieniami behawioralnymi oraz zjawiskami towarzyszącymi, takimi jak przemoc domowa czy cyberprzemoc.

Podstawowym celem niniejszej diagnozy jest dostarczenie rzetelnych danych, które umożliwią skuteczne planowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień. Badania oparte na opinii mieszkańców oraz analizie statystycznej pozwalają lepiej zrozumieć potrzeby społeczności lokalnej i wskazać obszary, w których interwencje są najbardziej potrzebne.

Gmina Świeszyno jako odpowiedzialna jednostka samorządowa, stawia na holistyczne podejście do problemów uzależnień, angażując różnorodne instytucje i zasoby w celu budowania zdrowego i świadomego społeczeństwa. Niniejszy dokument będzie stanowił fundament dla tworzenia programów i strategii, które nie tylko przeciwdziałają uzależnieniom, ale również promują zdrowy styl życia oraz rozwój potencjału lokalnej społeczności.

Dokument ten ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w drugim kwartale 2025 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Świeszyno wśród następujących grup respondentów: dorośli mieszkańcy, sprzedawcy napojów alkoholowych, nauczyciele, dzieci i młodzież szkolna oraz nauczyciele.

DANE DEMOGRAFICZNE

Szczegółowe dane demograficzne pozyskane z Urzędu Stanu Cywilnego na dzień 31.12.2024 roku prezentuje poniższe zestawienie:

1. Liczba mieszkańców Gminy

a. 2022: 7727

- w tym kobiet: **3872**
- w tym mężczyzn: **3855**

b. 2023: 7868

- w tym kobiet: **3952**
- w tym mężczyzn: **3916**

c. 2024: 7890

- w tym kobiet: **3989**
- w tym mężczyzn: **3901**

2. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (31.12.2024): 1677

a. w tym kobiet: 811

b. w tym mężczyzn: 866

3. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (31.12.2024): 4898

a. w tym kobiet: 2364

b. w tym mężczyzn: 2534

4. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (31.12.2024): 1315

a. w tym kobiet: 814

b. w tym mężczyzn: 501

5. Liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców Gminy:

a. 2022: 30

b. 2023: 37

c. 2024: 44

6. Liczba orzeczonych rozwodów mieszkańców Gminy:

a. 2022: 12

b. 2023: 14

c. 2024: 9

7. Liczba mieszkańców Gminy (31.12.2024)
 - a. stanu wolnego (kawaler/panna): **861/792**
 - b. stanu wolnego (wdowiec/wdowa): **91/285**
 - c. stanu wolnego (po rozwodzie): **221/262**
 - d. w związku małżeńskim: **1864/1756**
8. Liczba urodzeń żywych w roku 2022: **64**
 - a. w tym chłopcy: **34**
 - b. w tym dziewczynki: **30**
9. Liczba urodzeń żywych w roku 2023: **66**
 - a. w tym chłopcy: **33**
 - b. w tym dziewczynki: **33**
10. Liczba urodzeń żywych w roku 2024: **54**
 - a. w tym chłopcy: **20**
 - b. w tym dziewczynki: **34**
11. Liczba zgonów w roku 2022: **59**
 - a. w tym mężczyźni: **28**
 - b. w tym kobiety: **31**
12. Liczba zgonów w roku 2023: **69**
 - a. w tym mężczyźni: **45**
 - b. w tym kobiety: **24**
13. Liczba zgonów w roku 2024: **60**
 - a. w tym mężczyźni: **38**
 - b. w tym kobiety: **22**

Dane demograficzne Gminy Świeszyno na dzień 31 grudnia 2024 roku wskazują na niewielki, ale systematyczny wzrost liczby mieszkańców. W 2022 roku populacja wynosiła 7727 osób, w 2023 roku – 7868, a w 2024 – 7890. W strukturze płci zauważalna jest nieznaczna przewaga liczby kobiet (3989) nad mężczyznami (3901), co wpisuje się w ogólnokrajowe tendencje demograficzne.

Struktura wiekowa mieszkańców ukazuje wyraźną przewagę osób w wieku produkcyjnym, których liczba wynosi 4898 (2364 kobiety i 2534 mężczyzn). Mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowią 1677 osób, natomiast w wieku poprodukcyjnym – 1315, z czego aż 814 to kobiety. Świadczy to o relatywnie młodej strukturze społeczności lokalnej, jednak rosnąca liczba osób starszych powinna być sygnałem do wzmacniania lokalnej polityki senioralnej.

W zakresie ruchu naturalnego, dane wskazują na ujemne saldo urodzeń i zgonów w 2024 roku – odnotowano 54 urodzenia żywe i 60 zgonów. Jest to zmiana w stosunku do lat wcześniejszych, w których liczba urodzeń była nieco wyższa (66 w 2023 r., 64 w 2022 r.), a liczba zgonów zmienna. Spadek liczby urodzeń przy jednoczesnym wzroście zgonów wśród mężczyzn (38 zmarłych w 2024 r.) może sugerować potrzebę wdrażania działań wspierających młode rodziny oraz promocji zdrowia wśród mężczyzn.

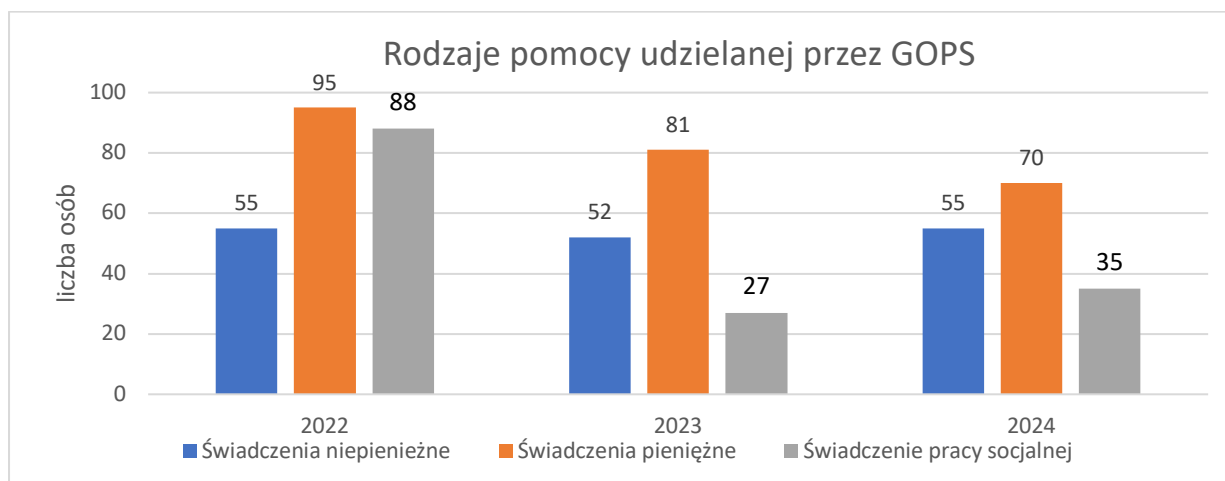
Z danych wynika również rosnąca liczba zawieranych małżeństw – z 30 w 2022 roku, do 37 w 2023 i aż 44 w 2024 roku. Co istotne, w tym samym okresie zmniejszyła się liczba rozwodów – z 12 w 2022 do 9 w 2024 roku. Może to świadczyć o poprawie trwałości związków małżeńskich w gminie i bardziej stabilnym środowisku rodzinnym.

Analizując strukturę stanu cywilnego, największą grupę stanowią osoby pozostające w związku małżeńskim (1864 mężczyzn i 1756 kobiet), natomiast istotna liczba osób to rozwiedzeni (221 mężczyzn i 262 kobiety) oraz wdowcy i wdowy (łącznie 376 osób), przy czym ponownie przeważają kobiety. Wskazuje to na konieczność uwzględniania potrzeb osób samotnych i starszych w planowaniu działań społecznych.

Dane demograficzne Gminy Świeszyno stanowią solidną podstawę do planowania działań w zakresie polityki rodzinnej, senioralnej i społecznej, z uwzględnieniem specyfiki struktury wiekowej i cywilnej mieszkańców oraz zachodzących zmian w liczbie urodzeń, zgonów i zawieranych małżeństw.

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

<i>Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej</i>			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin ogółem	118	102	93
W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	5	4	7

<i>Powody przyznawania pomocy społecznej</i> (liczba osób/rodzin)			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Niepełnosprawność	32	24	23
Bezrobocie	92	72	63
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	113	91	82
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	9	6	6
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	37	28	32
Alkoholizm	4	3	7
Inne	22	15	19

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) w Gminie Świeszyno w latach 2022–2024 ukazuje tendencję spadkową w liczbie rodzin objętych pomocą społeczną – z 118 rodzin w 2022 roku do 93 w 2024 roku. Mimo ogólnego spadku, zauważalny jest wzrost liczby

rodzin korzystających z pomocy z powodu problemów uzależnień – z 5 w 2022 roku do 7 w 2024 roku.

W analizowanym okresie najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej było ubóstwo – dotyczyło ono odpowiednio 113 osób/rodzin w 2022 roku, 91 w 2023 roku i 82 w 2024 roku. Drugim najczęściej występującym problemem pozostaje bezrobocie, które w 2022 roku dotyczyło 92 osób/rodzin, a w 2024 roku – 63. Inne istotne przyczyny to długotrwała choroba (od 37 osób w 2022 do 32 w 2024), niepełnosprawność (od 32 do 23) oraz problemy opiekuńczo-wychowawcze, które w ostatnich dwóch latach utrzymują się na stałym poziomie (6 przypadków rocznie).

W zakresie form pomocy udzielanej przez GOPS obserwuje się wyraźną przewagę świadczeń pieniężnych, których liczba jednak spada: ze 95 przypadków w 2022 roku do 70 w 2024 roku. Liczba świadczeń niepieniężnych pozostaje na stałym poziomie – około 52–55 rocznie. Natomiast liczba przypadków pracy socjalnej, po wyraźnym spadku w 2023 roku (27), ponownie wzrosła do 35 w 2024 roku.

Z przedstawionych danych wynika, że GOPS elastycznie dostosowuje swoje działania do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Pomimo zmniejszającej się liczby beneficjentów, istotne pozostają problemy strukturalne, takie jak ubóstwo, bezrobocie i choroby przewlekłe. Szczególną uwagę powinny przyciągać rosnące sygnały dotyczące uzależnień, które wskazują na potrzebę dalszego rozwijania działań profilaktycznych i wsparcia specjalistycznego w tym zakresie.

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

Liczba założonych Niebieskich Kart			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem NK	11	10	15

Instytucje zakładające Niebieskie Karty w 2023 roku:	
Nazwa instytucji:	Liczba kart:
Ośrodek Pomocy Społecznej	2
Policja	7
Służba Zdrowia	-
Placówki edukacyjne	1
Inne	-

Liczba incydentów związanych z przemocą domową zgłoszonych w latach:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	0	2	3
Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	9	11	20
Kobiety	6	7	7
Mężczyźni	1	1	1
Dzieci (do 18 r.ż.)	2	3	12
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	9	9	17
Kobiety	1	1	6
Mężczyźni	8	8	11
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego z powodu przemocy domowej:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.

Ogółem	11	10	15
Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjnoedukacyjne:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	2	0	1
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego:			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem	9	9	6

Rodzaje udzielonej pomocy osobom doznającym przemocy domowej w 2024 roku:	
Rodzaj pomocy:	Liczba osób:
Pomoc psychologiczna	14
Praca socjalna	15

W latach 2022–2024 w Gminie Świeszyno zauważalny jest stopniowy wzrost liczby interwencji związanych z przemocą domową. Liczba założonych Niebieskich Kart wzrosła z 11 w 2022 roku do 15 w 2024 roku. Równocześnie odnotowano więcej incydentów zgłaszanych jako przemoc domowa – z 0 w 2022 r. do 3 w 2024 r. W 2024 roku aż 20 osób otrzymało pomoc jako osoby doznające przemocy, w tym znaczny wzrost dotyczył dzieci (aż 12 w porównaniu do 2 w 2022 r.).

Zwiększyła się też liczba osób stosujących przemoc, wobec których podjęto działania – z 9 do 17, przy czym w 2024 roku sześciokrotnie częściej niż w latach wcześniejszych dotyczyło to kobiet. Pomimo wzrostu skali problemu, wciąż znikoma liczba sprawców trafia na programy korekcyjno-edukacyjne (tylko 1 osoba w 2024 r.).

Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego również wzrosła (z 11 do 15), choć liczba samych spotkań Zespołu spadła (z 9 do 6). W 2024 roku dominującymi formami udzielanej pomocy były praca socjalna (15 osób) i wsparcie psychologiczne (14 osób).

Dane te pokazują wzrost zgłaszalności przypadków przemocy, co może być efektem lepszej diagnozy i większej gotowości do poszukiwania pomocy. Jednocześnie wskazują na potrzebę intensyfikacji działań w zakresie pracy ze sprawcami oraz zwiększenia dostępności i częstotliwości wsparcia systemowego.

RYNEK ALKOHOLOWY

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem:	21	18	15
do spożycia poza miejscem sprzedaży:			
do 4,5%	21	18	15
od 4,5% do 18%	19	16	14
powyżej 18%	19	16	14
do spożycia w miejscu sprzedaży:			
do 4,5%	2	2	1
od 4,5% do 18%	-	-	-
powyżej 18%	-	-	-

W latach 2022–2024 na terenie Gminy Świeszyno systematycznie spadała liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych – z 21 w roku 2022 do 15 w roku 2024. Redukcja objęła głównie punkty przeznaczone do sprzedaży alkoholu do spożycia poza miejscem zakupu, zarówno w zakresie niskoprocentowych napojów (do 4,5%), jak i tych powyżej 4,5%. Liczba punktów sprzedaży napojów wysokoprocentowych zmniejszyła się z 19 do 14. Równocześnie niemal całkowicie zaniknęła sprzedaż alkoholu w miejscu jego spożycia – w 2024 r. funkcjonował tylko jeden taki punkt. Trend ten może świadczyć o konsekwentnej polityce ograniczania dostępności alkoholu w gminie.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

GKRPA			
	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogólne posiedzenia Komisji	12	12	12
Przeprowadzono rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia	18	14	25
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	1
Post. opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów	7	9	7
Liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0

Wniosków o leczenie odwykowe	17	13	20
Obecnie rozpoczętych spraw	0	8	5
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	9	6	15
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	0	3	9
Zakończone postępowania w sprawie skierowania na leczenie odwykowe przez sąd	0	3	6
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	5	3	4

W latach 2022–2024 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świeszynie prowadziła stałą działalność, odbywając co roku po 12 posiedzeń. W analizowanym okresie wzrosła liczba rozmów motywujących osoby uzależnione do podjęcia leczenia – z 14 w 2023 r. do 25 w 2024 r. Zwiększyła się także liczba wniosków o leczenie odwykowe (z 13 do 20), jak również zleceń badań przez biegłych sądowych (z 6 do 15). W 2024 r. wzrosła liczba wniosków kierowanych do sądu (9) i zakończonych postępowań sądowych (6), co może świadczyć o większej skuteczności podejmowanych działań. Komisja przeprowadziła w 2024 roku również pierwszą kontrolę punktów sprzedaży alkoholu. Mimo intensyfikacji działań, w żadnym z lat nie cofnięto zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO NA TERENIE GMINY ŚWIESZYNO

	2022	2023	2024
Liczba placówek:	1	2	2
Dzieci:	30	45	65
W tym z rodzin alkoholowych:	4	-	-
Liczba zatrudnionych wychowawców:	2	2	2

W latach 2022–2024 na terenie Gminy Świeszyno nastąpił rozwój sieci świetlic – ich liczba wzrosła z jednej placówki w 2022 roku do dwóch w kolejnych latach. Jednocześnie systematycznie rosła liczba dzieci objętych wsparciem: z 30 w 2022 r., do 45 w 2023 r. i 65 w 2024 r. Liczba zatrudnionych wychowawców pozostawała na stałym poziomie (2 osoby). W 2022 roku z pomocy korzystały także dzieci z rodzin alkoholowych (4 osoby), jednak w kolejnych latach dane te nie zostały doprecyzowane. Wzrost liczby placówek oraz objętych

opieką dzieci świadczy o zwiększającym się zapotrzebowaniu na wsparcie środowiskowe i opiekuńczo-wychowawcze w gminie.

DANE Z POWIATOWEGO URZĘDU PRACY

Bezrobocie rejestrowane w gminie wyniosło:

- w 2024 – 5% (2.71% wśród kobiet i 2.29% wśród mężczyzn)
- w 2023 – 4.2% (2.47% wśród kobiet i 1.73% wśród mężczyzn)
- w 2022 – 5.4% (3.04% wśród kobiet i 2.36% wśród mężczyzn)

Liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym (18—64 lata):

	2022	2023	2024
Ogółem	268	221	221
W tym mężczyzn	151	130	120
W tym kobiet	117	91	101

Liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędu pracy z terenu Gminy Świeszyno w 2024 r.:

- Ogółem: 108

W latach 2022–2024 poziom bezrobocia w gminie utrzymywał się na zbliżonym poziomie, przy czym w 2023 r. odnotowano najniższy wskaźnik (4,2%). W 2024 roku bezrobocie wzrosło do 5%, przy nieznacznie wyższym udziale kobiet (2,71%) niż mężczyzn (2,29%). Liczba bezrobotnych w wieku produkcyjnym w 2024 r. wyniosła 221 osób – tyle samo co w roku poprzednim, co wskazuje na stabilizację sytuacji po wcześniejszym spadku.

Warto odnotować również wzrost liczby ofert pracy – w 2024 roku zgłoszono ich 108, co może świadczyć o poprawiającej się aktywności lokalnego rynku zatrudnienia. Należy jednak zwrócić uwagę na utrzymującą się liczbę bezrobotnych kobiet – wzrost z 91 do 101 – co może wskazywać na konieczność wsparcia tej grupy poprzez działania aktywizujące i dopasowane do ich potrzeb.

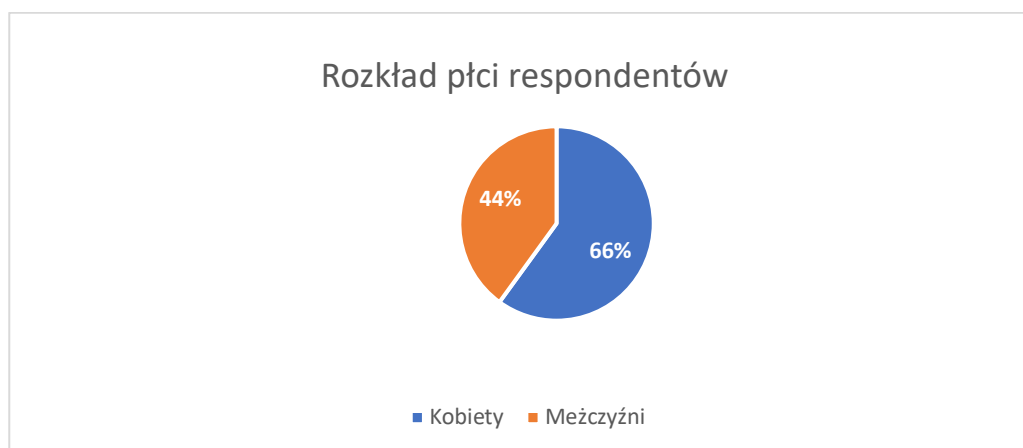
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

GRUPA BADANA

Badania obejmowały mieszkańców **Gminy Świeszyno**, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Zastosowana metoda badawcza to PAPI (ang. Paper & Pen Personal Interview) – metoda zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, która polega na bezpośrednim, indywidualnym wywiadzie kwestionariuszowym. Respondenci wypełniali papierowe ankiety pod nadzorem ankietera, co pozwalało na uzyskanie wyczerpujących i dokładnych odpowiedzi.

Respondenci byli dokładnie informowani o anonimowym charakterze ankiety, co miało na celu zwiększenie ich komfortu i szczerości odpowiedzi. Dodatkowo, każdy respondent miał możliwość rezygnacji z udziału w badaniu w dowolnym momencie, co podkreślało dobrowolność udziału i mogło wpłynąć na zwiększenie jakości uzyskanych danych.

W badaniu wzięło udział **300 mieszkańców Gminy Świeszyno**, co stanowiło reprezentatywną próbę dla populacji tej gminy. Średnia wieku respondentów wyniosła 42 lata, co sugeruje, że badanie objęło szeroki przekrój wiekowy mieszkańców, od młodych dorosłych po osoby starsze. Analiza wyników pozwoliła na uzyskanie cennych informacji na temat preferencji, potrzeb i problemów społeczności lokalnej, co może stanowić podstawę do podejmowania decyzji przez lokalne władze oraz inne zainteresowane strony.

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy domowej;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi:
 - uzależnieniem od hazardu,
 - zaburzeniami odżywiania,
- Zagadnienia związane z sytuacją oraz problemami z jakimi spotykają się osoby starsze i niepełnosprawne.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ

W pierwszej części badania poprosiliśmy mieszkańców Gminy Świeszyno o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Świeszyno.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	38%	31%	27%	4%
Uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie)	39%	34%	23%	4%
Uzależnienie od alkoholu	53%	25%	19%	33%
Bezrobocie	16%	5%	46%	33%
Bieda, ubóstwo	36%	36%	23%	5%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się)	23%	36%	28%	13%
Przestępczość	48%	29%	19%	4%
Cyberprzemoc	53%	25%	17%	5%
Przemoc domowa	54%	19%	19%	8%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	53%	19%	19%	9%
Uzależnienie od papierosów	42%	30%	18%	10%

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Świeszyno najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: **uzależnienie od alkoholu (78%), cyberprzemoc (78%) oraz przestępczość (77%)**.

Poprosiliśmy również mieszkańców Gminy Świeszyno o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych

uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

<i>Ocena powszechności uzależnień przez badanych mieszkańców</i>					
Rodzaj uzależnienia	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	30%	42%	17%	7%	4%
Narkomania	5%	19%	38%	19%	19%
Nikotynizm	52%	31%	7%	5%	5%
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	11%	29%	28%	21%	11%
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	12%	28%	38%	15%	7%
Secioholizm (uzależnienie od Internetu)	38%	36%	13%	4%	9%
Uzależnienie od hazardu	2%	15%	35%	24%	24%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, jedzenioholizm)	5%	13%	31%	28%	23%

Ankietowani mieszkańcy Gminy Świeszyno uznali, że z zaproponowanych w tabeli zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi¹ w ich środowisku są: **nikotynizm (83%), secioholizm (74%) oraz alkoholizm (72%).**

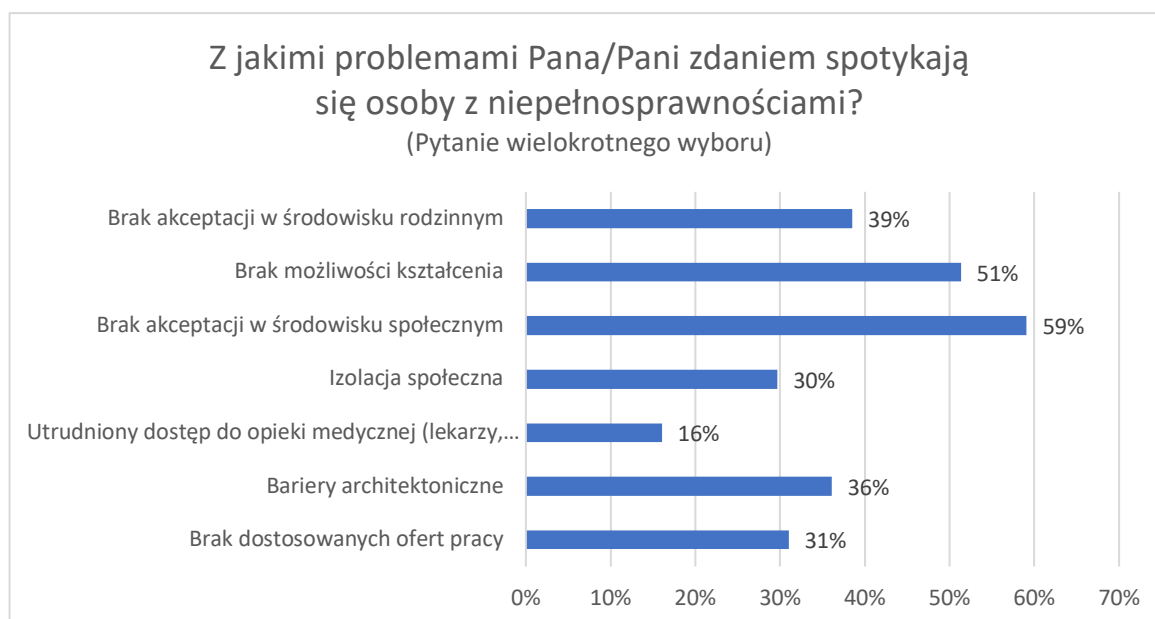
¹ Suma odpowiedzi: bardzo powszechne i dość powszechne.

PROBLEMY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

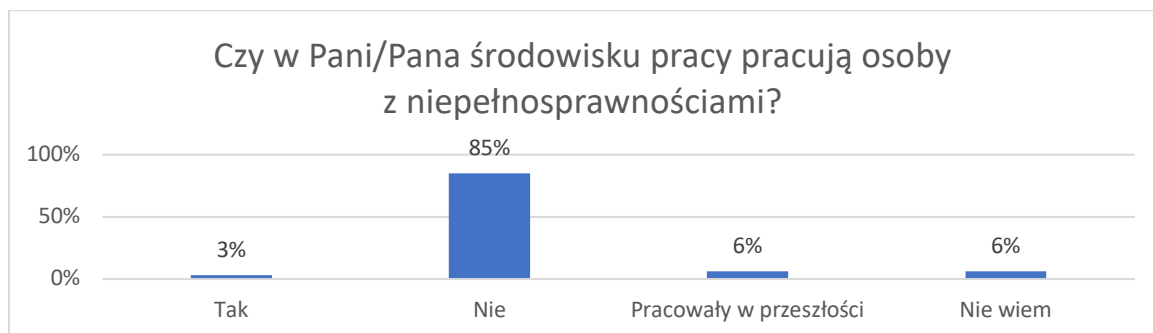
Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

W ogólnej opinii społecznej najczęściej wymienianymi problemami, z jakimi mogą borykać się osoby niepełnosprawne są problemy finansowe, brak dostępu do odpowiedniej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji. Same osoby niepełnosprawne również przyznają, że są to jedne z większych problemów, jakie spotykają na swojej drodze. Najczęściej wymieniane problemy rodzin osób niepełnosprawnych to także trudności finansowe. Istotne są trudności w pogodzeniu pracy zarobkowej z opieką nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ważnymi aspektami w życiu osób bliskich niepełnosprawnym są także wypalenie, przemęczenie i brak sił oraz niewystarczający dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

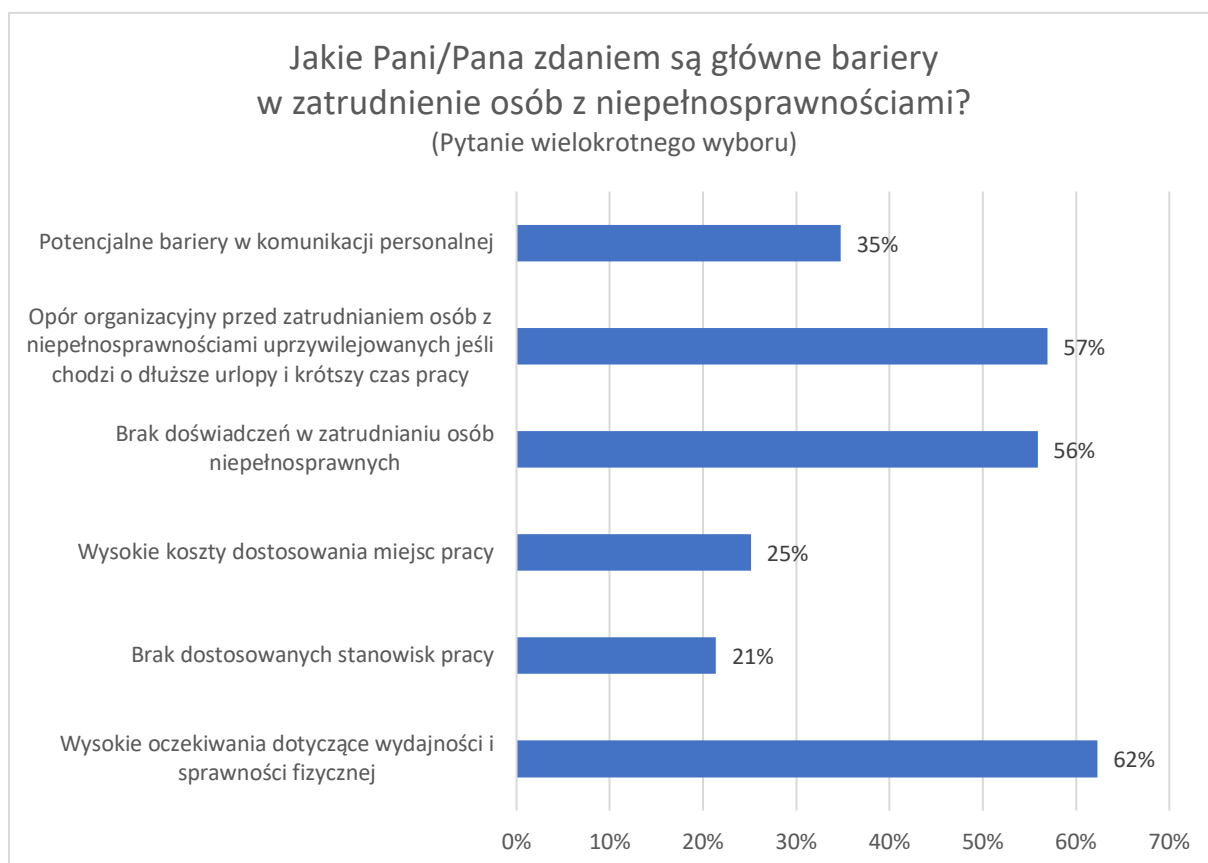
Za najbardziej powszechne problemy z którymi spotykają się osoby z niepełnosprawnościami respondenci kolejno uznali: brak akceptacji w środowisku społecznym (59%), brak możliwości kształcenia (51%), brak akceptacji w środowisku rodzinnym (39%), bariery architektoniczne (36%), brak dostosowanych ofert pracy (31%), izolacja społeczna (30%) oraz na ostatnim miejscu utrudniony dostęp do opieki medycznej (16%).

85% respondentów deklaruje, że w ich środowisku pracy nie pracują osoby z niepełnosprawnościami, a 6% nie posiada wiedzy na ten temat. 6% twierdzi, że takie osoby pracowały u nich w przeszłości. 3% badanych odpowiedziało, że w ich środowisku pracy pracują osoby niepełnosprawne.

Zdaniem badanych mieszkańców Gminy Świeszyno głównymi barierami w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami są kolejno: wysokie oczekiwania dotyczące wydajności i sprawności fizycznej (62%), opór organizacji przed zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami (57%), brak doświadczenia w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (56%), potencjalne bariery w komunikacji interpersonalnej (35%), koszty dostosowania miejsc pracy (25%) oraz brak dostosowanych stanowisk pracy (21%).

Zdaniem respondentów do najefektywniejszych finansowych form wsparcia w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami należą kolejno: dofinansowanie do wynagrodzeń zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami (76%), zwrot kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami (45%), zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających osobie z niepełnosprawnościami w pracy (37%), zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy (34%) oraz refundacja kosztów szkolenia pracowników z niepełnosprawnościami (33%).

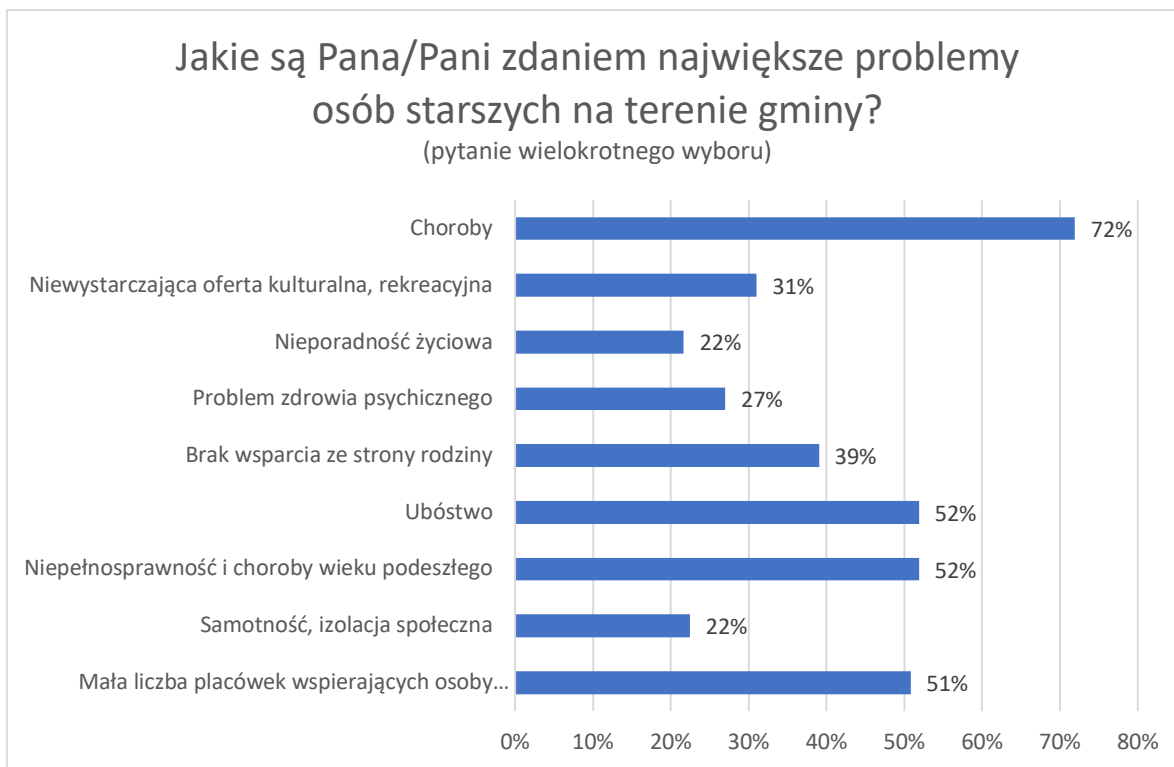
PROBLEMY OSÓB STARSZYCH

Od początku lat 90. XX wieku obserwujemy postępujący proces starzenia się społeczeństwa polskiego. Wyraża się on głównie wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszającą się liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym. W najbliższych dwudziestu latach nastąpi przyspieszenie tego procesu. Przewidywane zmiany demograficzne wymagają podjęcia nowych zadań w polityce społecznej i gospodarczej Polski².

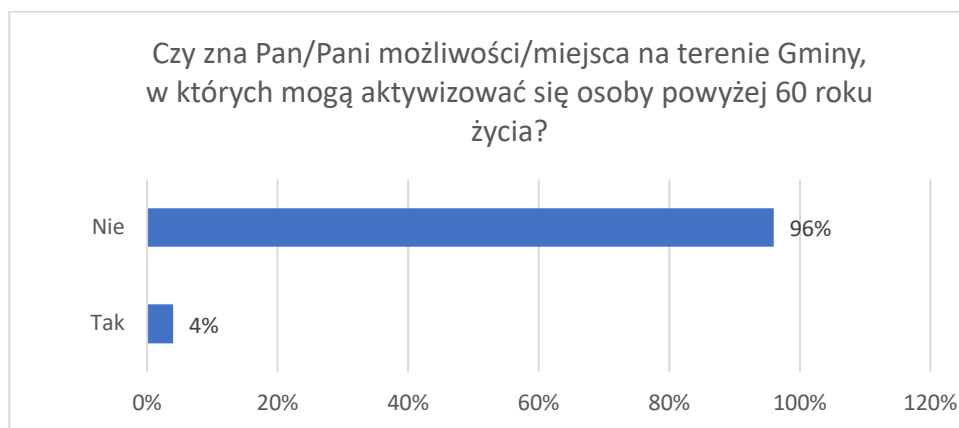
Do najważniejszych ogólnych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

Badani mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie, jakie są ich zdaniem największe problemy osób starszych na terenie gminy. Jak wynika z przeprowadzonych badań największymi problemami tej grupy społecznej, zdaniem respondentów, są: choroby (72%), ubóstwo (52%), niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (52%), mała liczba placówek wspierających osoby starsze (51%), brak wsparcia ze strony rodziny (39%), niewystarczająca oferta kulturalna/rekreacyjna (31%), problem zdrowia psychicznego (27%), nieporadność życiowa (22%) oraz samotność i izolacja społeczna (22%).

² [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/\\$file/Infos_126.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/D5E35E200F187640C1257A29004A756B/$file/Infos_126.pdf) (dostęp: 25.11.2020).

Następnie zapytano mieszkańców o to czy na terenie Gminy Świeszyno istnieją miejsca/możliwości, w których mogą aktywizować się osoby powyżej 60 roku życia. Zaledwie 4% badanych zna takie miejsce. Przede wszystkim wskazywano na Kluby Seniora.

PRZEMOC DOMOWA

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw weszła w życie w zasadniczej swojej części 22 czerwca 2023 r. Od tego dnia ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nosi nową nazwę: „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”, a w ślad za tym wprowadzono do polskiego porządku prawnego definicję legalną zjawiska „przemocy domowej”, która zastąpiła dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie”.

Przez **przemoc domową** rozumie się w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”;

Natomiast w myśl nowej definicji **osoba doznająca przemocy domowej** (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to:

- małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa

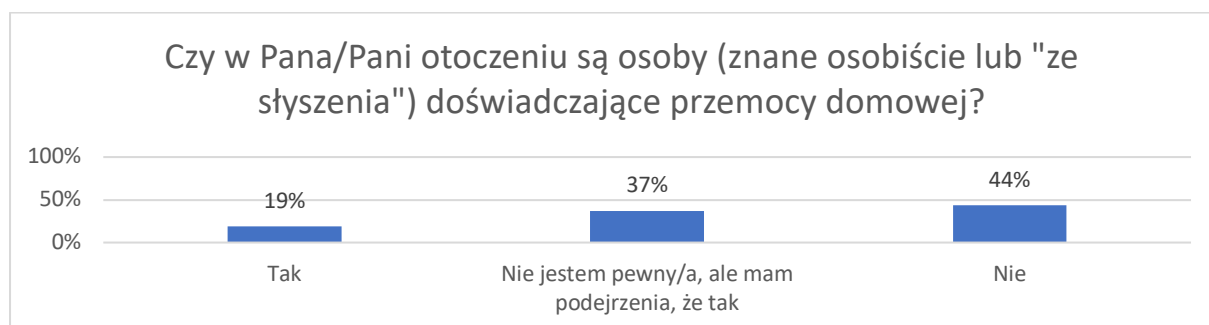
Przez **osobę doznającą przemocy domowej** należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Osoba stosująca przemoc domową (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec ww. osób doznających przemocy.

Świadek przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o doznawanie przemocy lub stosowanie przemocy domowej.

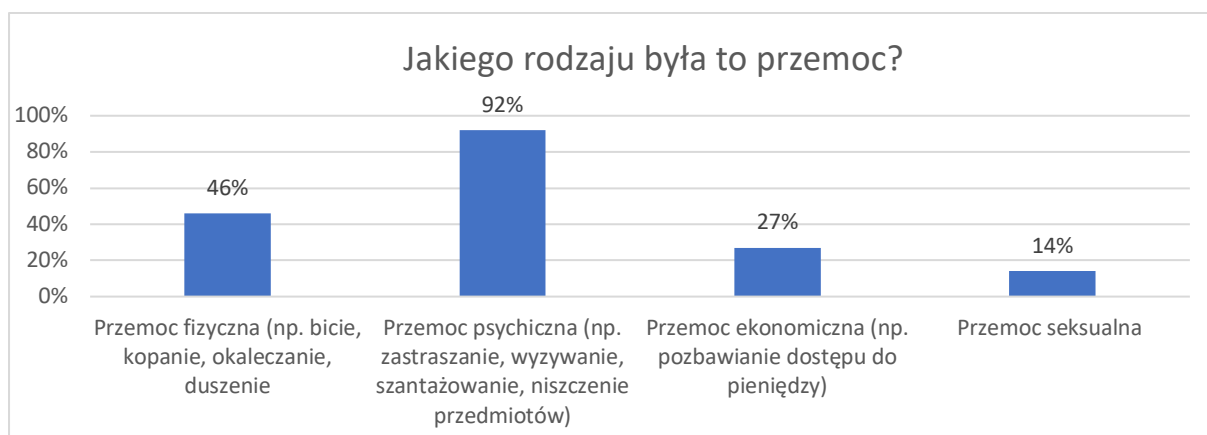
Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Świeszyno 19% z respondentów zna osobiście lub ze słyszenia osoby doznające przemocy domowej, a 37% ma podejrzenia, że może do tego dochodzić. Należy pamiętać, że tego rodzaju przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doznających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

W kwestionariuszu badani mieli możliwość udzielenia informacji zwrotnej na temat doświadczanej przemocy domowej. **Wśród badanej grupy osób 24% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny,**

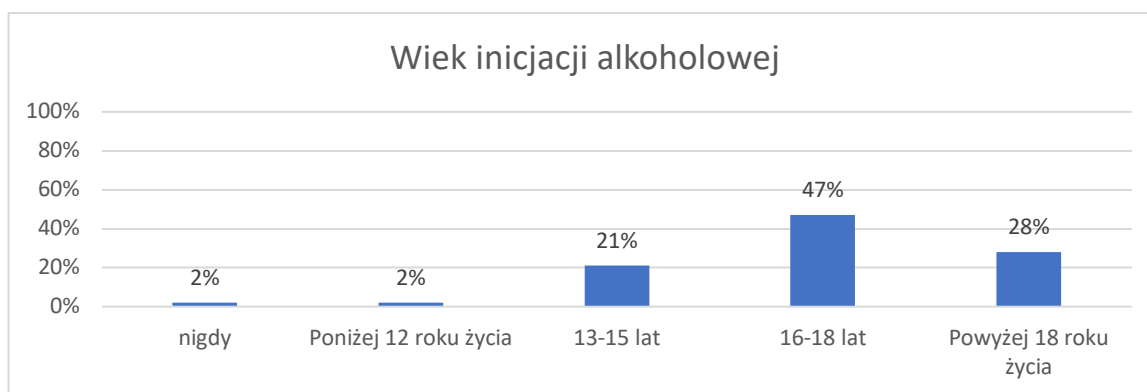
W dalszej kolejności kwestionariusza badani zostali zapytani o **rodzaj doświadczanej przemocy**. Wśród odpowiedzi na pierwszym miejscu wskazano przemoc psychiczną (92%), następnie fizyczną (46%), przemoc ekonomiczną (27%) oraz przemoc seksualną (14%).

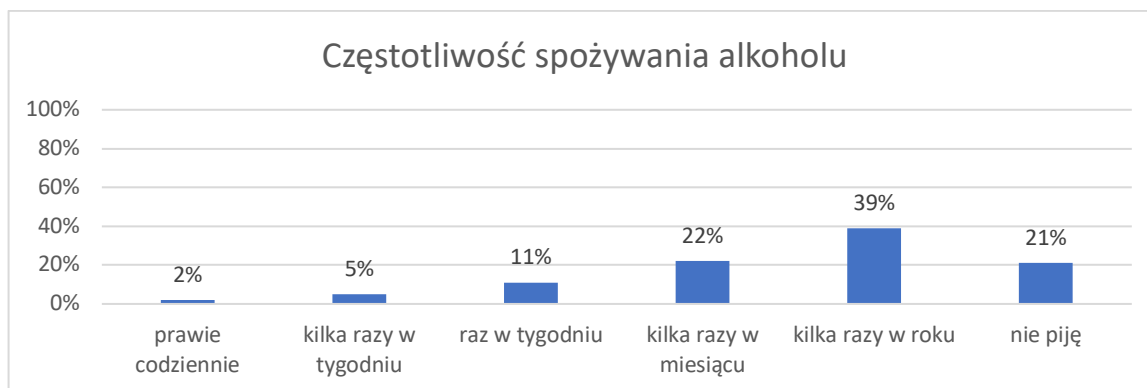
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Gminy Świeszyno na temat alkoholu w szczególności ich opinie dotyczące spożywania alkoholu w różnych sytuacjach życiowych, akceptacji społecznej dla picia alkoholu, świadomości skutków zdrowotnych i społecznych związanych z nadużywaniem, a także wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w przypadku problemów alkoholowych.

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części badania był deklarowany wiek inicjacji alkoholowej. **28% z ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności**, a 47% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r., 23% na wiek poniżej 15 lat.

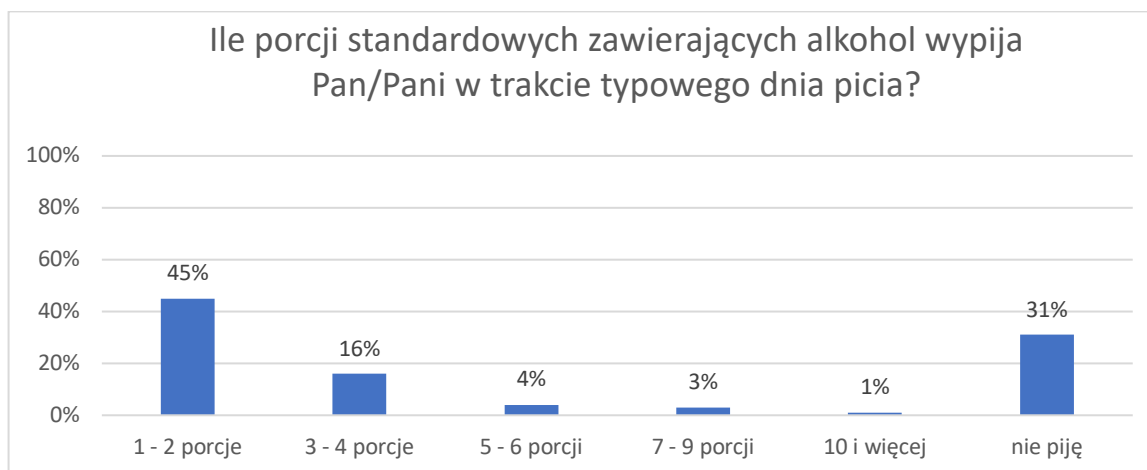

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w roku (39%)** oraz **kilka razy w miesiącu (39%)**. 11% osób przyznało się do spożywania alkoholu raz w tygodniu, a 5% zadeklarował picie kilka razy w tygodniu. 21% z respondentów deklaruje abstynencję.

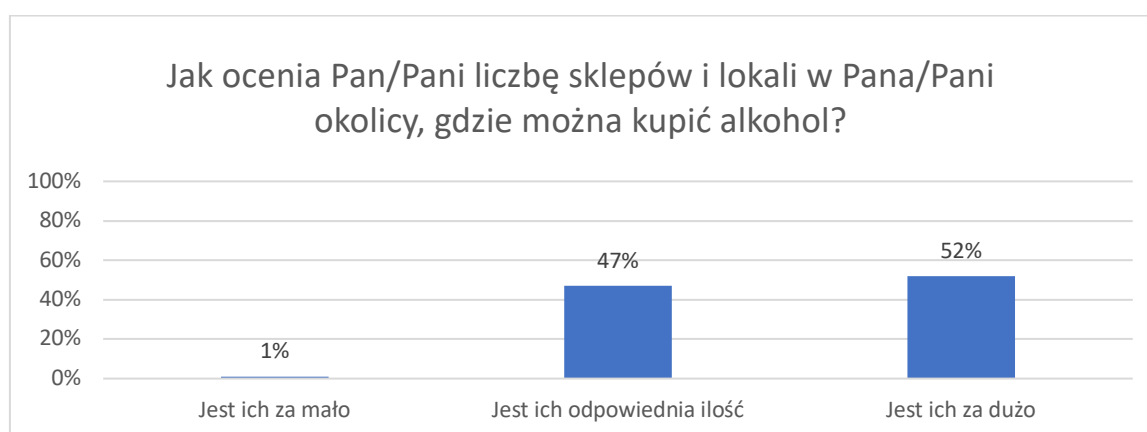

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklaruwali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1 – 2 (45%) oraz 3 – 4 porcji alkoholu (16%).

52% badanych mieszkańców Gminy Świeszyno uważa, że w okolicy znajduje się zbyt duża liczba punktów, w których można kupić alkohol, a dla 47% ankietowanych takich miejsc jest odpowiednia ilość. 1% wskazało, że takich miejsc jest za mało.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

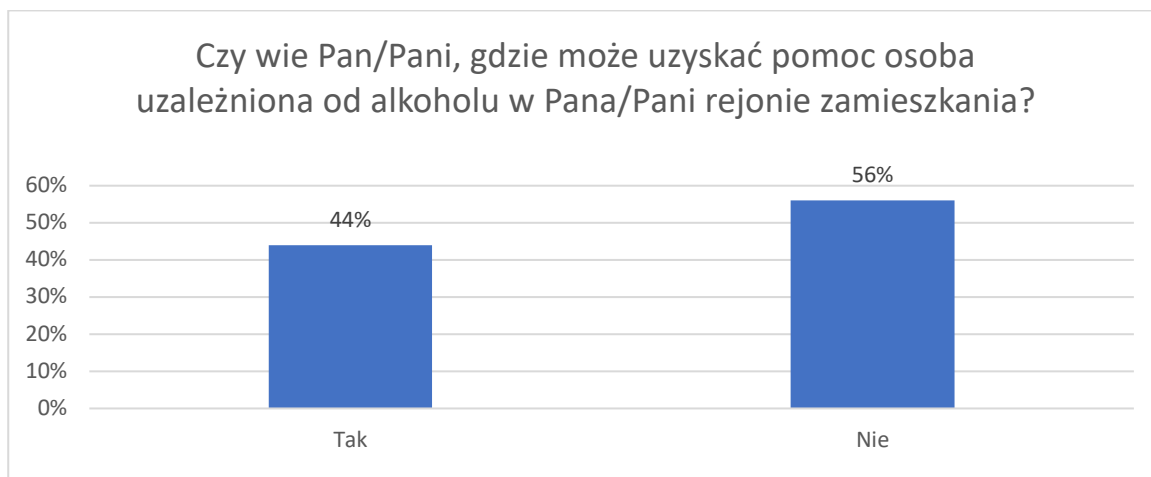
Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Gminy Świeszyno, ponieważ **łącznie 88% mieszkańców nie zgodziło się z tym twierdzeniem.**

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **łącznie tylko 79% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, **łącznie 71% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** łącznie 69% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

97% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** 94% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** łącznie 95% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

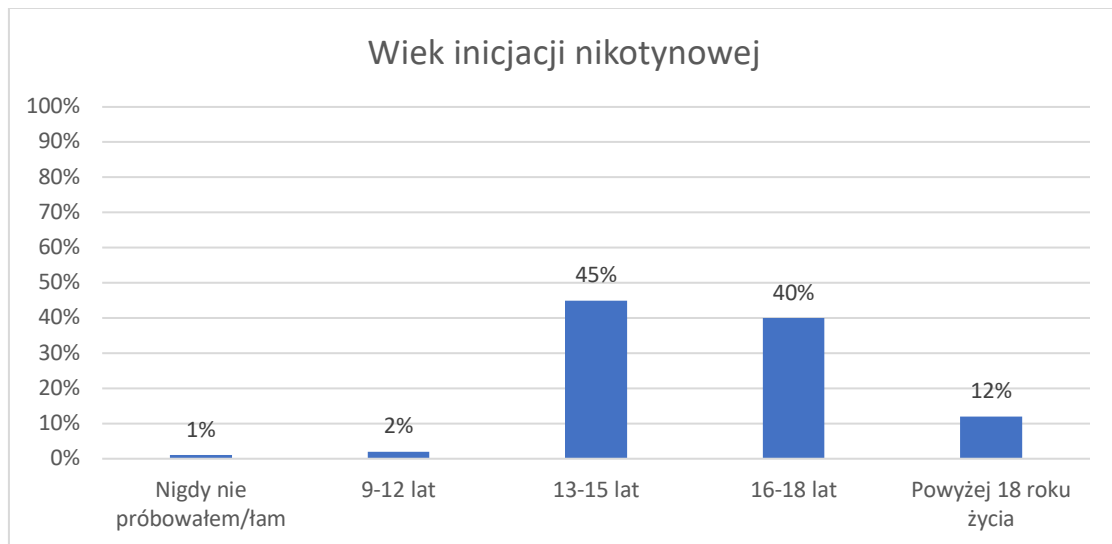
<i>Postawy mieszkańców względem alkoholu</i>				
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	2%	10%	17%	71%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	57%	22%	14%	7%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	38%	33%	23%	6%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	34%	35%	21%	10%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	2%	4%	18%	76%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	2%	3%	7%	88%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	1%	2%	5%	92%

Zapytaliśmy również mieszkańców Gminy Świeszyno, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – **56% badanych odpowiedziało, że nie posiada takiej wiedzy** – świadczy to o konieczności rozpowszechnienia wśród mieszkańców gminy wiedzy na temat takich miejsc.

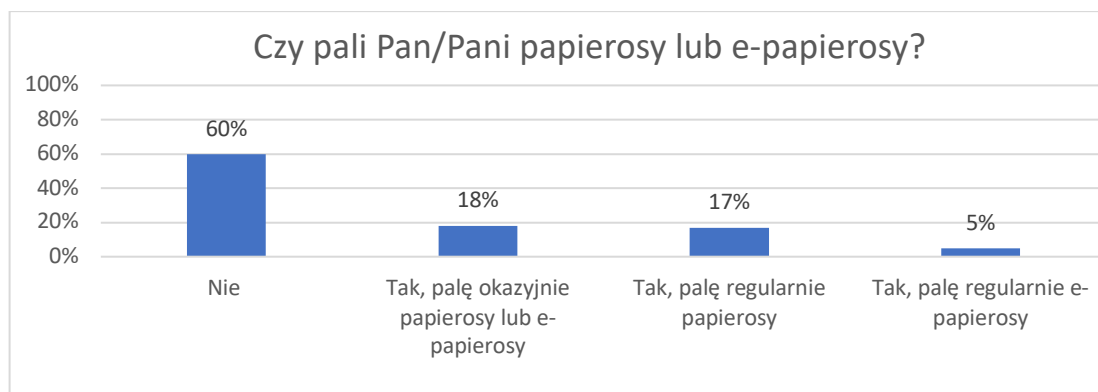

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestii w tej części badania był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **tylko 12% z respondentów zadeklarowało, że zapaliło pierwszego papierosa jako osoba pełnoletnia**. 40% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat, a 47% poniżej 15 roku życia. 1% nigdy nie paliło wyrobów tytoniowych.

60% z ankietowanych mieszkańców wskazało, że nie pali wyrobów tytoniowych. Regularne palenie papierosów i e-papierosów zadeklarowało łącznie 22% respondentów. Okazjonalne palenie wyrobów tytoniowych deklaruje 18% badanych.

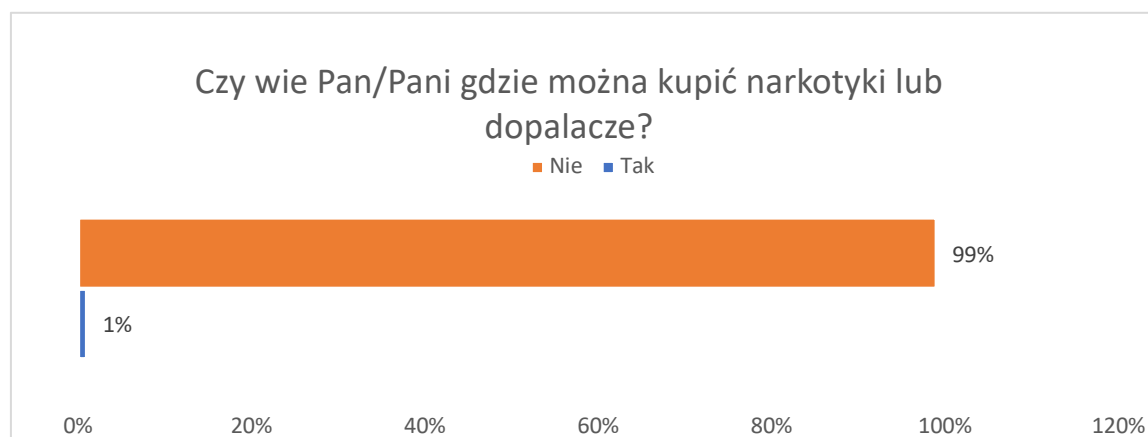
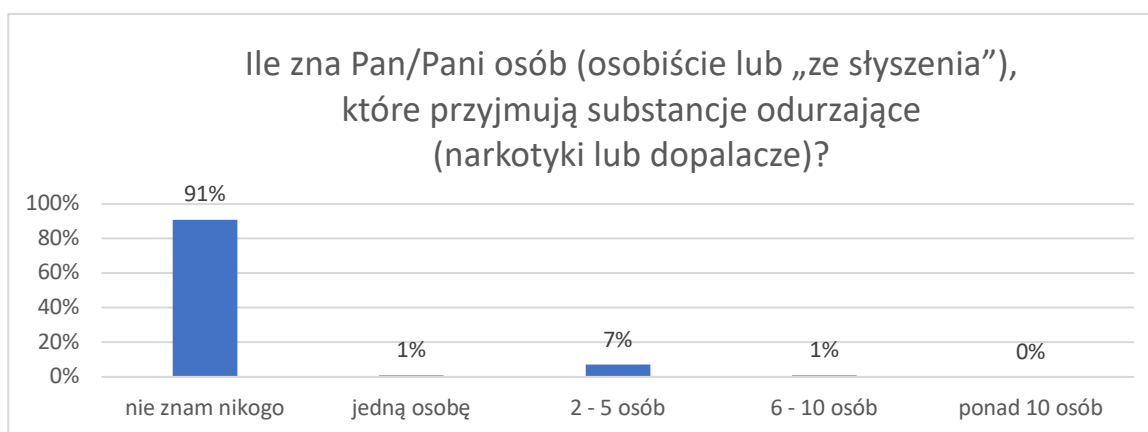

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

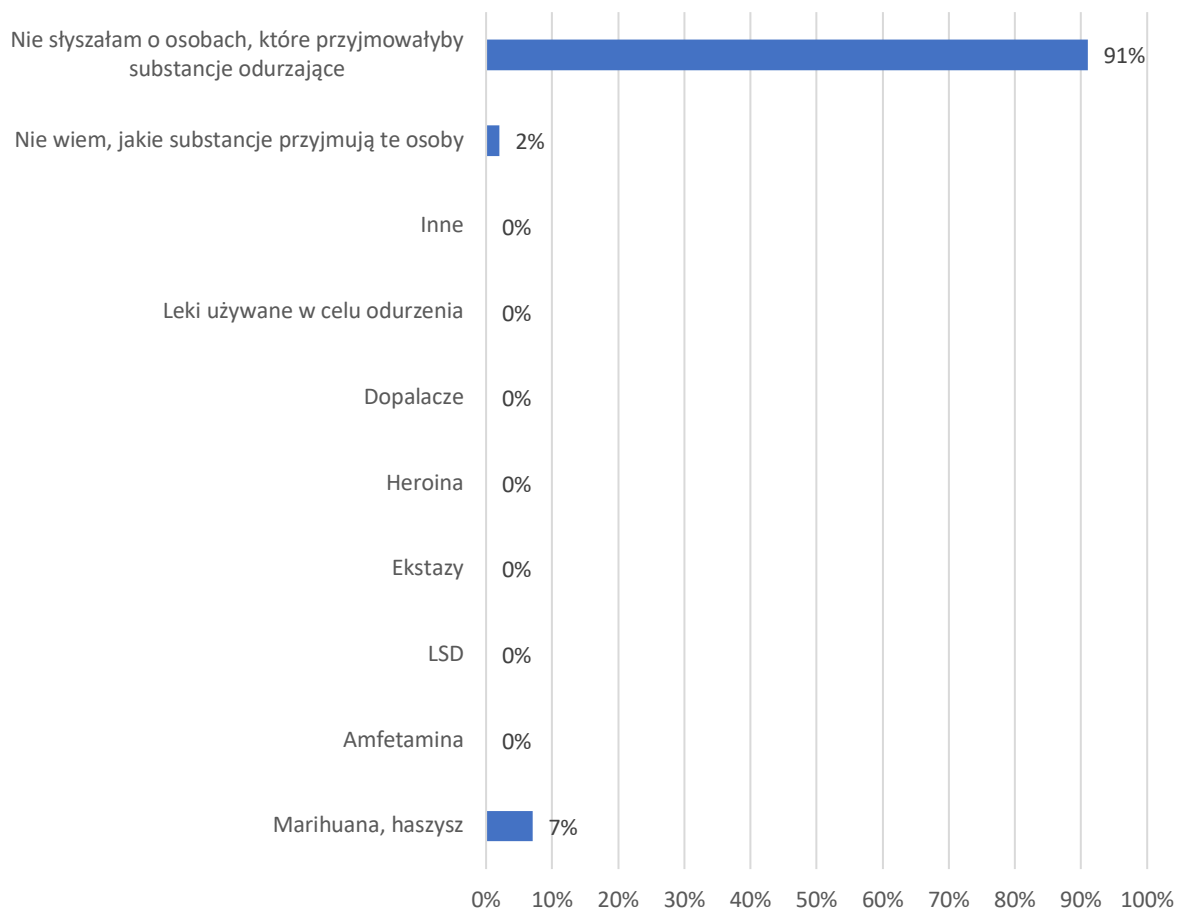
Kolejną część badania postaw mieszkańców Gminy Świeszyno rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

9% z badanych deklaruje, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 91% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **marihuana i haszysz (7%).**

99% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Jakie substancje odurzające są najczęściej
przyjmowane przez osoby, które znasz?
(pytanie wielokrotnego wyboru)

UZALEŻNIENIA BEHAWIORLANE - UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH

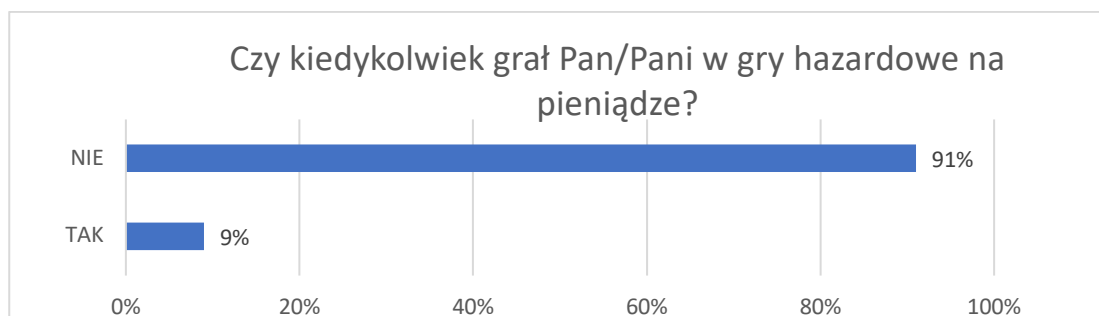
Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszaniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry.

W Polsce problem patologicznego uzależnienia narasta i choć staje się coraz bardziej powszechny, to świadomość społeczna konieczności leczenia tej choroby, jak i samych form pomocowych pozostaje ciągle marginalna. Ocenia się, że ponad 380 tys. osób może być uzależnionych od gier hazardowych, a około 200 tys. jest narażonych na ryzyko uzależnienia. Uważa się, że ponad 6 mln osób cierpi i doświadcza negatywnych skutków uzależnienia swoich dzieci, rodziców, partnerów. Niebezpiecznym jest to, że inicjacja hazardowa dotyczy osoby w coraz młodszym wieku. We współczesnym świecie, zagrożenie ryzykiem nałogu hazardowego jest związane z preferowanym sposobem spędzania relaksacyjnego czasu i łatwym dostępem do nowych typów hazardu np. internetowego czy publiczne miejsca pełne elektronicznych gier.³

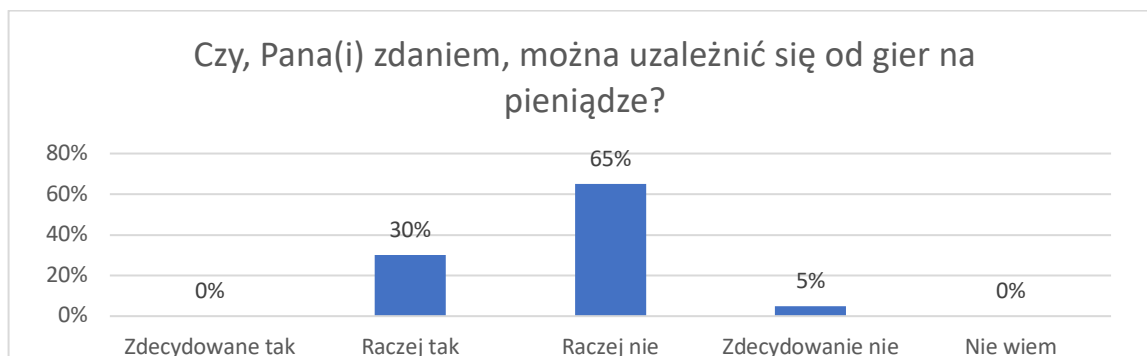
O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Gminy Świeszyno o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

³ www.salusprodomo.pl

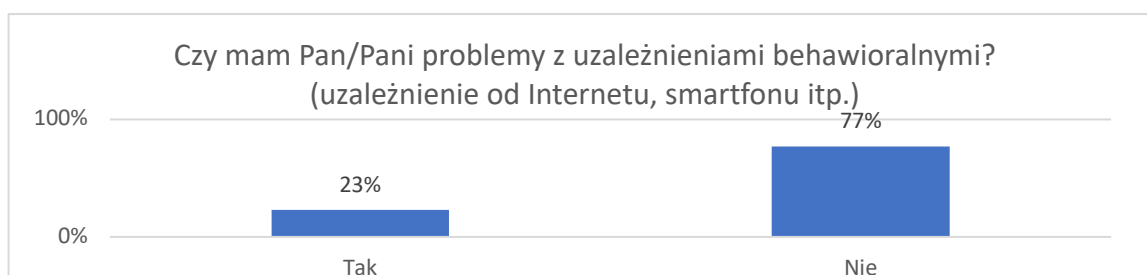
Respondenci zostali zapytani o ich osobiste doświadczenia związane z graniem w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, **91% dorosłych mieszkańców Gminy Świeszyno deklaruje, że nigdy nie grało w gry hazardowe, gdzie można wygrać pieniądze.**

Wśród mieszkańców Gminy Świeszyno 30% uważa, że można uzależnić się od gier na pieniądze. 65% respondentów uważa, że raczej nie można się uzależnić, 5% – wskazuje, że zdecydowanie nie.

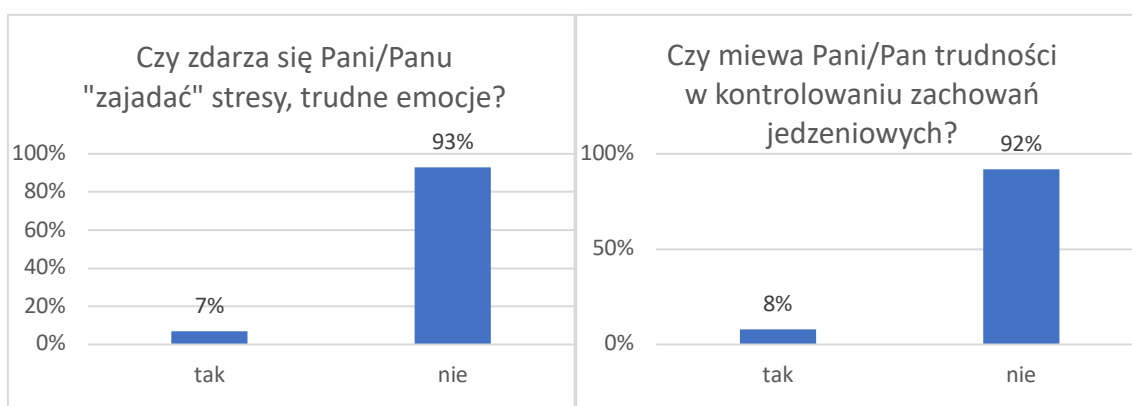
Wyniki przeprowadzonych badań wśród mieszkańców Gminy Świeszyno wskazują, że większość respondentów, bo aż 77%, nie uważa, że ma problemy z uzależnieniami behawioralnymi, takimi jak uzależnienie od Internetu czy smartfonu. Z kolei 23% ankietowanych przyznało, że boryka się z takimi problemami. Oznacza to, że choć większość osób nie odczuwa negatywnego wpływu tych uzależnień, prawie co czwarty badany dostrzega, że ma trudności związane z nadmiernym korzystaniem z tych technologii.

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: ZABURZENIA ODŻYWIANIA

Na rozwój jedzeniowego uzależnienia, podobnie jak na rozwój innych uzależnień behawioralnych, wpływa wiele różnorodnych czynników. Wymienia się wśród nich czynniki genetyczne, środowiskowe i psychologiczne. Wśród tych pierwszych sytuują się predyspozycje, na które nie mamy świadomego wpływu, to czynniki biologiczne. Należą do nich na przykład zaburzenia mechanizmów odpowiadających za brak apetytu czy uszkodzenie ośrodka sytości i głodu – wówczas organizm nie wysyła do mózgu człowieka informacji, że jedzenia już dość. Przyczyną kłopotów bywa też zaburzona gospodarka hormonalna organizmu. Jednym z jej objawów jest nadmiar insuliny (hormonu odpowiedzialnego za metabolizm węglowodanów), kolejnym zwiększający łaknienie niedobór serotoniny, zwanej potocznie hormonem szczęścia. Obniżenie jej poziomu wywołuje trudności w zapanowaniu nad przymusem jedzenia ponad miarę. A czy istnieje coś takiego, jak hormon obżarstwa? Zakłada się, że tak. Hormon nazywa się grelina i działa na układ nagrody w mózgu, wzmacniając uczucie przyjemności związane z jedzeniem. Można się zatem doszukać podobieństwa w działaniu mechanizmów uzależnienia od jedzenia i uzależnienia od substancji psychoaktywnych⁴.

7% badanych dorosłych mieszkańców Gminy Świeszyno w sytuacjach stresowych reaguje objadaniem się. Co więcej, 8% badanych przyznaje się, że ma problemy z kontrolowaniem zachowań jedzeniowych, co jest typowe dla zachowań kompulsywnych – czyli takich, które w wielu przypadkach wymyka się spod kontroli.

⁴ N. Ogińska – Bulik, Uzależnienie od czynności. Mit czy rzeczywistość? Difin, Warszawa 2010;

K. Gąsior, Gdy jedzenie staje się problemem. Czy jesteś uzależniony? Fundacja ETOH, Warszawa 2013.

POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY ŚWIESZYNO

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych gminy. Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, również przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy. Podstawą tych działań jest zaś Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym⁵.

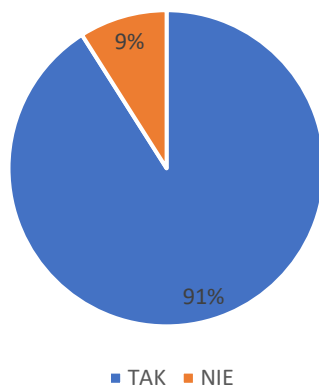
Mieszkańcy Gminy Świeszyno zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

Jak wynika z przeprowadzonych badań **91% mieszkańców Gminy Świeszyno dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień**. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

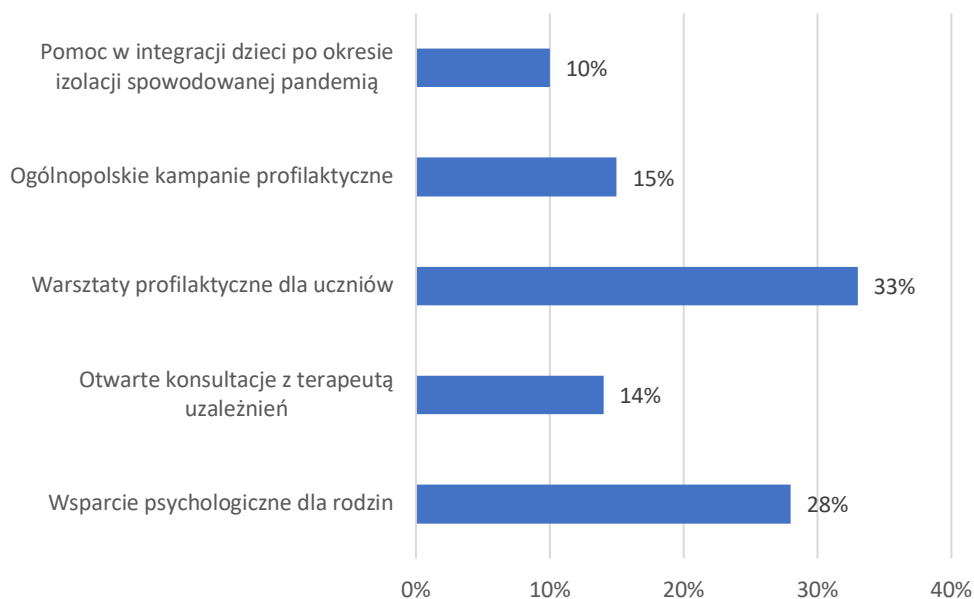
Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazali na potrzebę **organizacji warsztatów profilaktycznych dla uczniów (33%), wsparcia psychologicznego dla rodzin (28%), udziału w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych (15%), otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (14%) oraz pomoc w integracji dzieci po okresie pandemii (10%)**.

⁵ Na podstawie przepisów Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 2469)

Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych na terenie Gminy Świeszyno, a wzięło w nim udział 30 osób. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 47,5 lat.

CEL BADANIA

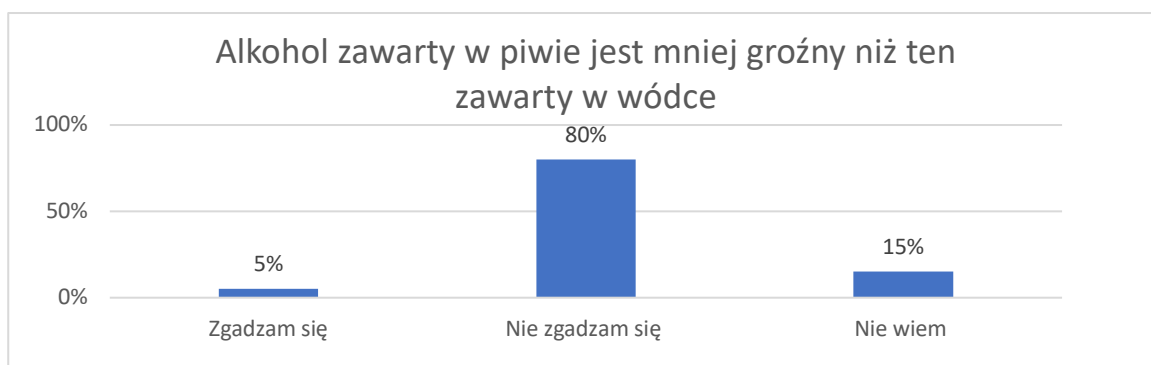
Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

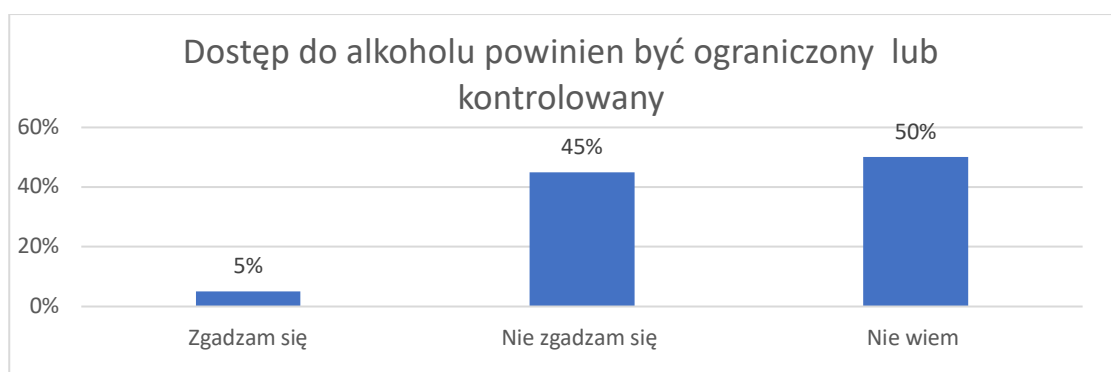
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

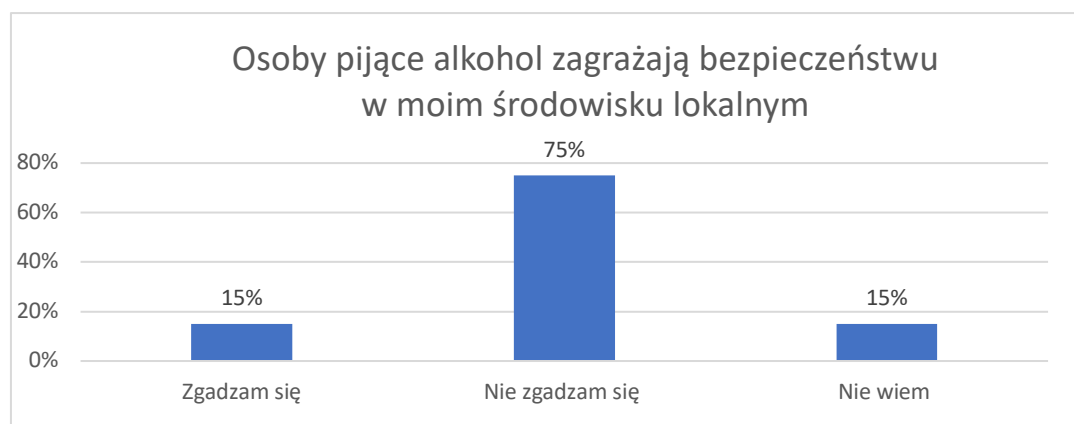
80% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że nie zgadza się z twierdzeniem, aby alkohol zawarty w piwie był mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o **wysokim** poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

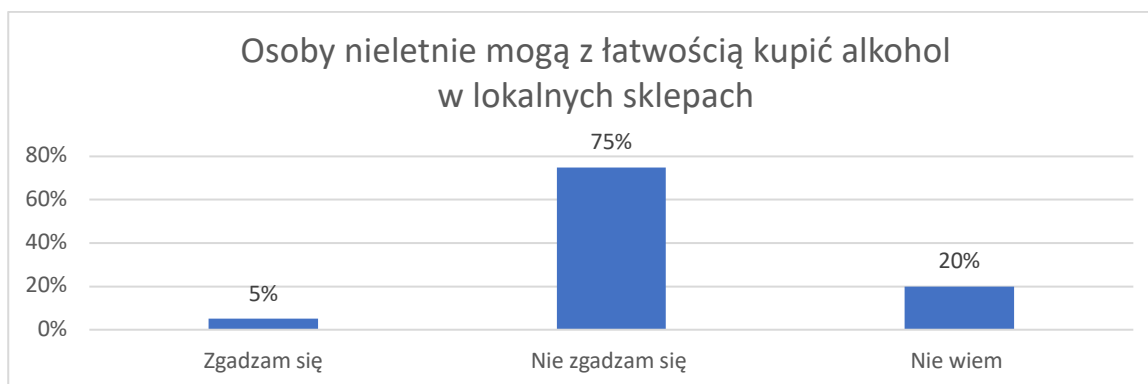
Kolejny wykres przedstawia opinie sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Świeszyno na temat ograniczania lub kontrolowania dostępu do alkoholu. Niemal połowa badanych (45%) nie zgadza się z potrzebą wprowadzenia ograniczeń, natomiast 50% nie ma zadania na ten temat.

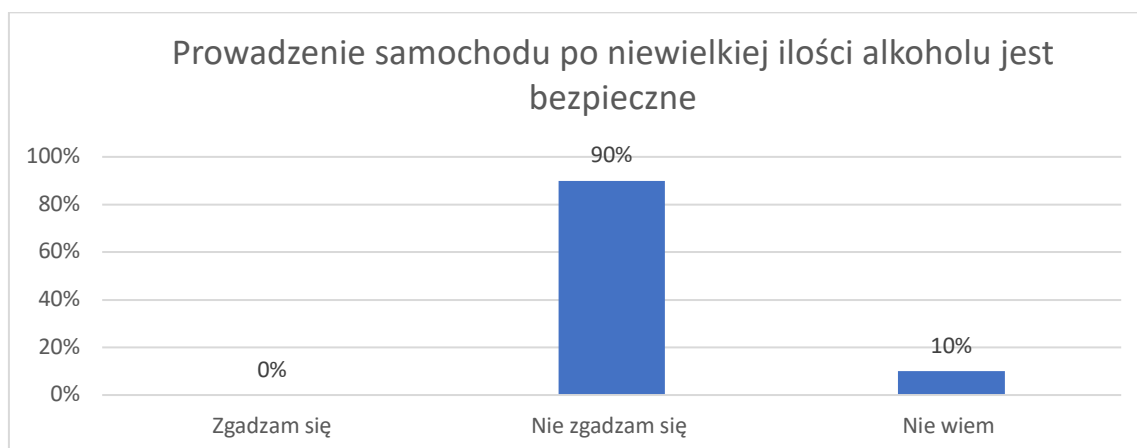
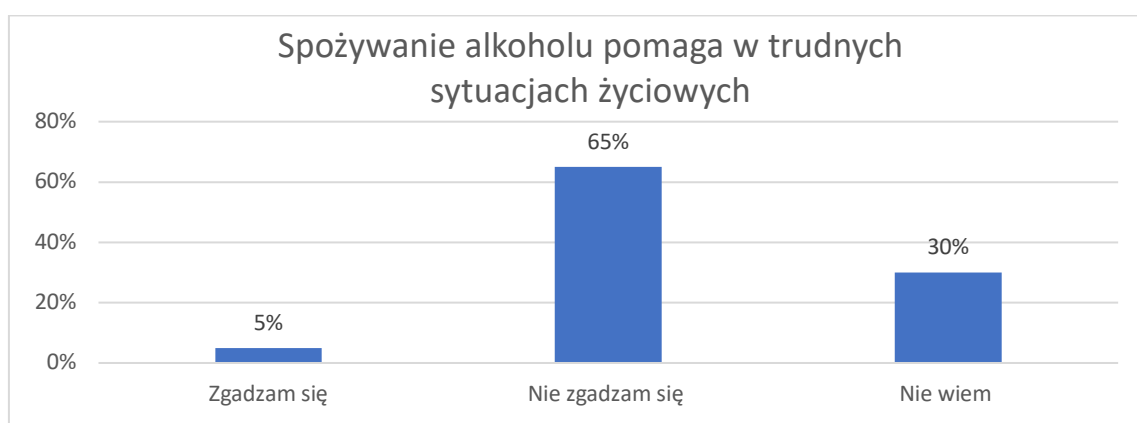
15% z badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby spożywające alkohol zagrażają lokalnemu bezpieczeństwu. Kolejne 75% nie podziela tej opinii.

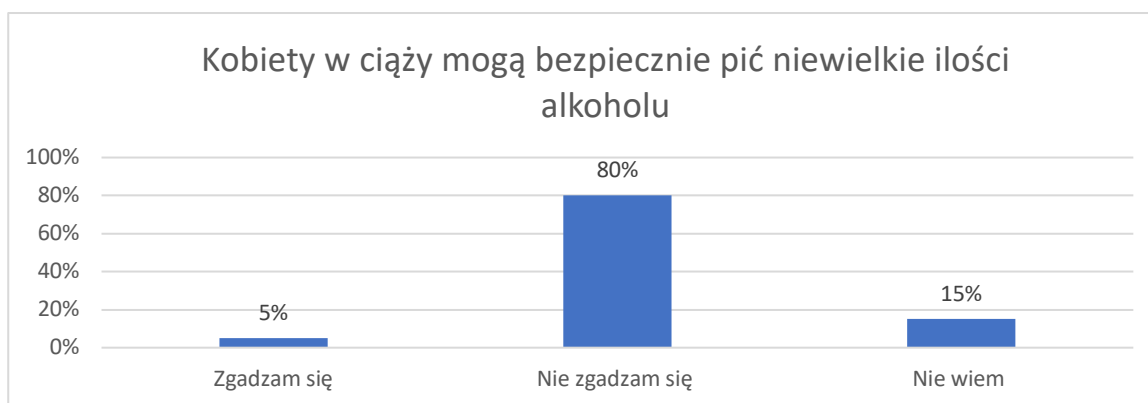

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **75% z przebadanych sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, żeby osoby małoletnie miały łatwy dostęp do alkoholu.**

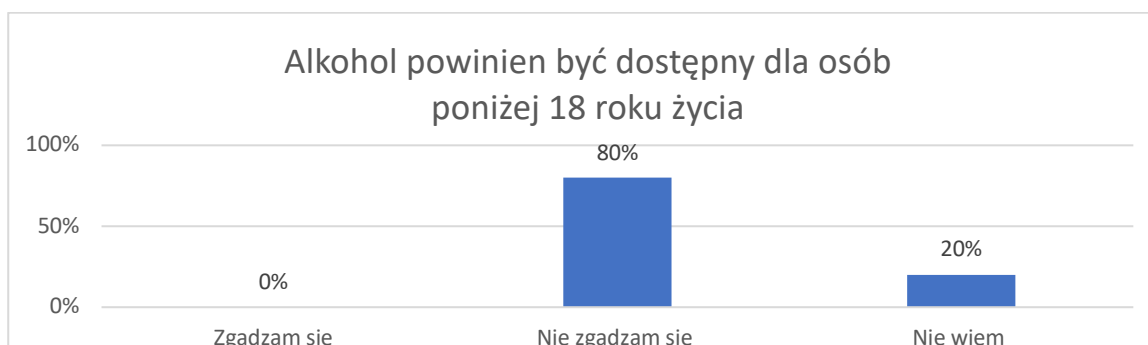

65% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Jednocześnie, 90% badanych odpowiedziało, że **prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.** Co wartościowe – **80% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**

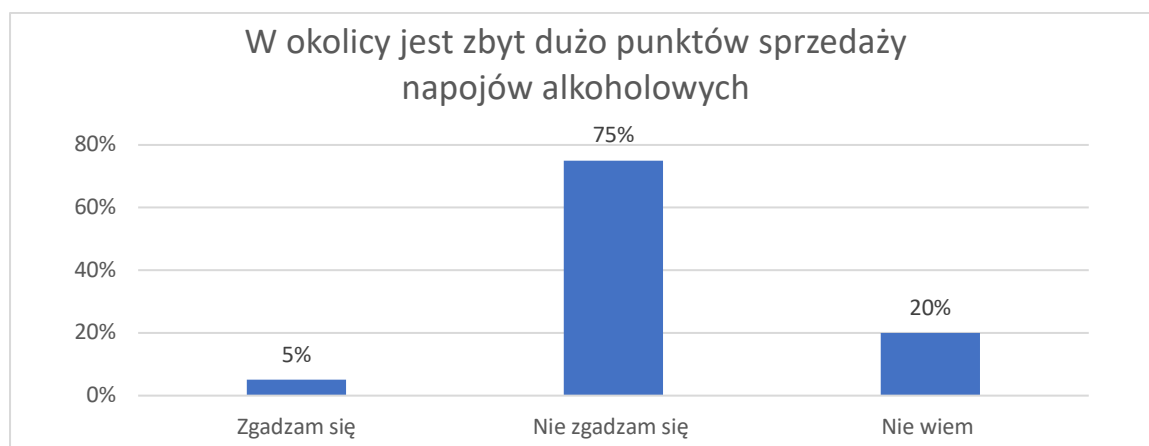

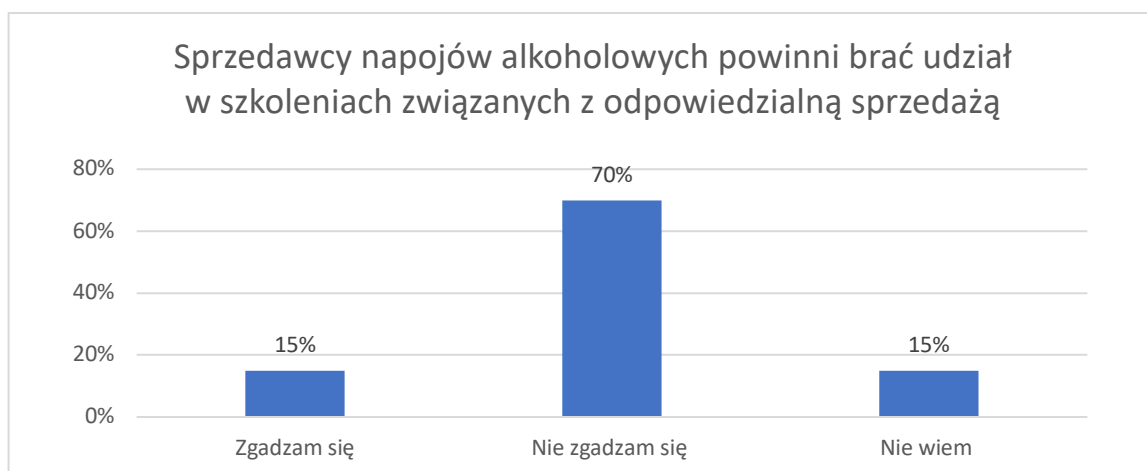

Większość z respondentów (80%) wyraziło zdecydowany sprzeciw wobec dostępności alkoholu dla niepełnoletnich. Nikt nie poparł tego stwierdzenia. Wynik ten jednoznacznie wskazuje na wysoką świadomość sprzedawców w zakresie przestrzegania przepisów prawa i odpowiedzialności społecznej.

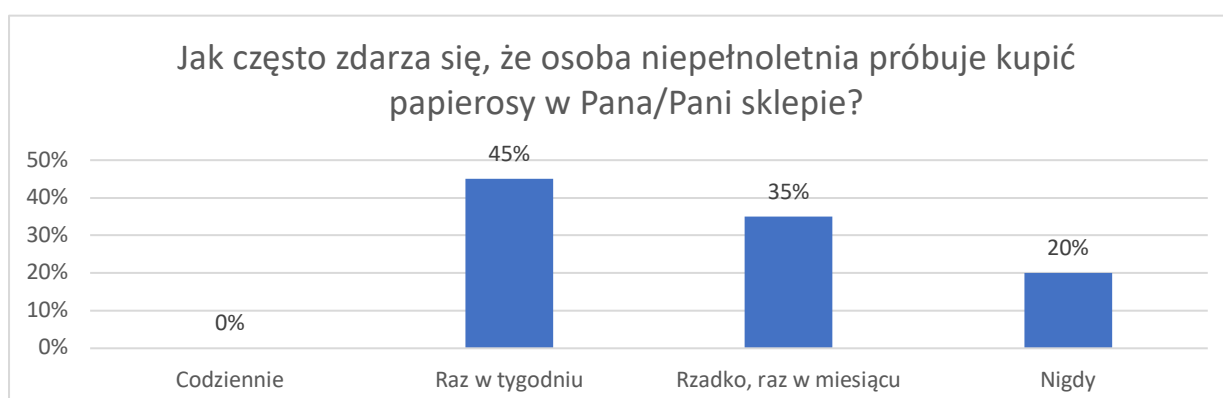
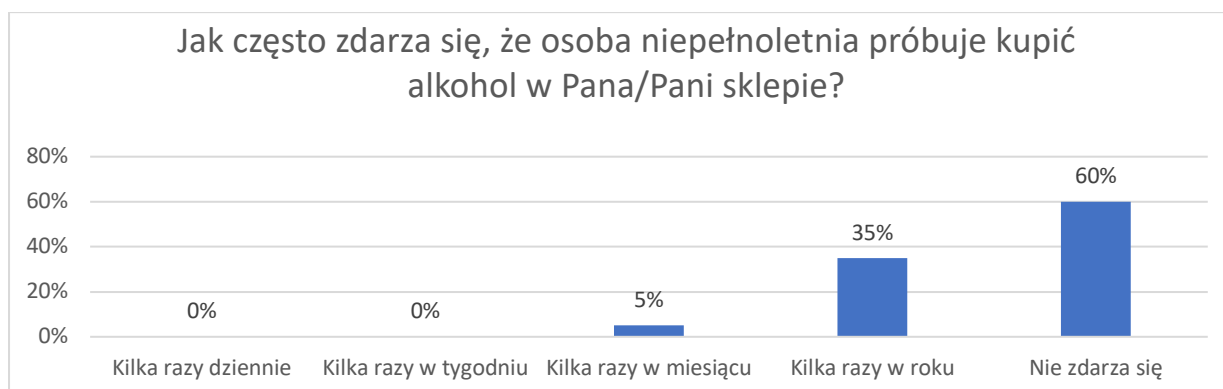

75% badanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a kolejne 20% nie ma zdania w tym temacie. 15% badanej grupy wyraża zdanie mówiące, że sprzedawcy napojów alkoholowych powinni brać udział w szkoleniach związanych z odpowiedzialną sprzedażą.

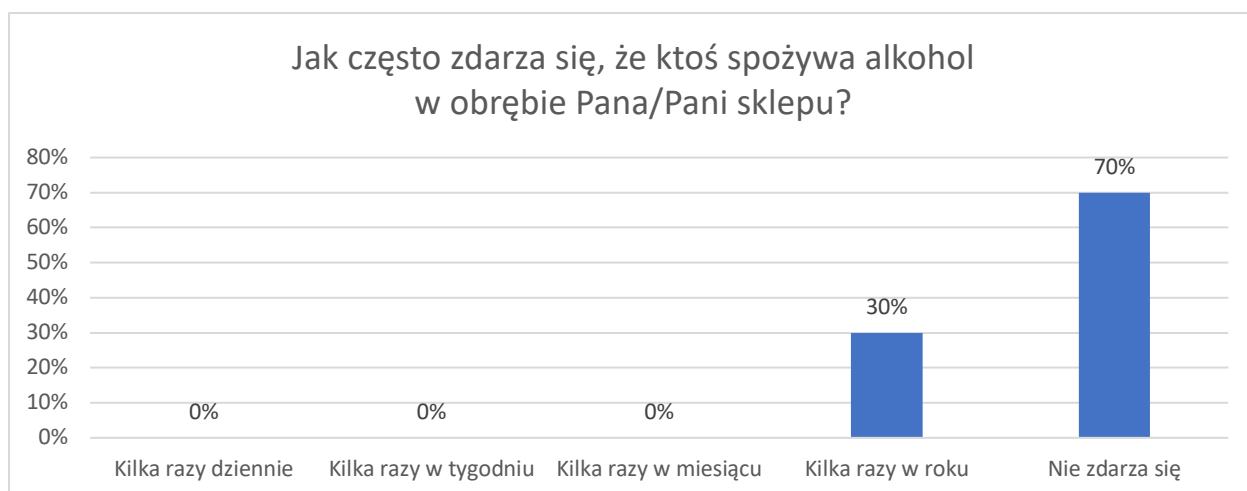

Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Świeszyno deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w roku (35%) oraz kilka razy w miesiącu (5%)**, a 60% stwierdziło, że taka sytuacja w ogóle nie ma miejsca. **W przypadku częstotliwości prób zakupu papierosów przez osoby niepełnoletnie badani deklarowali, że dzieje się to najczęściej: raz w tygodniu (45%), raz w miesiącu (35%) albo nie zdarza się wcale (20%).**

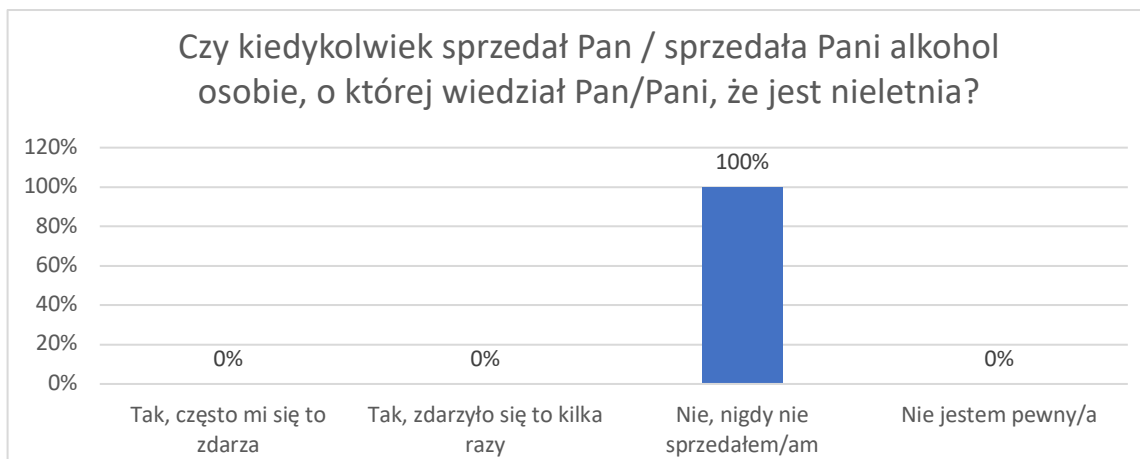
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się względnie rzadkim zjawiskiem. 30% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w roku, a 70% że do takich sytuacji nie dochodzi.

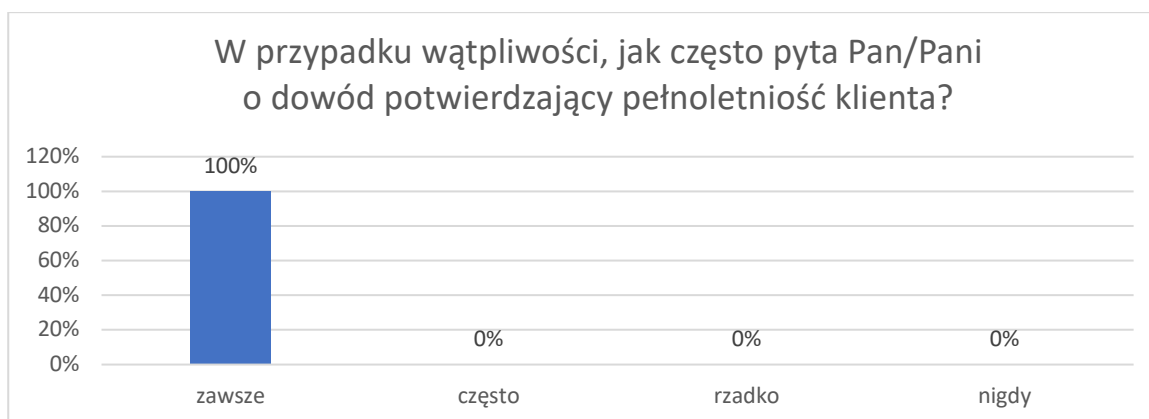
100% ankieterowanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie miało miejsce nieprzyjemne zajście związane ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. 50% wskazuje, że osoby nietrzeźwe podejmują próby zakupu alkoholu.

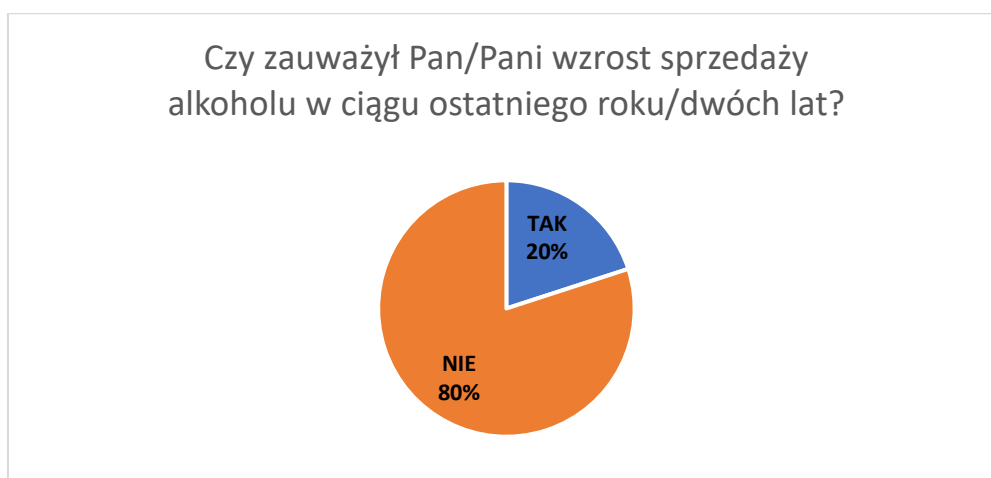
Spośród sprzedawców napojów alkoholowych z Gminy Świeszyno 100% deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletniości.

W przypadku wątpliwości co do wieku, **100% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek kupującego.**

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny sprzedawców alkoholu w Gminie Świeszyno na temat wzrostu sprzedaży alkoholu na przestrzeni ostatniego roku/dwóch lat – **20% jest zdania, że taki wzrost nastąpił.**

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

METODOLOGIA

Badanie w Szkołach Podstawowych Gminy Świeszyno przeprowadzono metodą **CAMI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec:

- alkoholu,
- papierosów,
- narkotyków i dopalaczy,

oraz zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności, napojami energetyzującymi i czasem wolnym badanych uczniów.

CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu wzięli udział uczniowie Szkół Podstawowych Gminy Świeszyno w przedziale wiekowym: klasy 4-6 oraz 7-8.

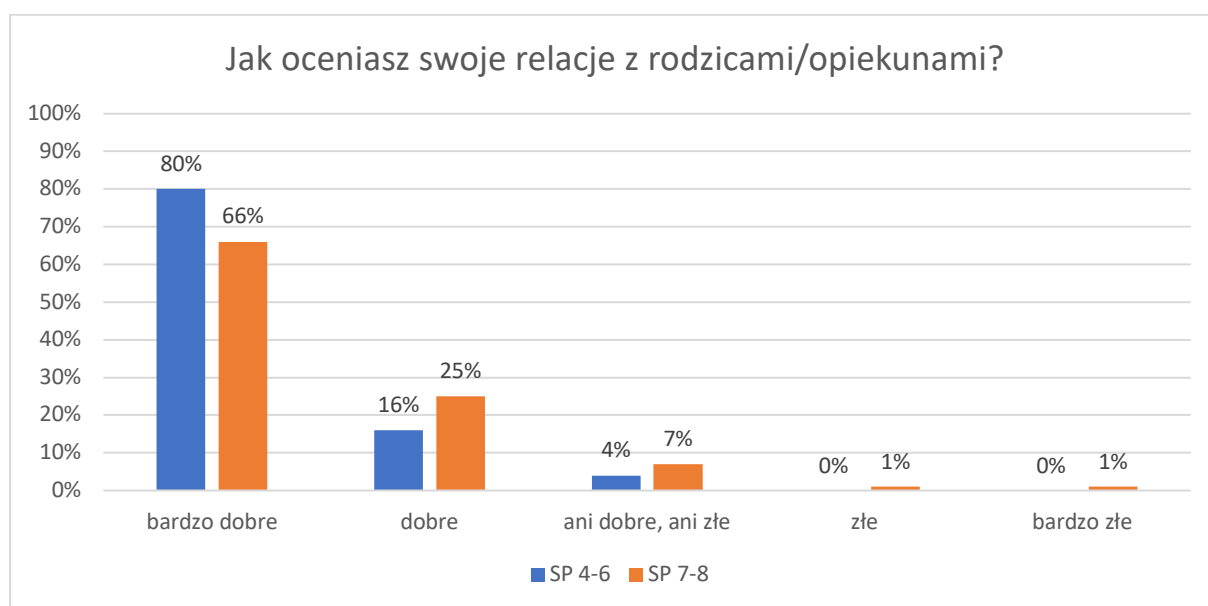
<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4-6 (SP 4-6)	203
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP 7-8)	84
ŁĄCZNIE	287

WYNIKI

RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy.

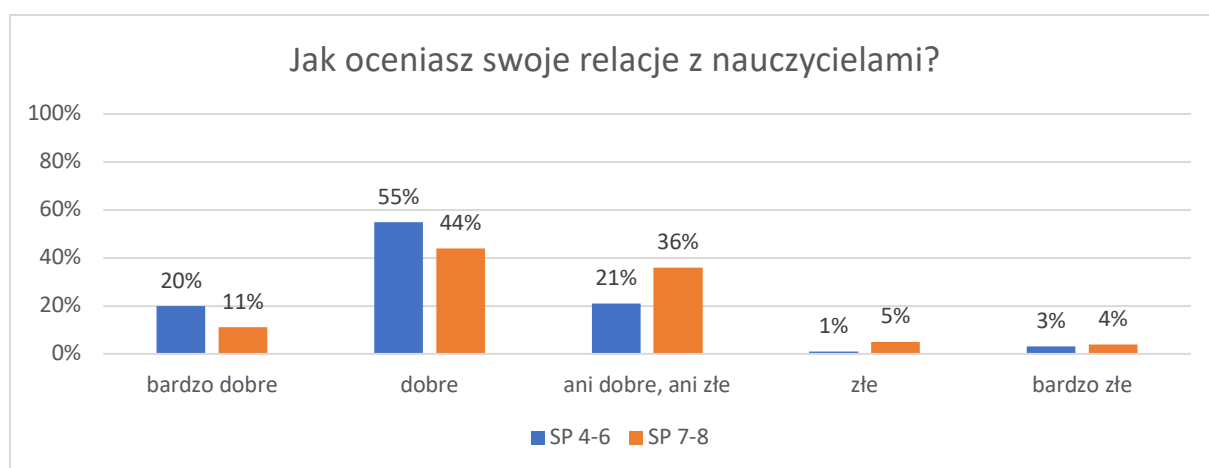
Uczniowie Szkół Podstawowych w Gminie Świeszyno deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 96%; SP 7-8: łącznie 91%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym

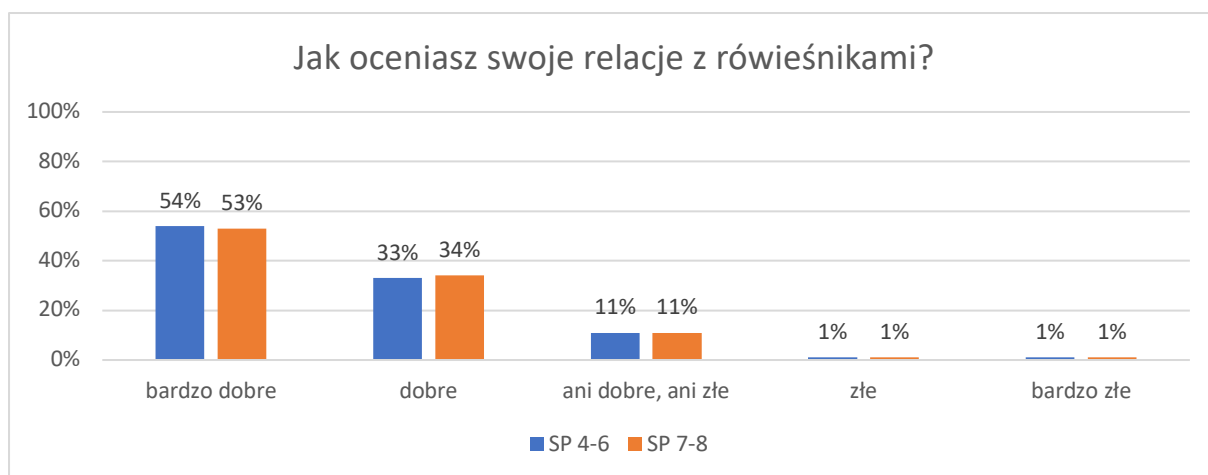
zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁶.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie mają w większości **bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: SP 4-6: łącznie 75%; SP 7-8: łącznie 55%.**

Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – uczniowie z Gminy Świeszyno **relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze – SP 4-6: łącznie 87%; SP 7-8: łącznie 87%.**

⁶ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

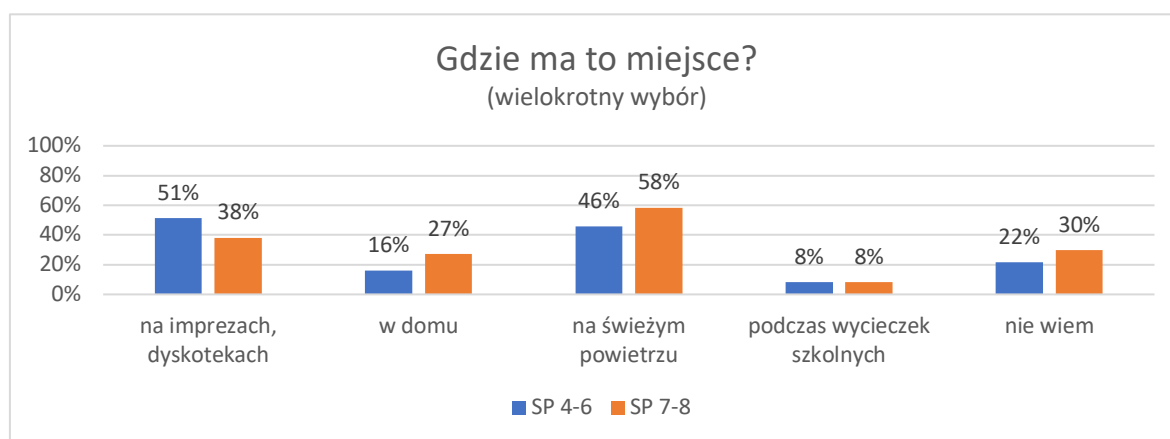
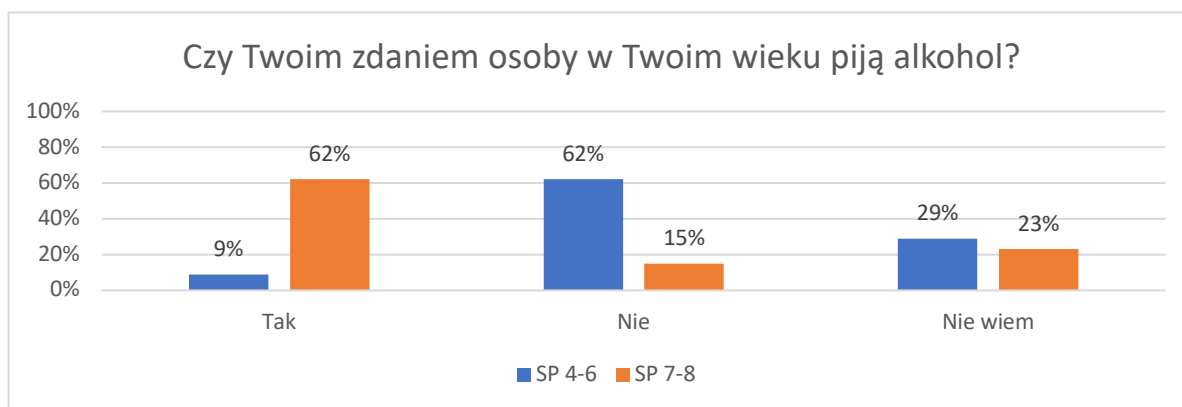

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w Gminie Świeszyno, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

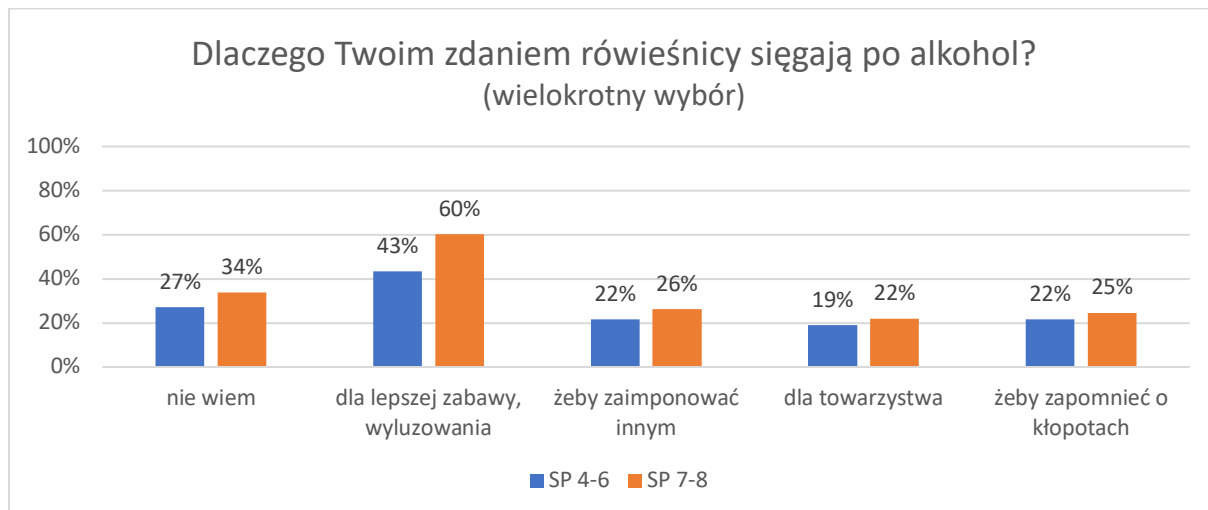
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

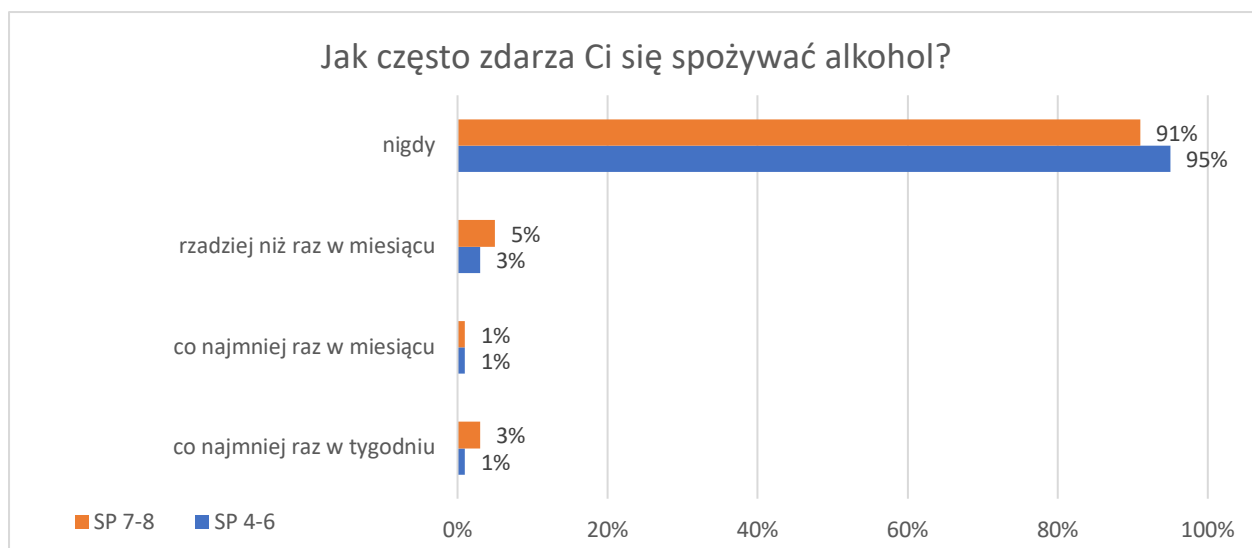
W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **9% uczniów klas 4-6 oraz 62% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej podczas spędzania czasu na świeżym powietrzu (SP 4-6: 46%; SP 7-8: 58%), podczas imprez/dyskotek (SP 4-6: 51%; SP 7-8: 38%), w domu (SP 4-6: 16%; SP 7-8: 27%) oraz podczas wycieczek szkolnych (SP 4-6: 8%; SP 7-8: 8%).

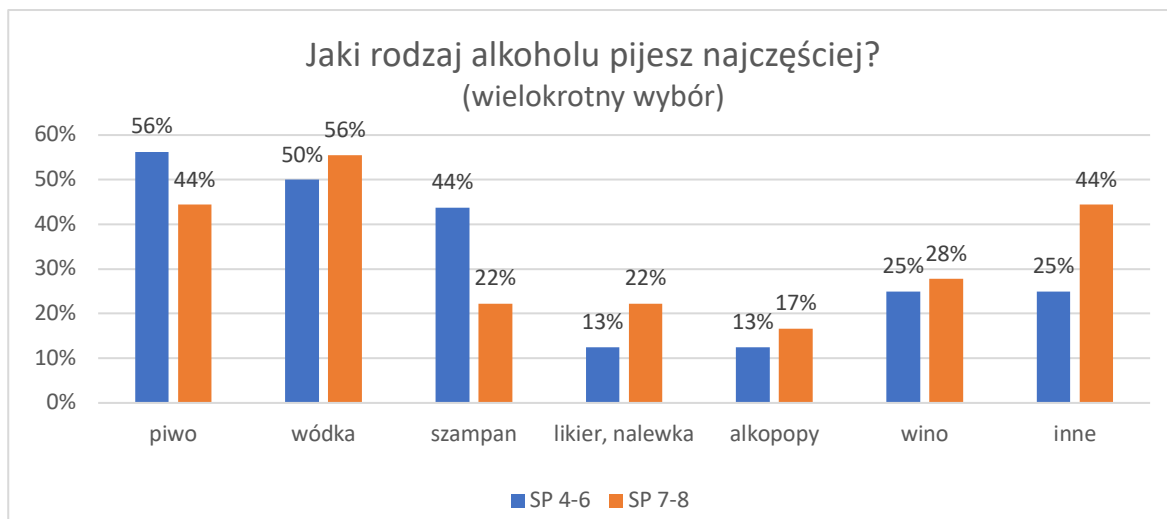
Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na: dla lepszej zabawy (SP 4-6: 43%; SP 7-8: 60%), chęć zaimponowania innym (SP 4-6: 22%; SP 7-8: 26%), dla towarzystwa (SP 4-6: 19%; SP 7-8: 22%) oraz, co niepokojące, aby zapomnieć o kłopotach (SP 4-6: 22%; SP 7-8: 25%).

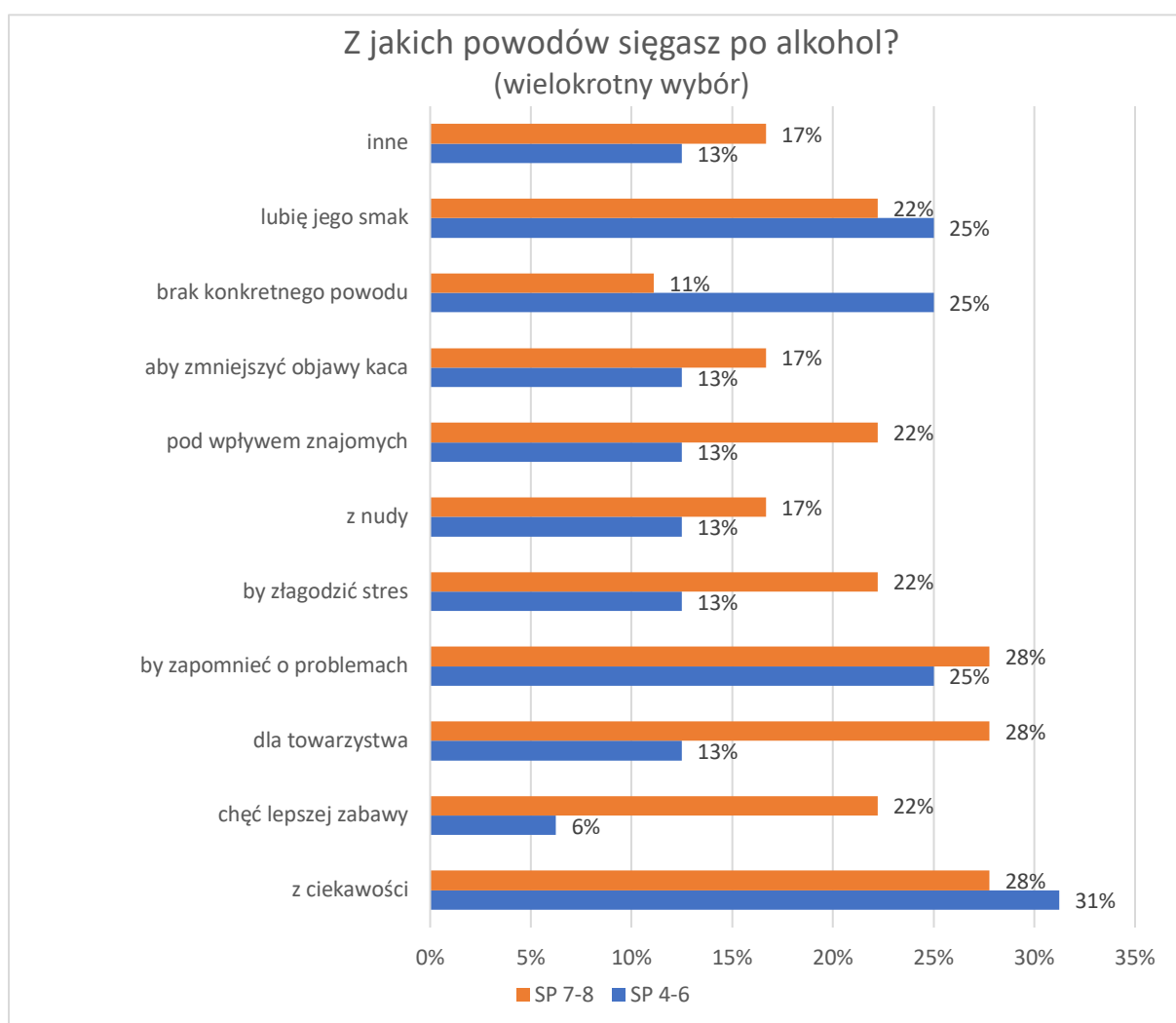
W celu zbadania ilu uczniów ma za sobą inicjację alkoholową – zapytano o to jak często zdarza się im pić alkohol. Inicjację alkoholową ma za sobą 5% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8.

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie szkół podstawowych Gminy Świeszyno deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo, wódkę oraz szampana.**

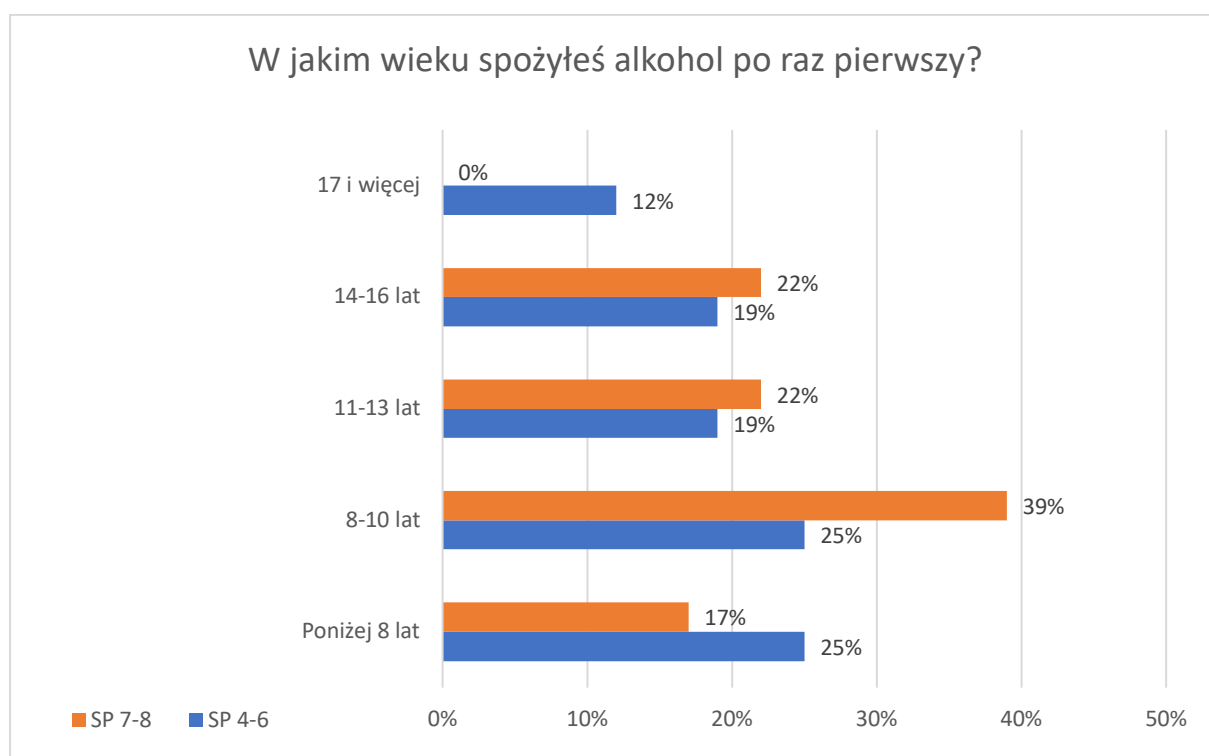

Wśród powodów z jakich sięgają po alkohol uczniowie, wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol z ciekawości, dla lepszej zabawy a także, dlatego aby zapomnieć o problemach i w celu złagodzenia stresu.

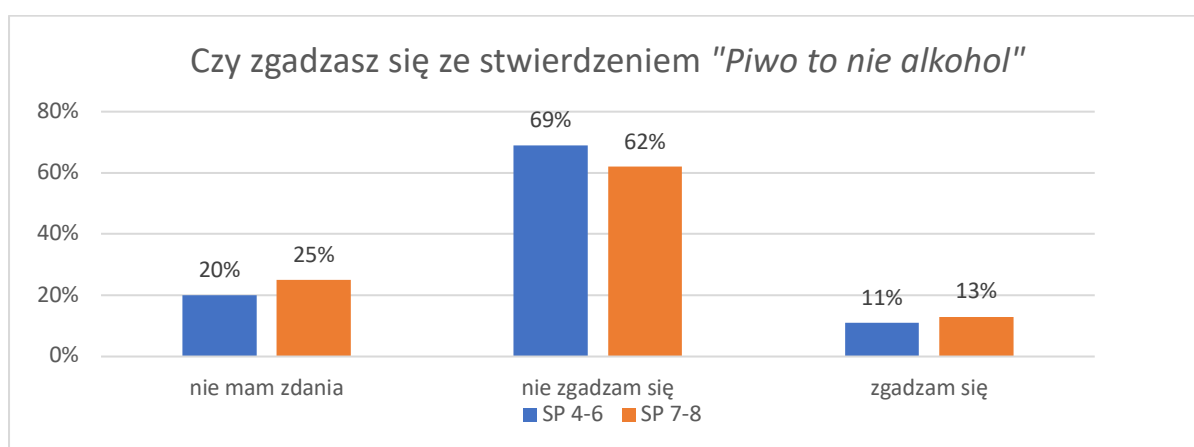
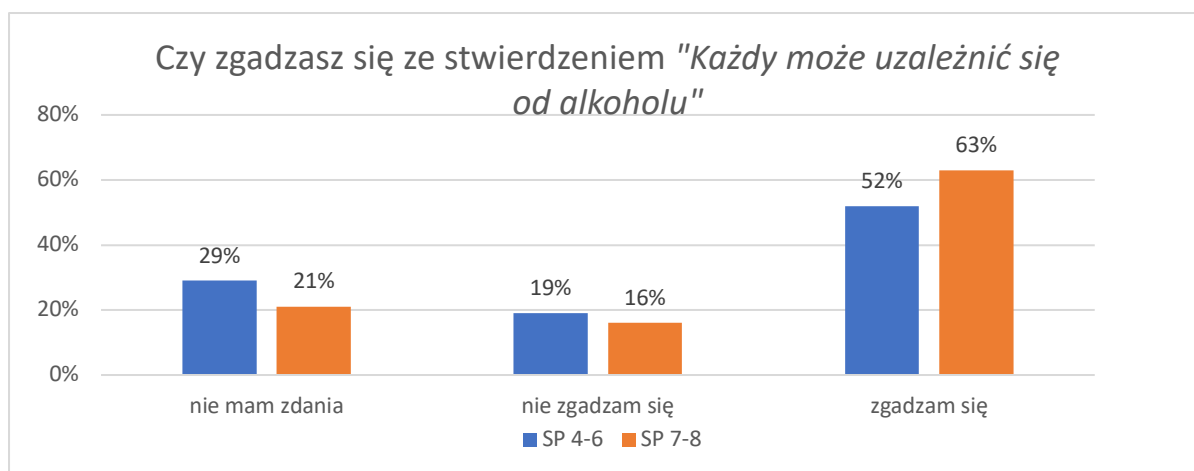
Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym⁷.

Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. Szczegółowy rozkład odpowiedzi badanych uczniów przedstawia poniższy wykres.

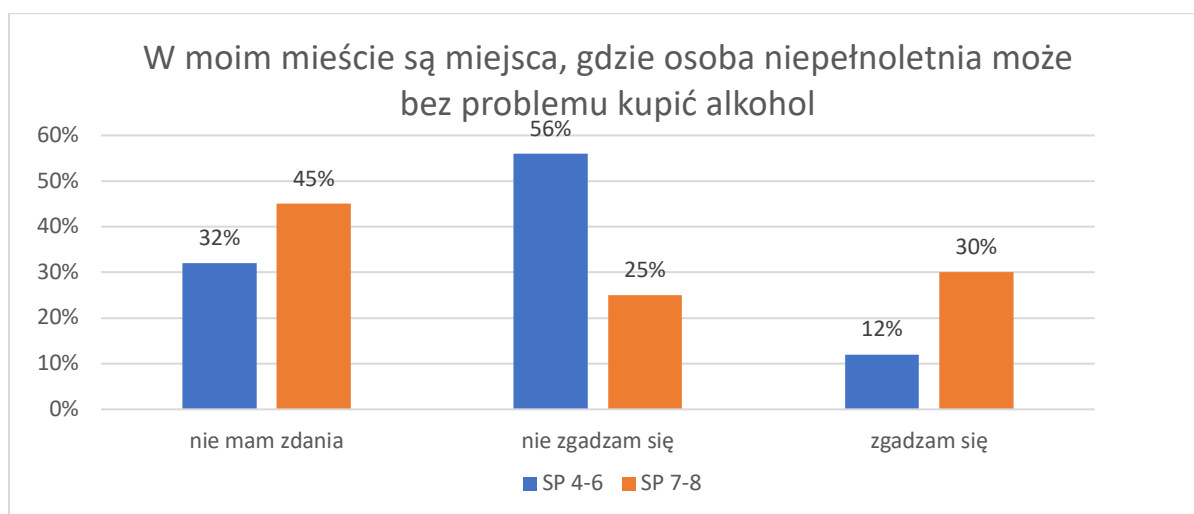

Większa część (SP 4-6: 52%; SP 7-8: 63%) ankietowanych uczniów ma świadomość, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Jednakże, nie można bagatelizować faktu, iż część uczniów zgodziła się ze stwierdzeniem, iż piwo nie jest alkoholem (SP 4-6: 11%; SP 7-8: 13%). Co oznacza, że ta część badanych uczniów nie jest świadoma wpływu alkoholu na zdrowie i samopoczucie człowieka.

⁷ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura-Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

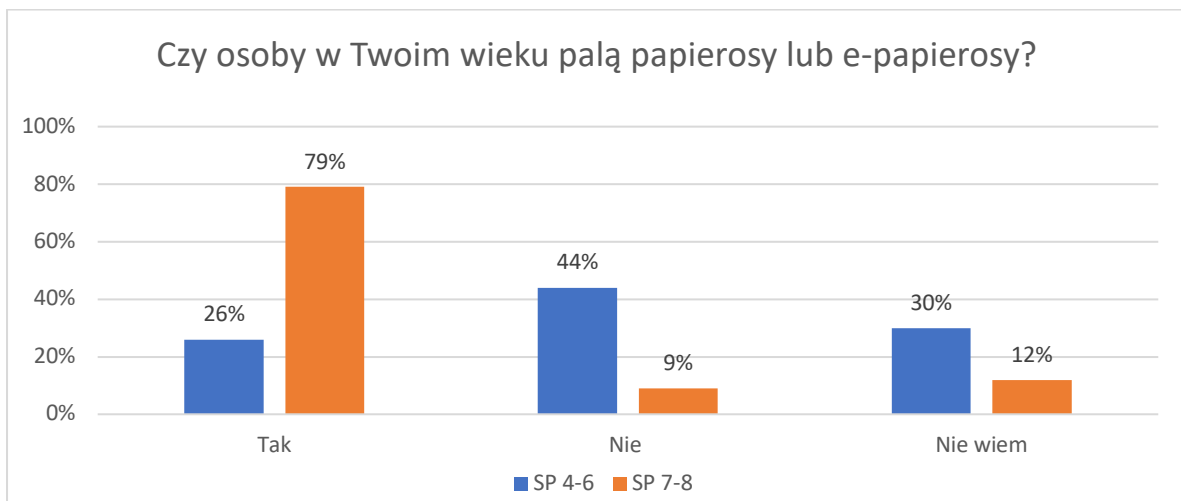
Wydaje się, że alkohol w Gminie Świeszyno jest stosunkowo łatwo dostępny dla uczniów, ponieważ **12% uczniów SP 4-6 oraz 30% uczniów SP 7-8 – odpowiedziało, iż zna takie miejsca w swojej okolicy, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.**

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

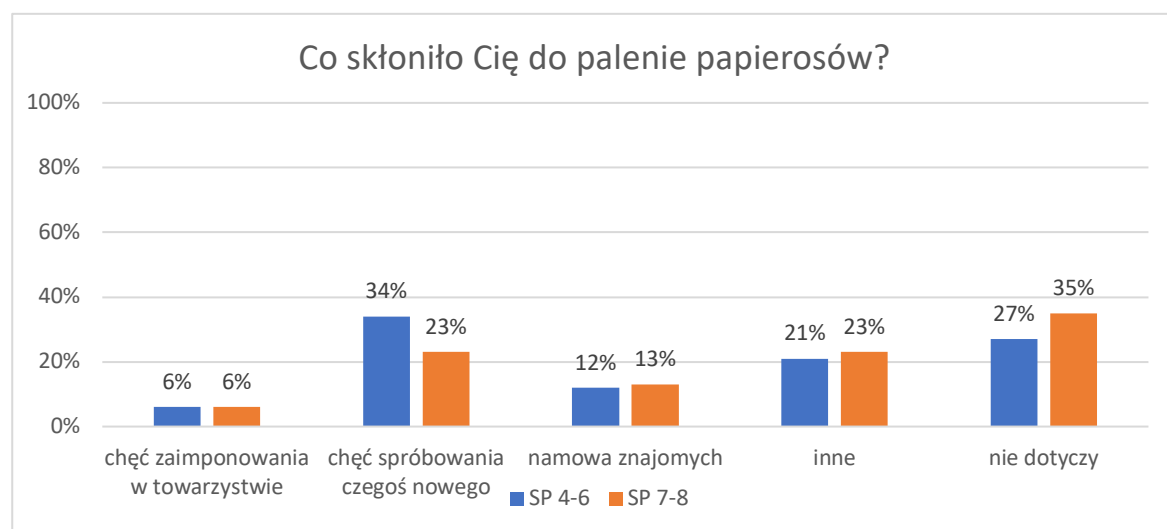
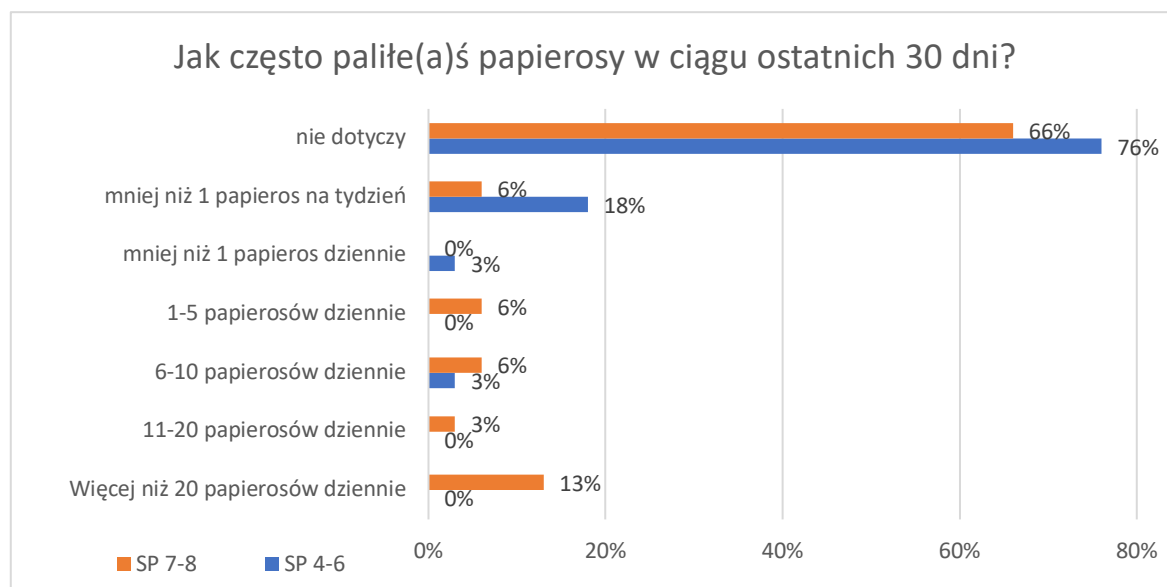
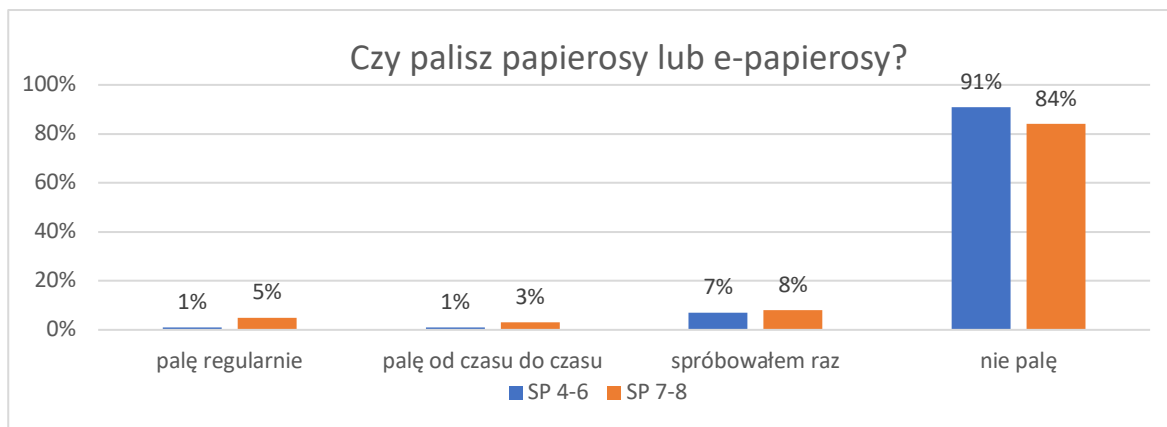
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

Jak wynika z przeprowadzonych badań 26% młodszych i 79% starszych uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy lub e-papierosy. 44% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8 odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą wyrobów tytoniowych.

Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 9% uczniów klas 4-6 oraz 16% uczniów klas 7-8, z czego 7% z badanych z młodszej grupy i 8% ze starszej deklaruje, że spróbowali palenia tylko raz.**

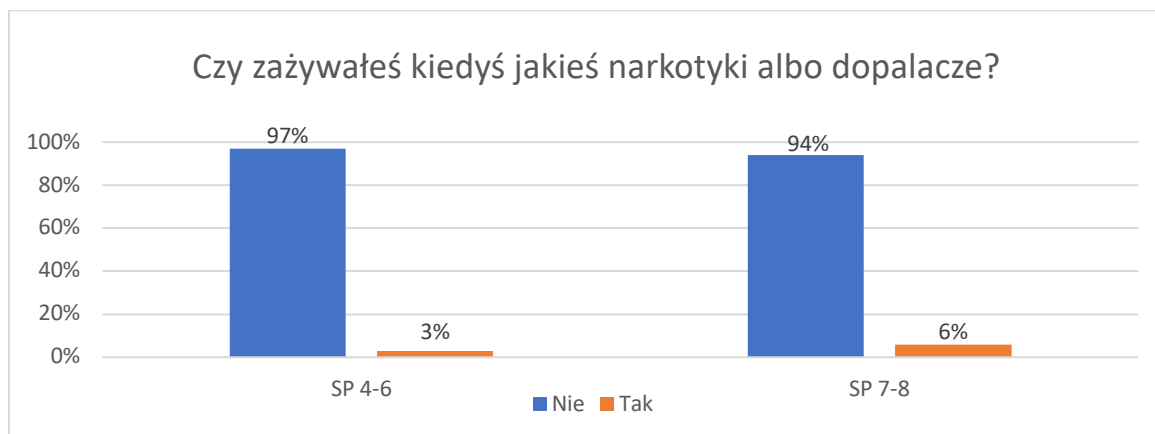
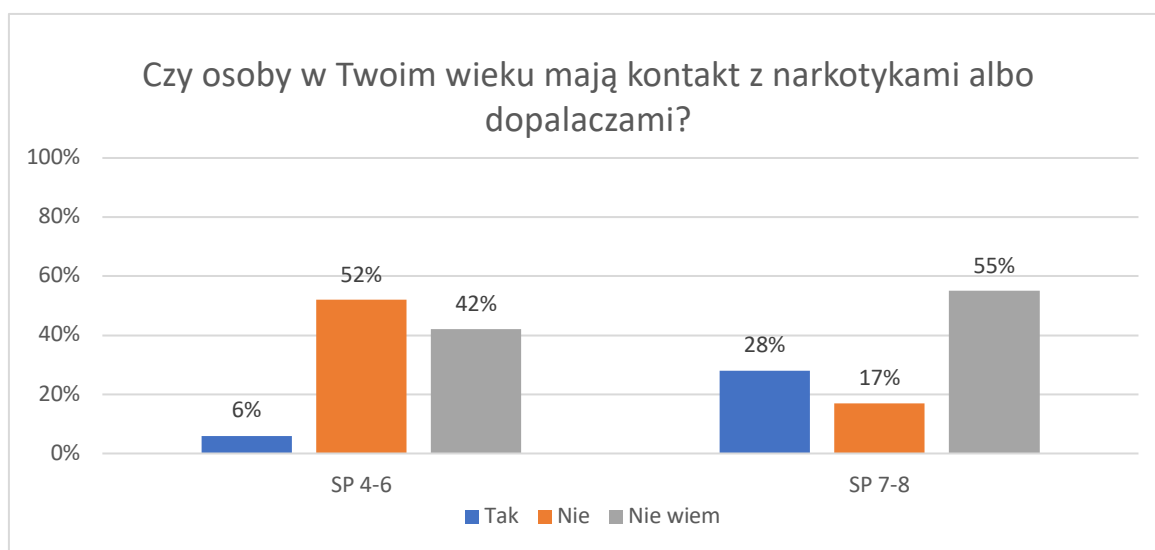
Należy zwrócić uwagę, iż najczęściej wskazywanymi powodami **palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową** była **chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych.**

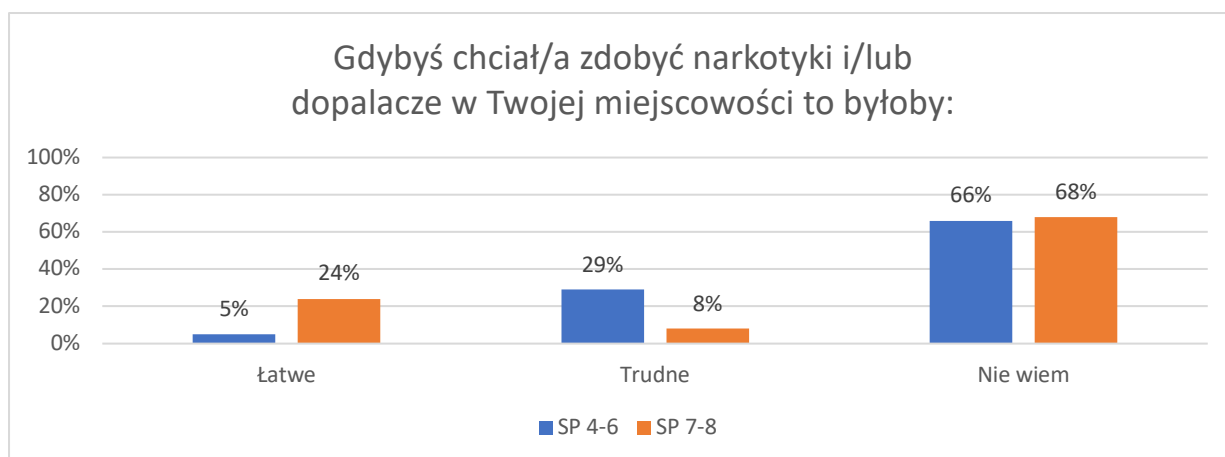
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 6% uczniów klas 4-6 oraz 28% klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.

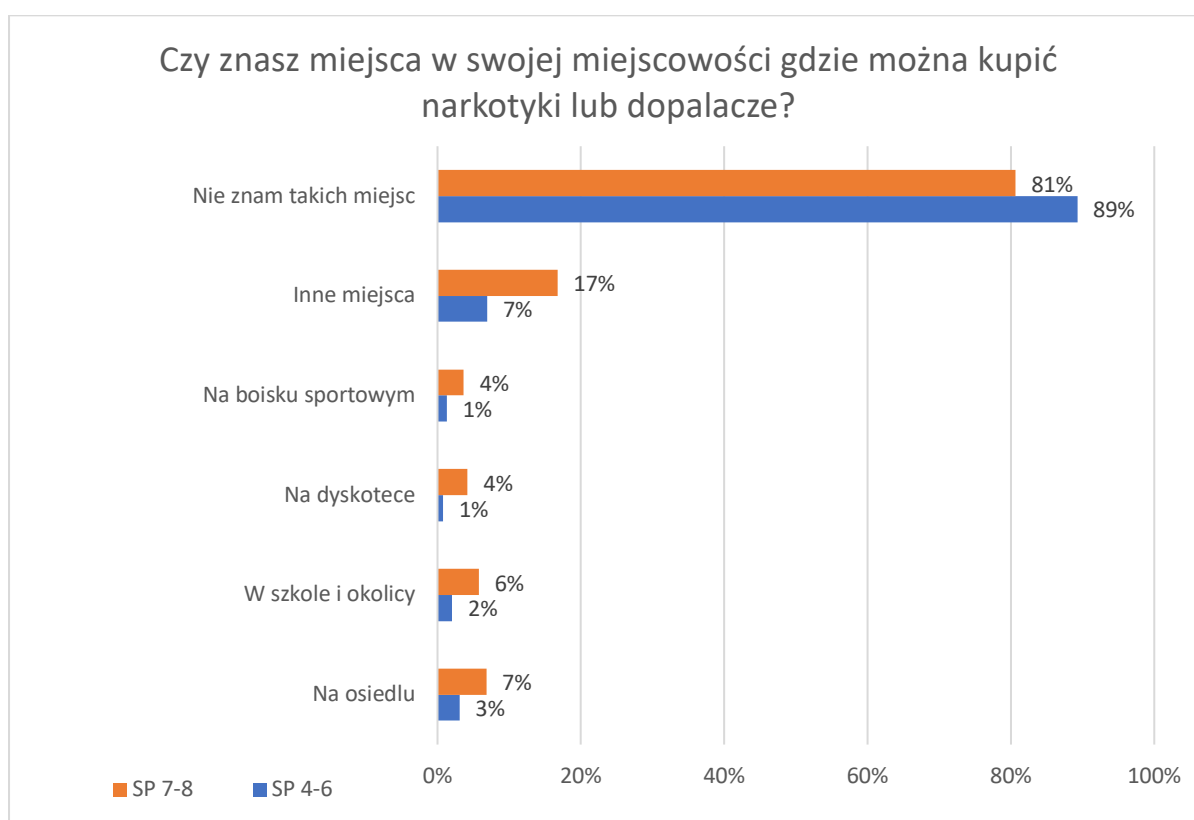
Dodatkowo 3% uczniów klas SP 4-6 oraz klas 6% SP 7-8 zadeklarowało, że przyjmowali kiedykolwiek substancje psychoaktywne takie jak narkotyki i dopalacze.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne** (SP 4-6: 66%; SP 7-8: 68%). Jednakże **5% młodszych oraz 24% starszych uczniów twierdzi, że byłoby to łatwe**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

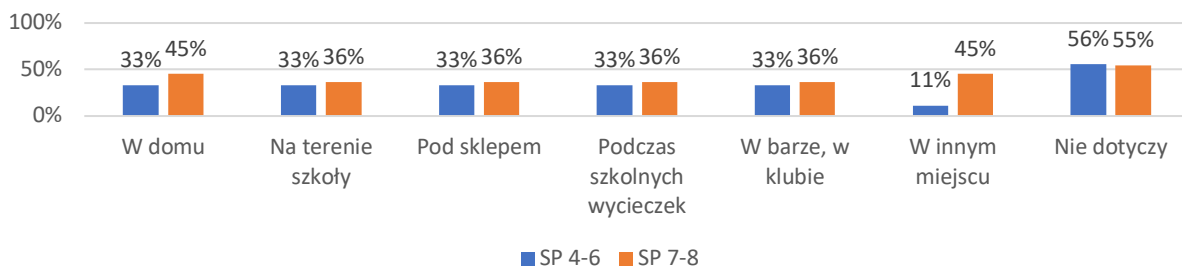
Kolejno, zapytano uczniów, czy znają w swojej miejscowości miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze. Większość badanych nie posiada takiej wiedzy (SP 4-6: 89%, SP 7-8: 81%), **aczkolwiek pojawiły się deklaracje uczniów wskazujące, gdzie można nabyć te substancje.**

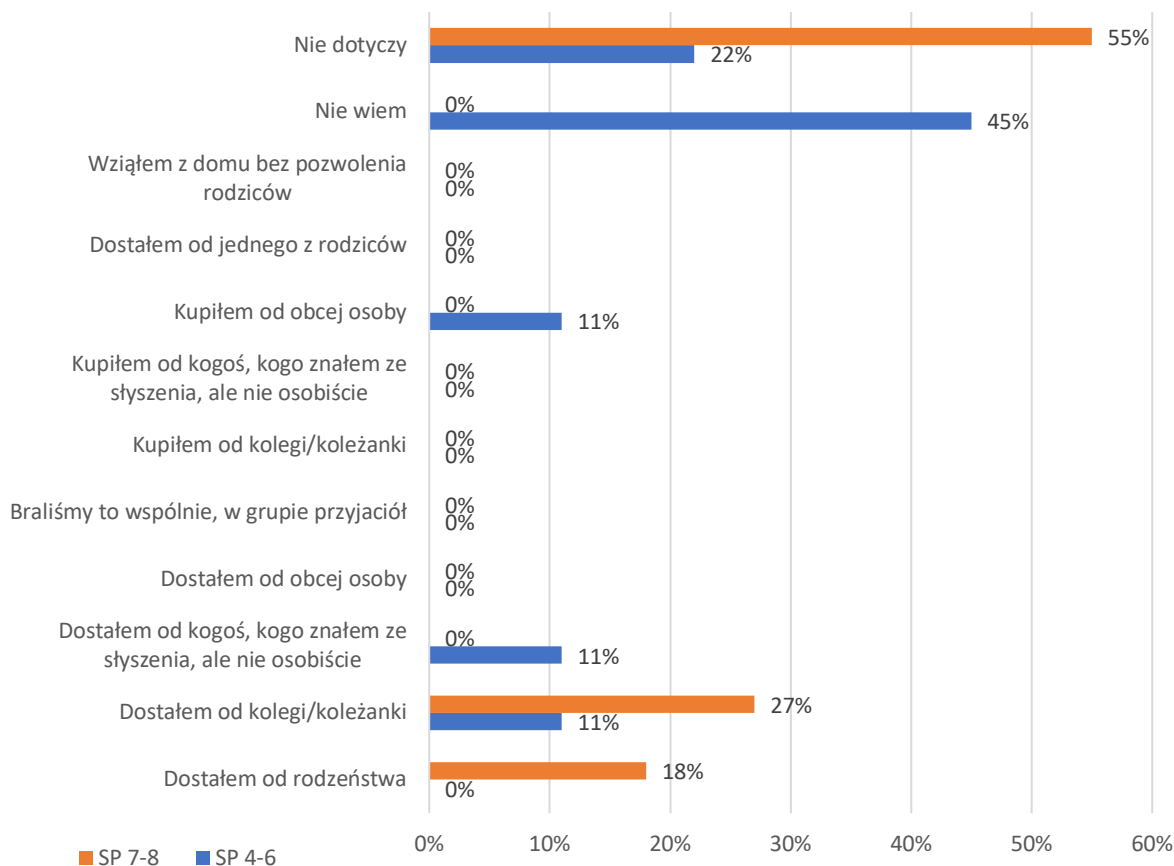
Następnie uczniowie zażywający kiedykolwiek narkotyków wskazali miejsca, gdzie zażywali niedozwolonych substancji. Poniższy wykres pokazuje, że uczniowie najczęściej zażywali narkotyki pod sklepem, w domu, na terenie szkoły czy w innych miejscach.

Jak pokazują nasze badania – uczniowie najczęściej pozyskali narkotyki lub dopalacze m.in. od rówieśników lub obcych osób.

Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyków lub dopalaczy? (wielokrotny wybór)

Skąd wziąłeś tę substancję?

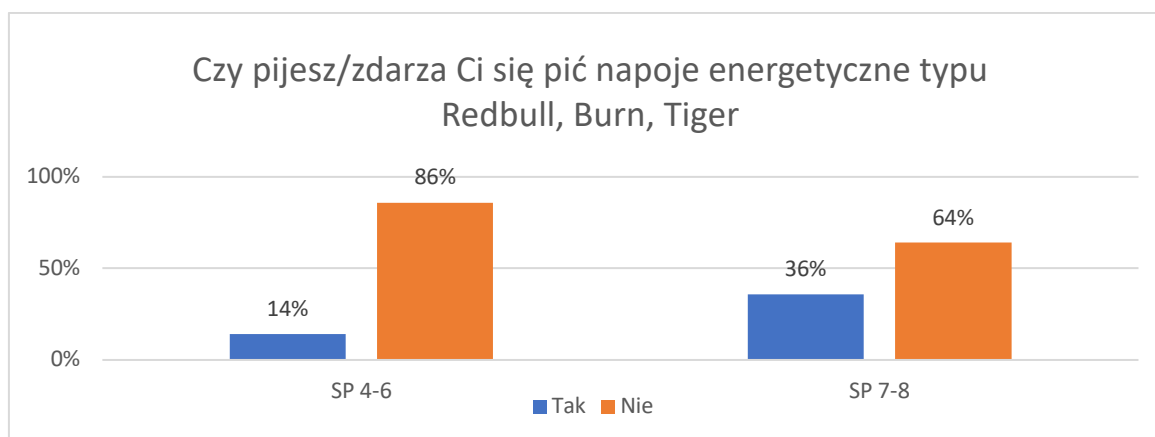
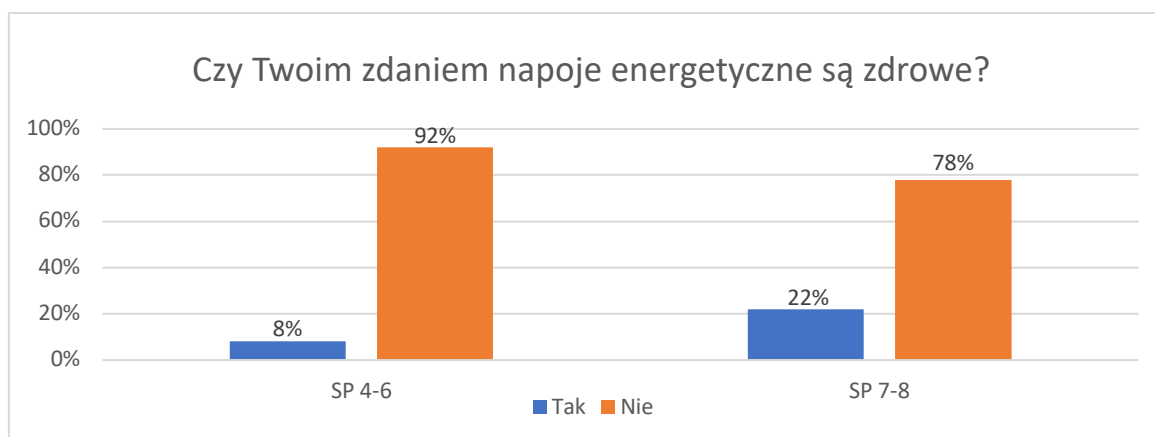
SPOŻYWANIE NAPOJÓW ENERGETYZUJĄCYCH PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ

Napoje energetyzujące są bardzo popularną używką wśród dorosłych, młodzieży oraz dzieci. W Polsce napoje energetyzujące nazywane są „energetykami”, a przecież są one słabym źródłem energii. W języku angielskim na napoje energetyzujące używa się określeń „stymulant drink” czy „energy drink”. Skierowane są do osób dorosłych i mają na celu zmniejszenie uczucia zmęczenia, poprawę samopoczucia i wydolności organizmu.

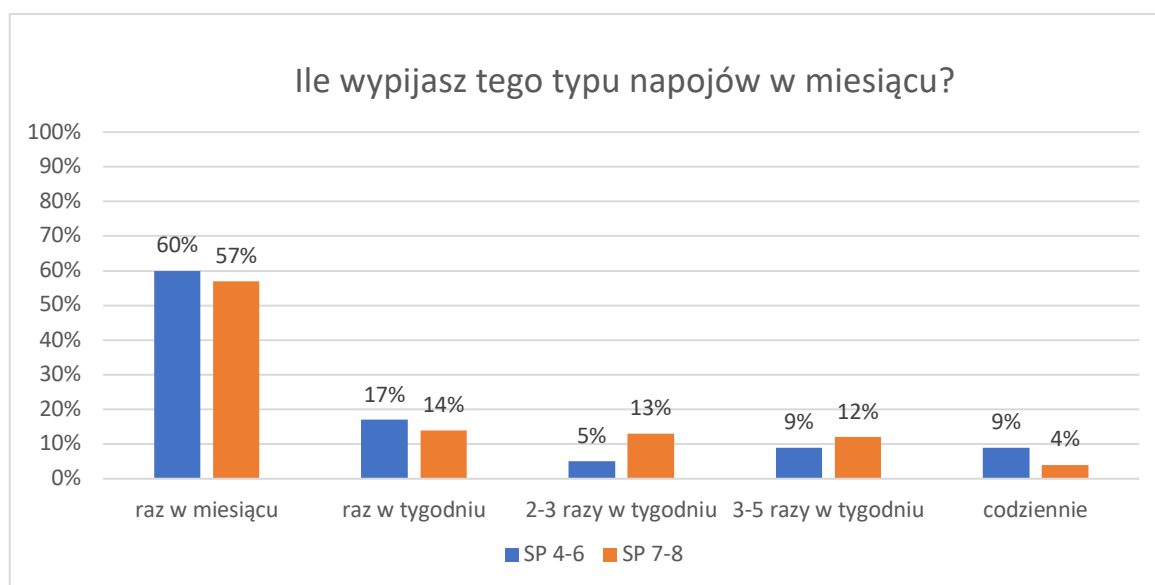
Często napoje energetyzujące mylone są z napojami izotonicznymi, które również są bardzo popularne wśród młodzieży. Napoje izotoniczne zostały zaprojektowane głównie z myślą o osobach aktywnych fizycznie oraz w stanach zwiększonej potliwości. Ich głównym zadaniem jest chronić organizm przed odwodnieniem oraz uzupełnić niedobory elektrolitów utraconych w trakcie wzmożonej aktywności fizycznej. Są łatwo przyswajalne, ponieważ stężenie rozpuszczalnych w nich cząstek jest takie samo jak we krwi człowieka. Różnice w składzie produktów: (energetyzujące – duża zawartość cukru, kofeiny, tauryny; izotoniczne – zawartość mikroelementów i makroelementów, witamin). Występują także różnice w oddziaływaniu na organizm (energetyzujące – funkcja pobudzająca; izotoniczne – zapobiegają odwodnieniu organizmu, uzupełniają elektrolity).

Napoje energetyzujące (tzw. energy drinki, napoje wysokooktanowe) to gazowane napoje bezalkoholowe, które mają działanie pobudzające. Napoje te, wzbogacane są o substancje, które mają za zadanie poprawiać sprawność fizyczną (w krótkim przedziale czasowym), psychofizyczną oraz zdolność koncentracji. Najczęściej w swoim składzie zawierają kofeinę, znaczną ilość cukru i taurynę. Spożywanie napojów energetyzujących u coraz młodszych osób zdecydowanie rośnie, co jest niepokojące z punktu widzenia zdrowia publicznego.

Zbadaliśmy przekonania uczniów Gminy Świeszyno, na temat napojów energetyzujących. 8% uczniów klas SP 4-6 oraz 22% SP 7-8 jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej 14% uczniów z młodszej oraz 36% starszej grupy deklaruje, że pije napoje energetyczne.

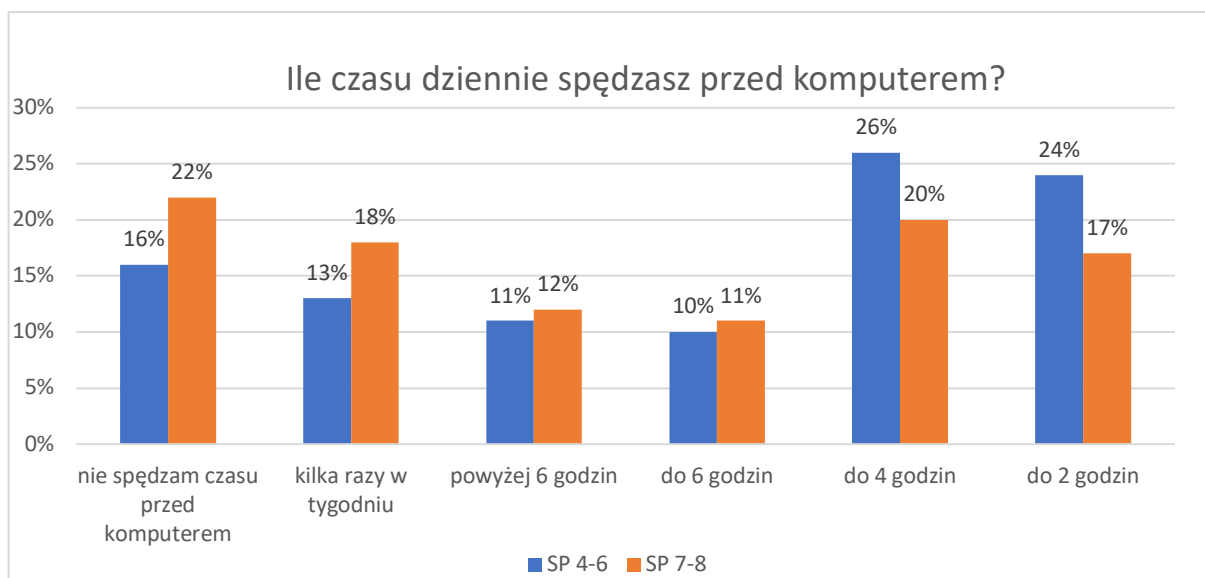
Uczniowie deklarujący spożywanie napojów energetycznych, najczęściej wskazywali, że piją je raz w tygodniu (SP 4-6: 17%; SP 7-8: 14%), 2-3 razy w tygodniu (SP 4-6: 5%; SP 7-8: 3%). Pojawiały się również odpowiedzi uczniów mówiące o przyjmowaniu tych napojów codziennie (SP 4-6: 9%; SP 7-8: 4%).

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARTFON, HAZARD

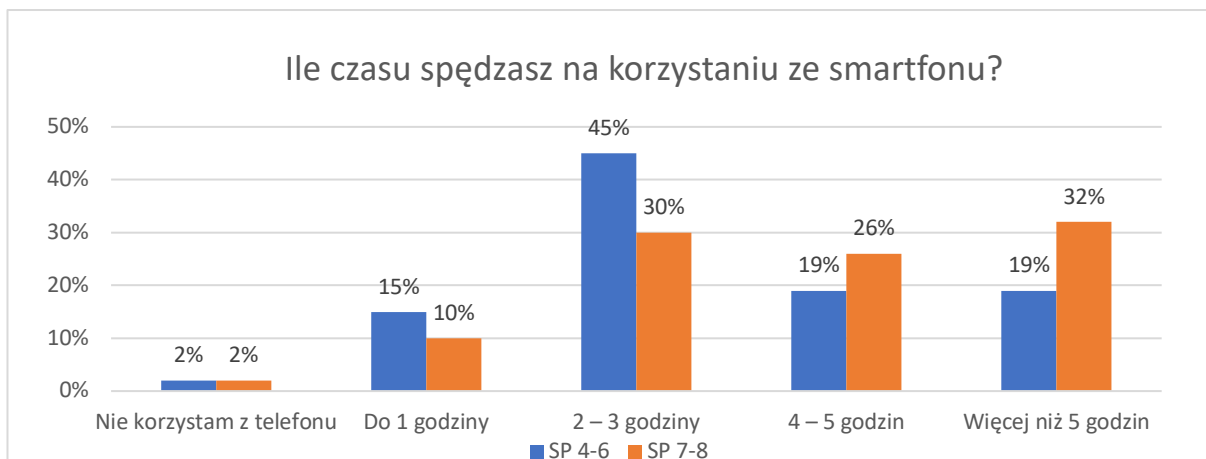
Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.⁸

Uczniowie szkół podstawowych Gminy Świeszyno najczęściej spędzają przed komputerem do 4 godzin dziennie (SP 4-6: 26%; SP 7-8: 20%), Niepokojące są deklaracje 11% młodszych oraz 12% starszych uczniów mówiące o korzystaniu z komputera powyżej 6 godzin dziennie.

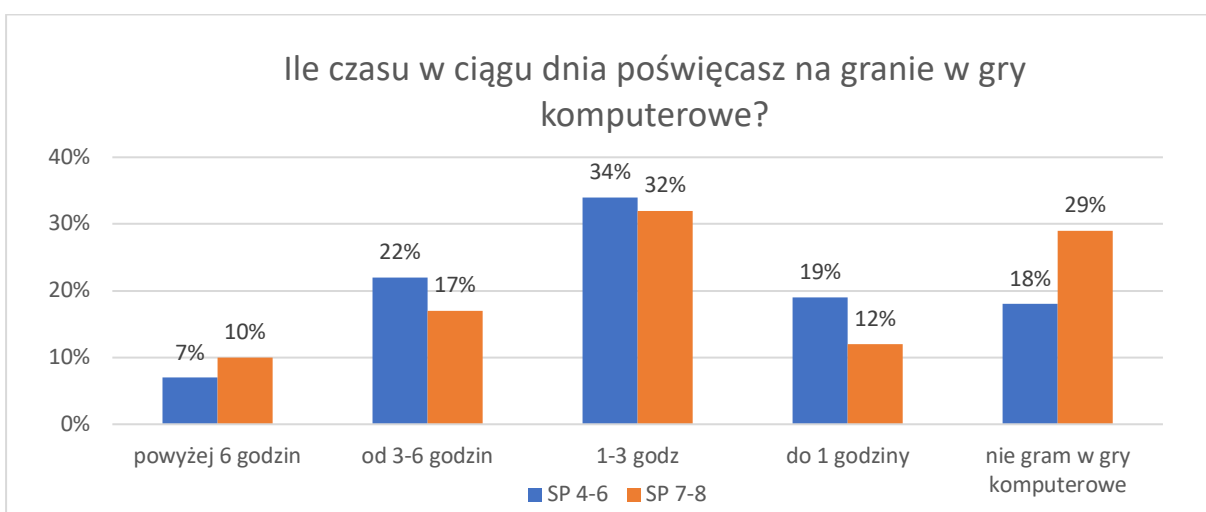
W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas 2 – 3 godzin (SP 4-6: 45%; SP 7-8: 30%). Niepokojące są deklaracje 19% młodszych oraz 32% starszych uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 5 godzin dziennie.

⁸ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

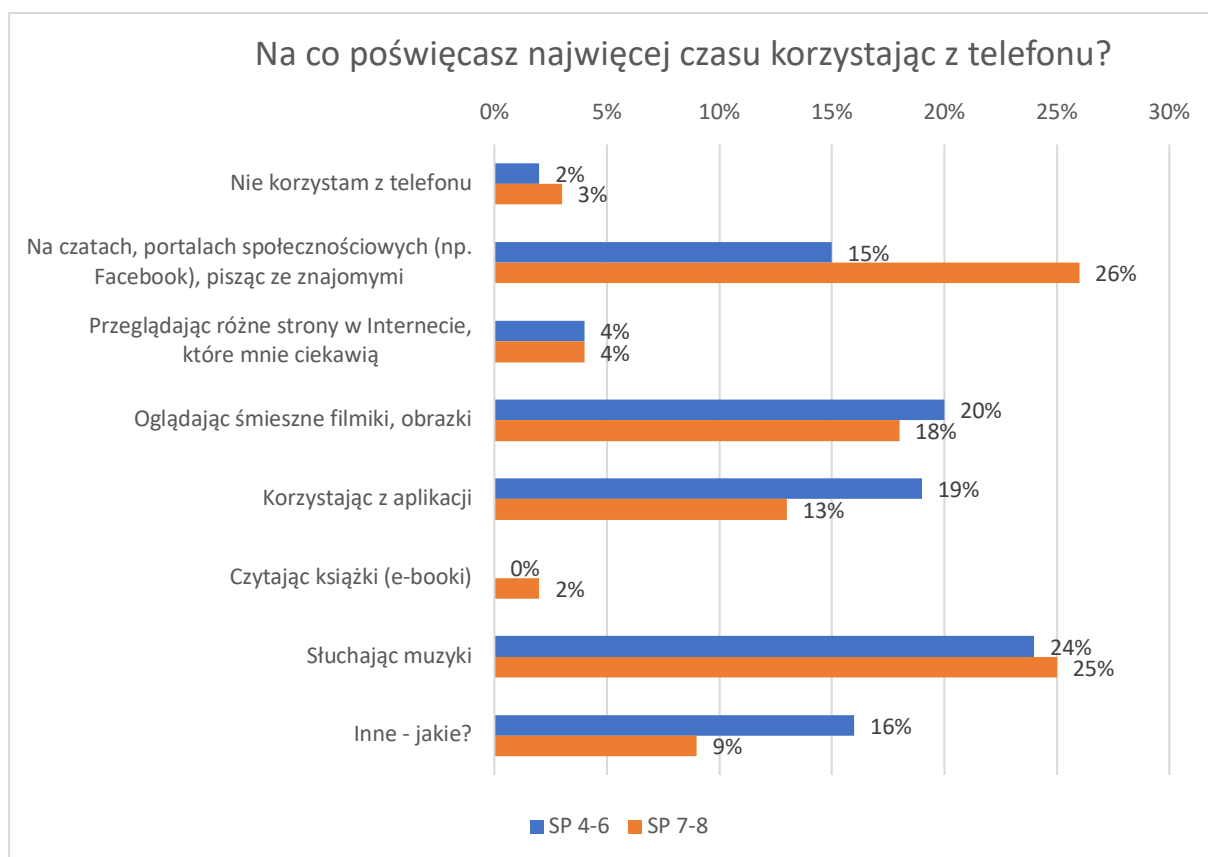
Zapytaliśmy uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optymistyczne są wskazania 18% uczniów klas 4-6 oraz 29% uczniów klas 7-8 mówiące, że nie grają w gry komputerowe.

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

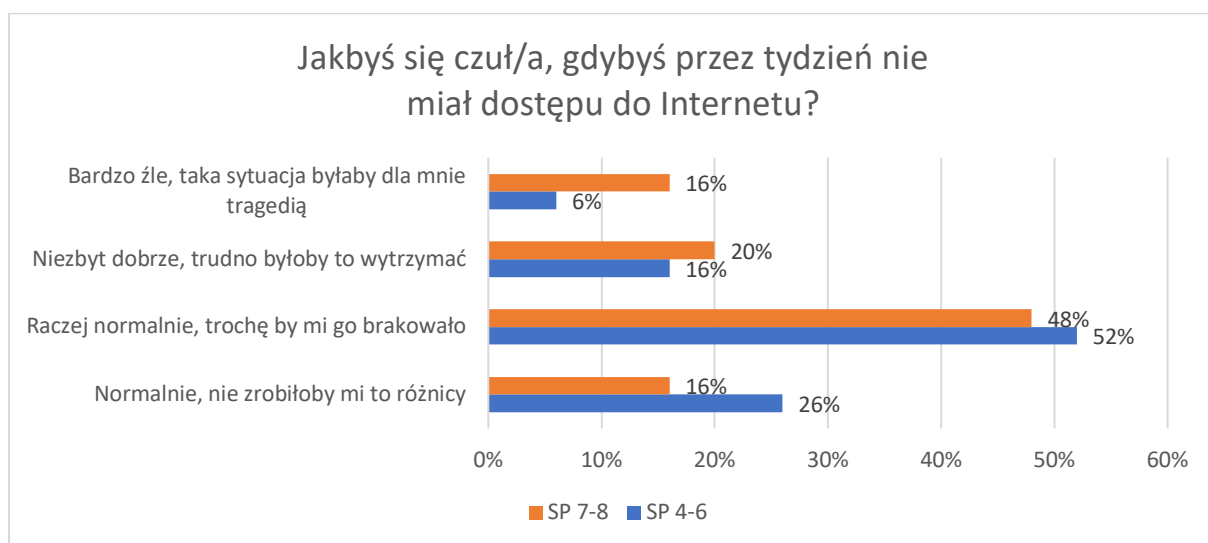

Jeżeli chodzi o **powody korzystania z telefonu** uczniowie wskazywali kolejno na:

- **SP 4-6:** słuchanie muzyki (24%), oglądanie tzw. memów i filmików (20%), korzystanie z aplikacji (19%) oraz korzystanie z portali społecznościowych (15%),
- **SP 7-8:** korzystanie z portali społecznościowych (26%), słuchanie muzyki (25%) oraz oglądanie tzw. memów i filmików (18%).

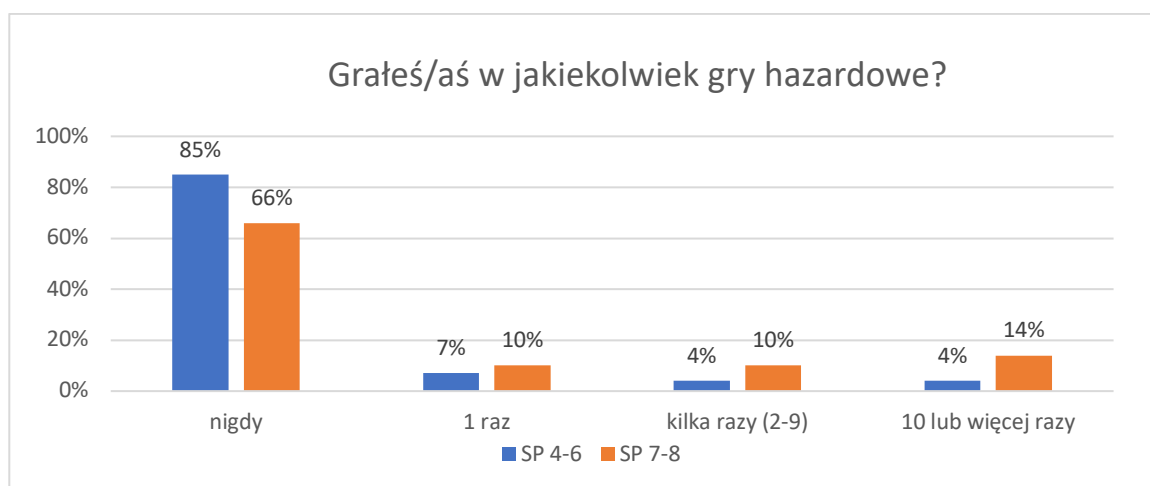
Łącznie **78% uczniów klas 4-6** oraz **64% uczniów klas 7-8** deklaruje, że **brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia** lub też **wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że **odczuwałby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 20%)**. Jednocześnie, 6% uczniów klas 4-6 oraz 16% klas 7-8 stwierdziło, że **korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że trudno byłoby im bez tego wytrzymać**.

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych

w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)⁹.

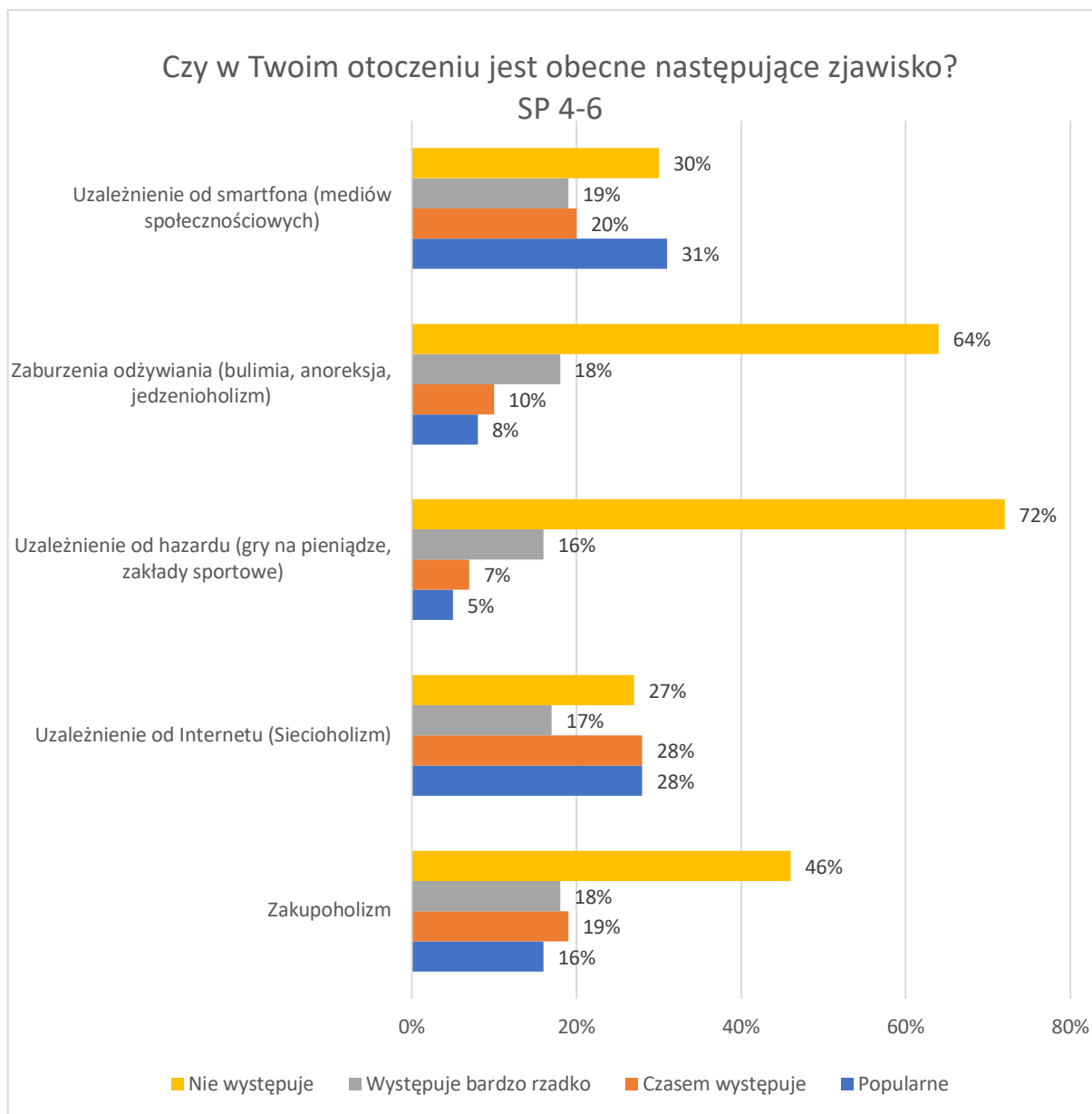
Uczniowie z Gminy Świeszyno sporej większości (SP 4-6: 85%, SP 7-8: 66%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze. Jednakże, 15% młodszych oraz 34% starszych uczniów miało do czynienia z taką formą hazardu.

Poprosiliśmy również uczniów Gminy Świeszyno o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku.

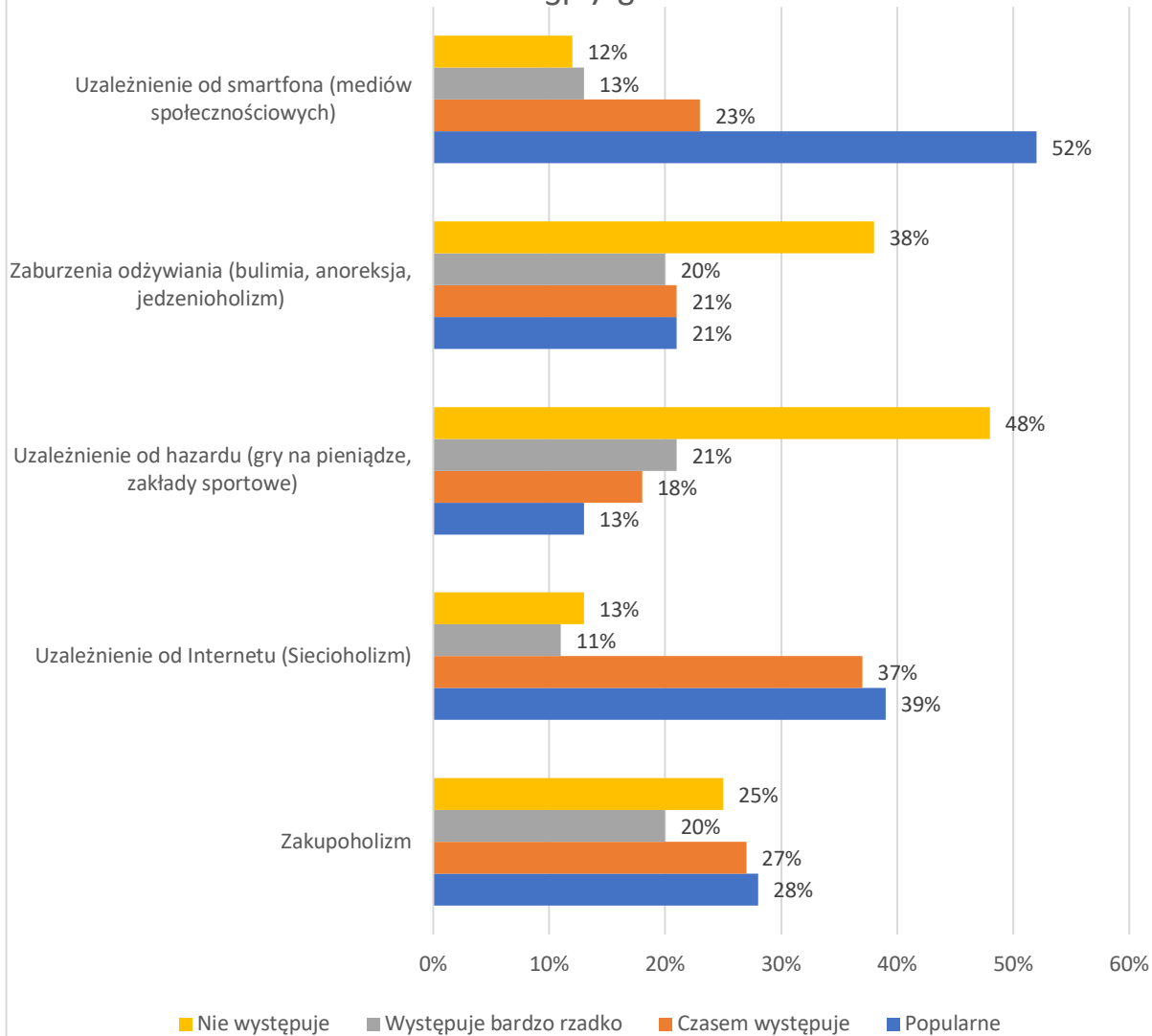
⁹ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

Za najbardziej powszechne uzależnienia behawioralne uczniowie Gminy Świeszyno uznali: uzależnienie od smartfona (SP 4-6: 31%, SP 7-8: 52%) oraz sieciorholizm (SP 4-6: 28%, SP 7-8: 39%). Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawiają poniższe wykresy.

Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

SP 7-8

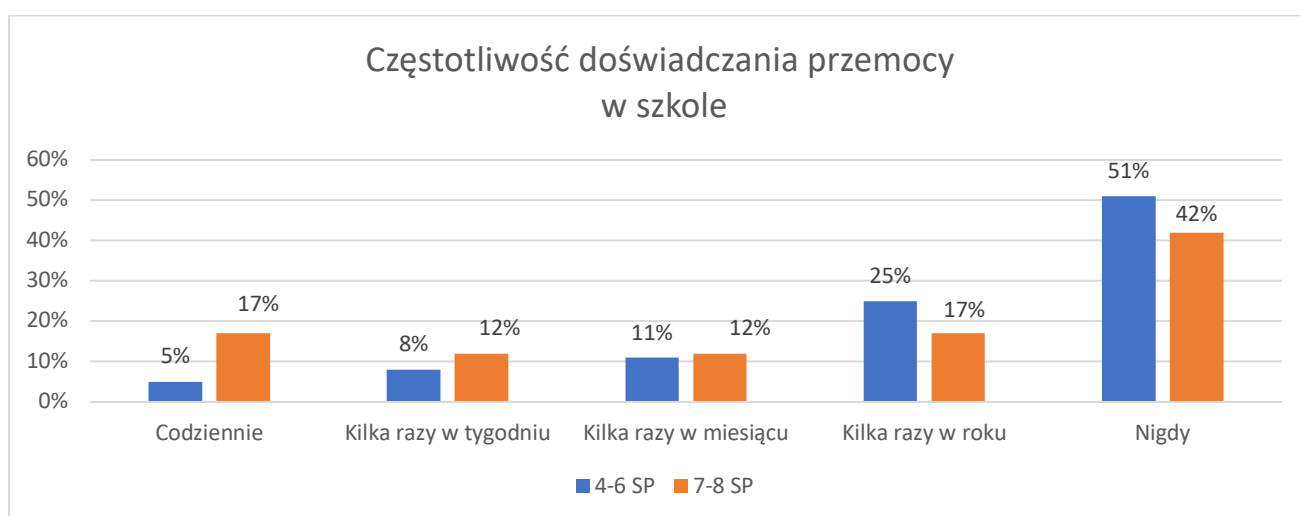

PRZEMOC ORAZ CYBERPRZEMOC

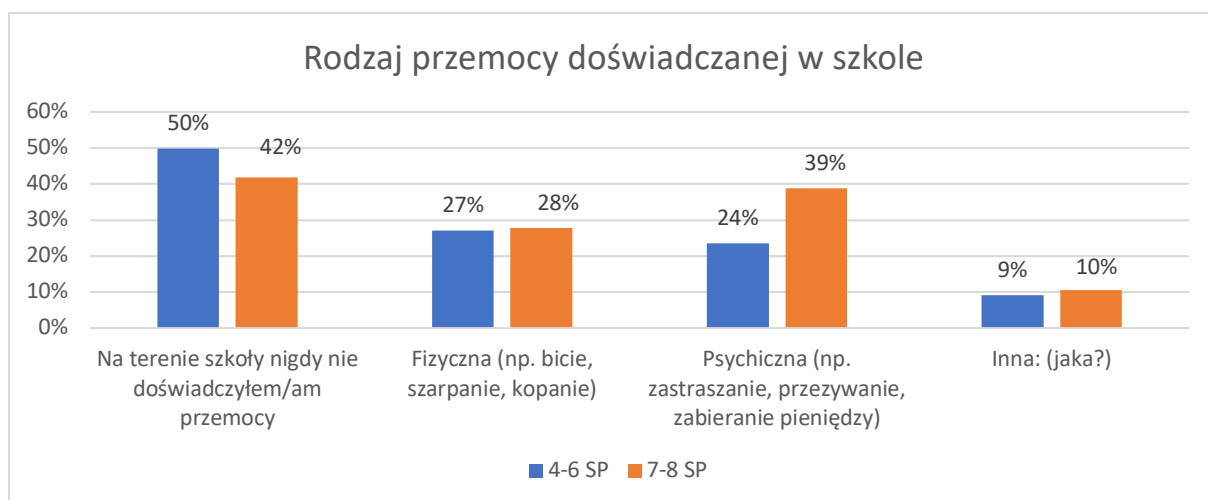
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w Gminie Świeszyno pozwalają przyrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy.

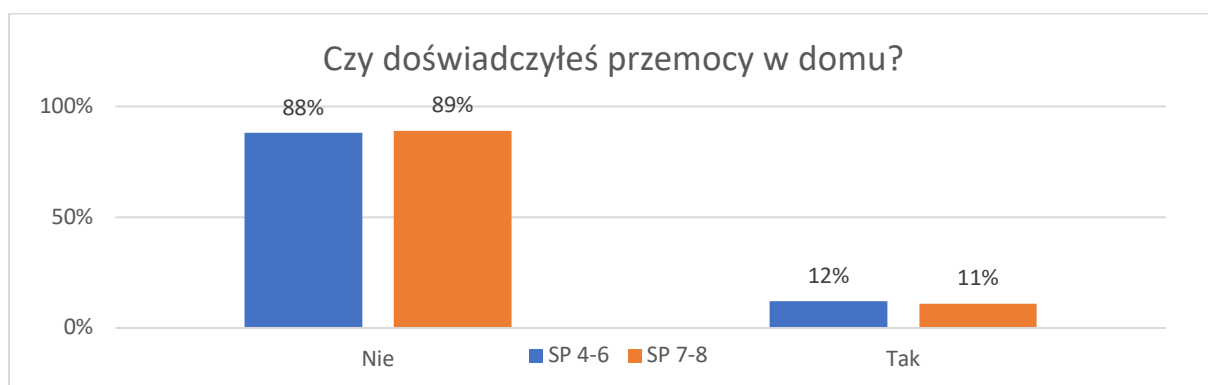
Uczniowie klas 4–6 i 7–8 szkół podstawowych w Gminie Świeszyno najczęściej wskazują, że nigdy nie doświadczyli przemocy w szkole (odpowiednio 51% i 42%). Przemoc kilka razy w roku spotyka 25% uczniów klas 4–6 i 17% uczniów klas 7–8. Doświadczanie przemocy codziennie jest stosunkowo rzadkie, dotyczy 5% uczniów klas 4–6 i 17% uczniów klas 7–8.

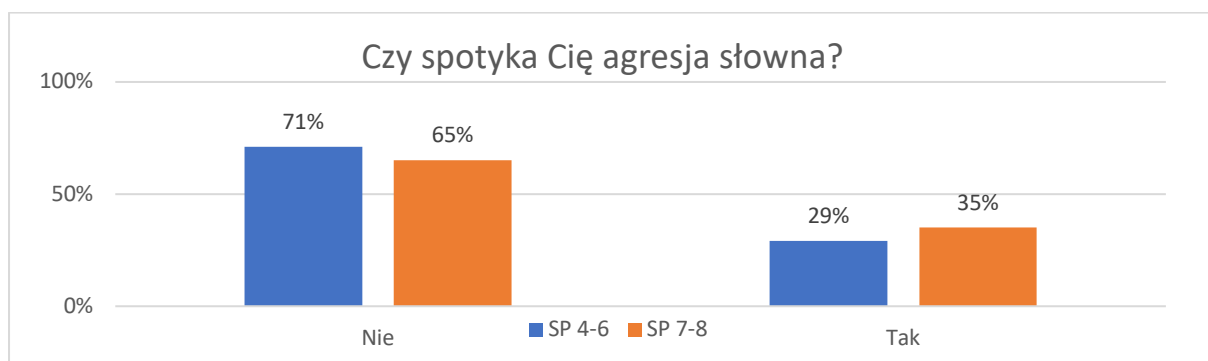
Zapytaliśmy też uczniów o rodzaj spotykanej przez nich przemocy w szkole. Wyniki wskazują, że młodsi uczniowie częściej doświadczają w szkole przemocy fizycznej niż psychicznej, natomiast starsi częściej przemocy psychicznej.

Dzieci i młodzież spędzają najwięcej czasu w domu i w szkole – w związku z tym obydwa te środowiska powinny charakteryzować się harmonią i spokojem, które umożliwią prawidłowy rozwój młodego dorosłego. Uczniowie zostali zapytani czy doświadczają przemocy domowej. Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc domowa jest obecna w domach uczniów Gminy Świeszyno (SP 4-6: 11%; SP 7-8: 12%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań – uczniowie Szkół Gminy Świeszyno wskazują, iż w ich środowisku dochodzi do agresji słownej (SP 4-6: 29%; SP 7-8: 35%).

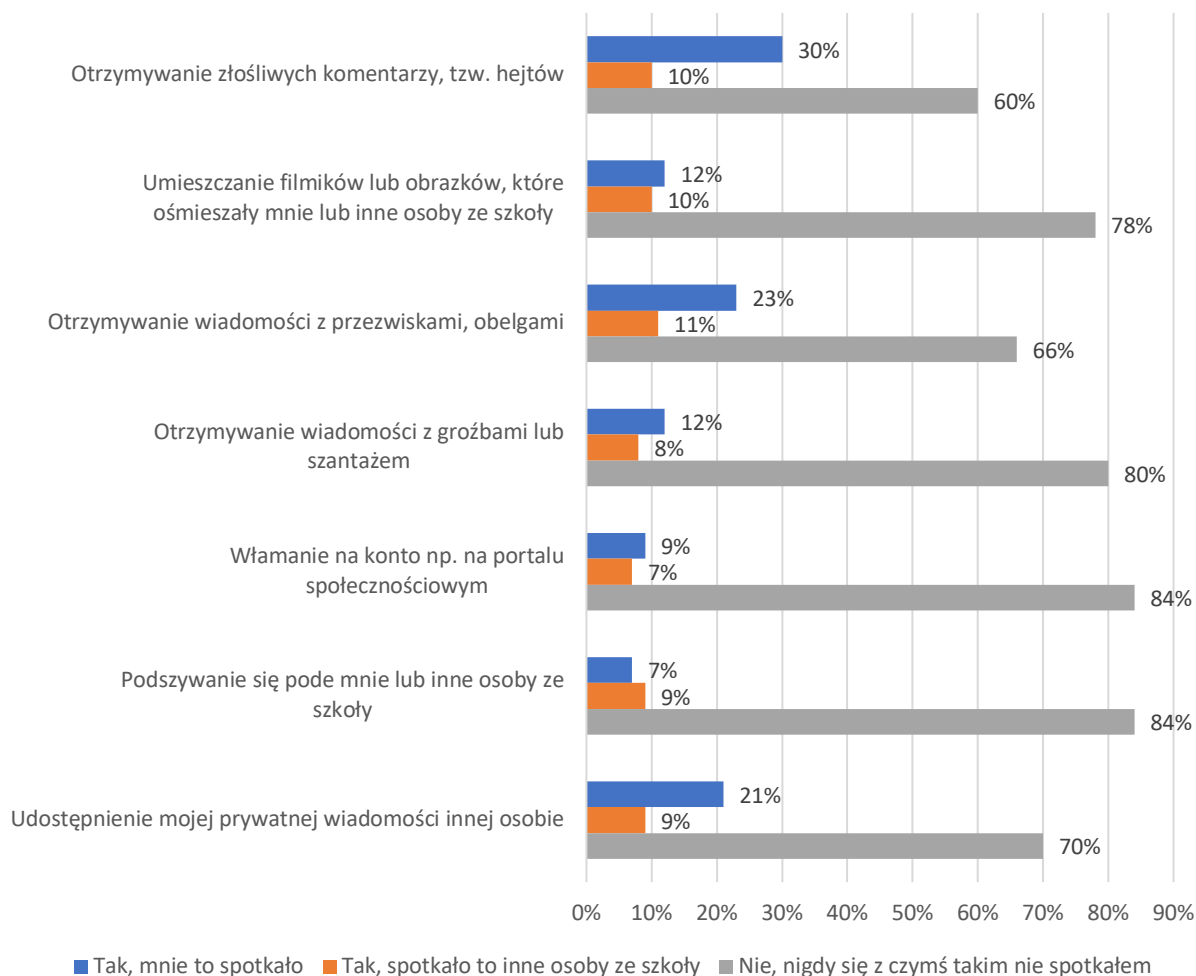
Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom Gminy Świeszyno nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

30% uczniów SP 4-6 oraz 37% uczniów klas SP 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

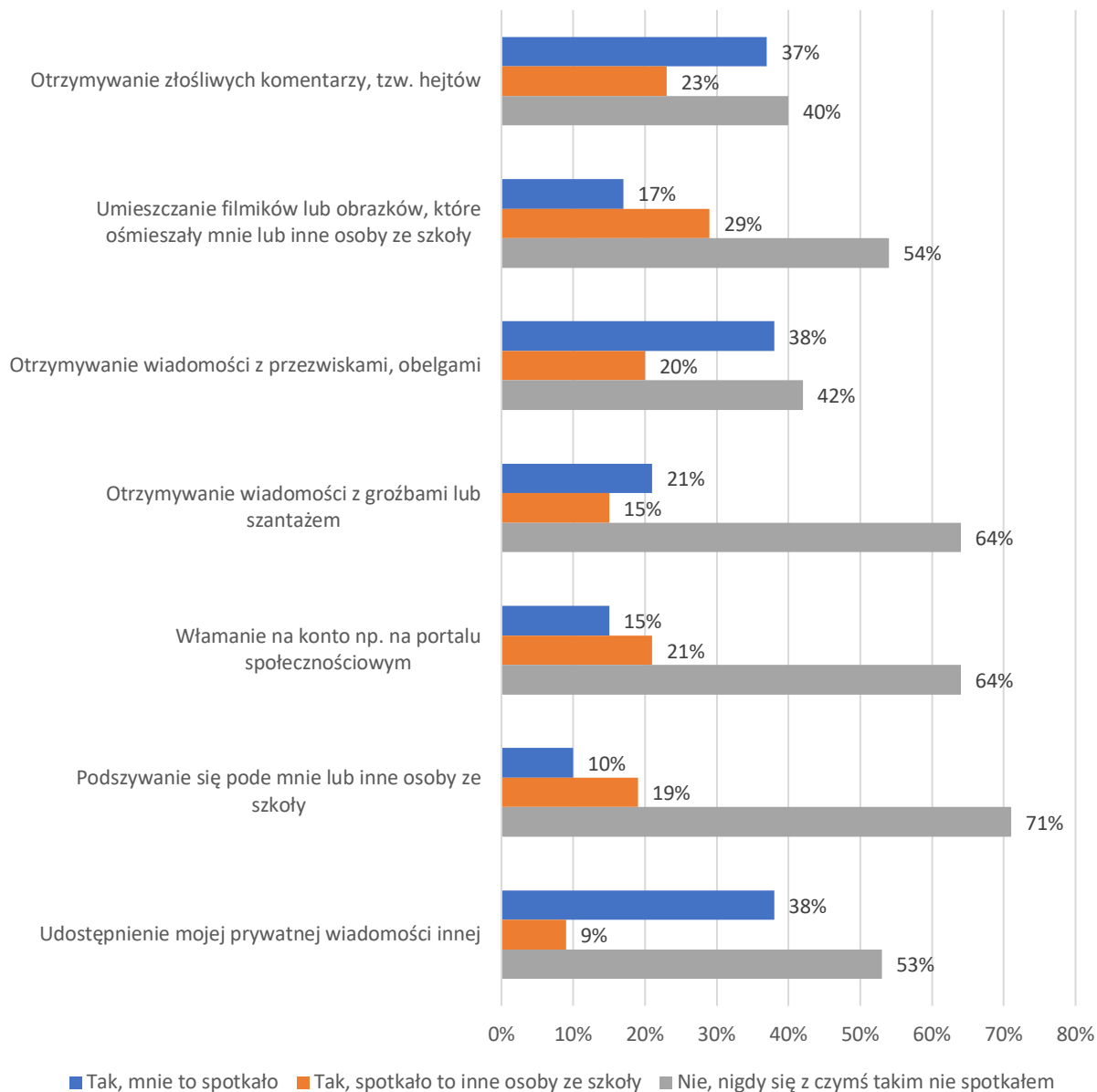
Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami (SP 4-6 – 23%; SP 7-8 – 38%) oraz często została udostępniana ich prywatna korespondencja (SP 4-6 – 21%; SP 7-8 – 38%).

Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6

Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8

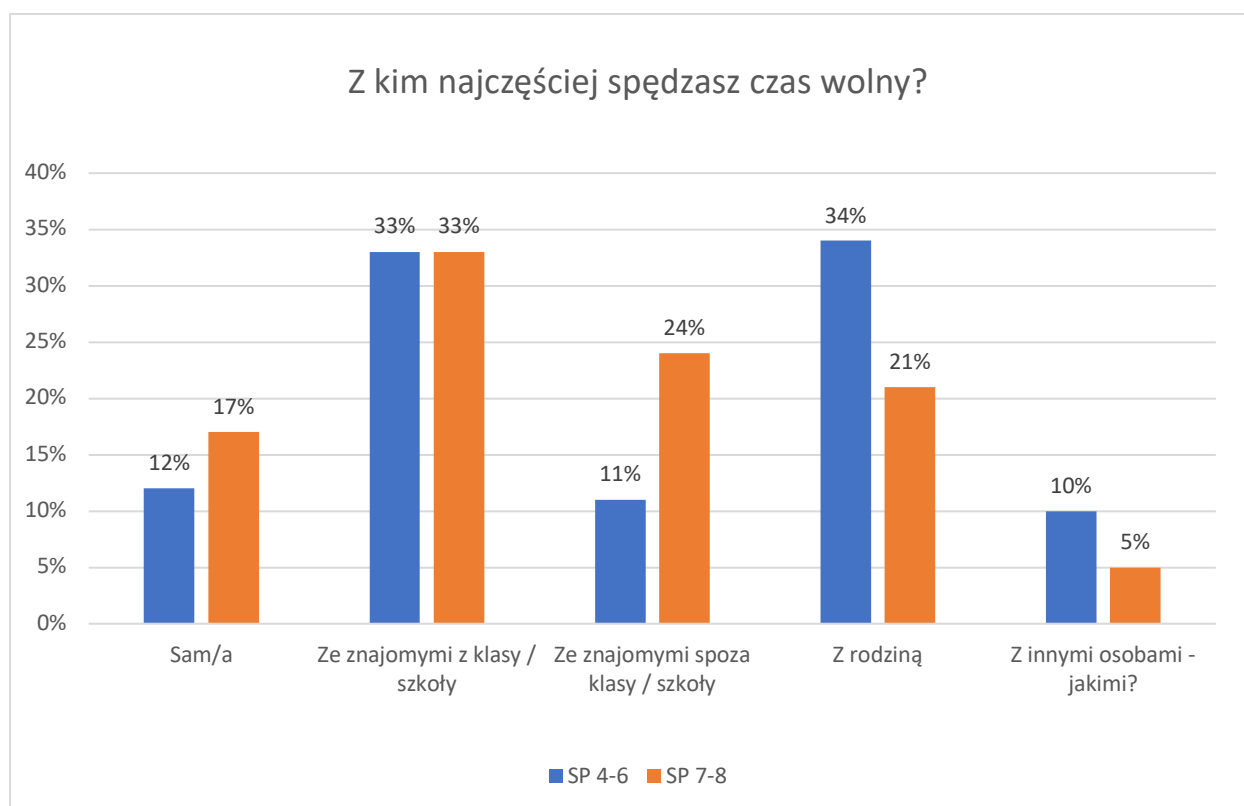
CZAS WOLNY

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Zapytaliśmy uczniów z kim spędzają najczęściej czas wolny.

Młodszy uczniowie najczęściej czasu spędzają z rodziną (SP 4-6: 34%) lub ze znajomymi z klasy/szkoły (SP 4-6: 33%). Natomiast, uczniowie klas 7-8 znajomymi ze szkoły/klasy (33%) oraz w towarzystwie znajomych spoza szkoły/klasy (24%).

ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM ZDANIEM NAUCZYCIELI SZKÓŁ W GMINIE ŚWIESZYNO

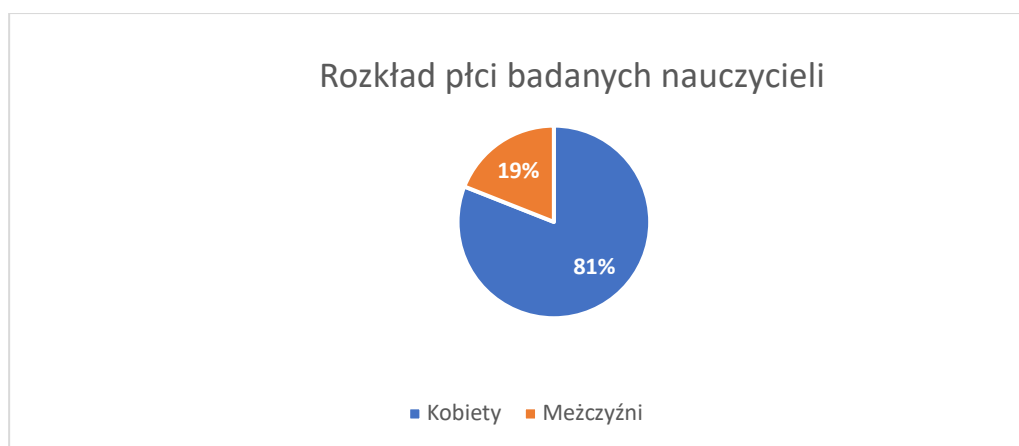
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W ramach prowadzonej diagnozy lokalnych problemów społecznych zaprosiliśmy do udziału nauczycieli szkół podstawowych z terenu Gminy Świeszyno. Celem badania było poznanie ich opinii na temat skali i charakteru zachowań ryzykownych podejmowanych przez dzieci i młodzież w środowisku szkolnym.

Nauczyciele jako osoby pierwszego kontaktu w codziennej pracy z uczniami, odgrywają niezwykle ważną rolę w identyfikowaniu i reagowaniu na problemy wychowawcze oraz trudne sytuacje, z jakimi mierzą się młodzi ludzie. To właśnie oni są często tymi, którzy jako pierwsi zauważają symptomy problemów emocjonalnych, przemocy rówieśniczej, uzależnień czy wycofania społecznego. Ich obserwacje i refleksje mają kluczowe znaczenie dla opracowania skutecznych działań profilaktycznych i pomocowych.

W badaniu wzięło udział **27 nauczycieli** reprezentujących różne etapy edukacyjne i placówki zlokalizowane na terenie gminy. Ich wypowiedzi pozwoliły na uzyskanie pogłębionego obrazu sytuacji, w tym wskazania najbardziej niepokojących zjawisk, określenia potrzeb w zakresie wsparcia instytucjonalnego oraz wyrażenia opinii na temat skuteczności dotychczas podejmowanych działań profilaktycznych.

Wnioski płynące z tych opinii stanowią istotny wkład w całościowy obraz funkcjonowania dzieci i młodzieży w lokalnym środowisku oraz będą pomocne w formułowaniu rekomendacji do dalszych działań w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.

WYNIKI BADAŃ

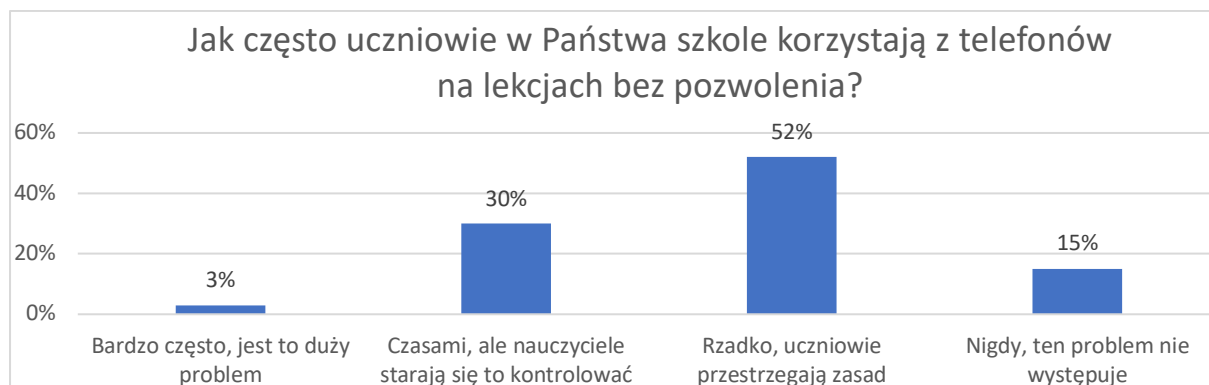
W jednym z pierwszych pytań skierowanych do nauczycieli Szkół Gminy Świeszyno poprosiliśmy badanych o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym. **Według ankietowanych nauczycieli najistotniejszymi¹⁰ problemami występującymi w ich szkole są: uzależnienie od Internetu i gier komputerowych (82%), cyberprzemoc (63%) oraz agresja między uczniami (59%).** Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawiono w poniższej tabeli.

<i>Ocena istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym zdaniem nauczycieli</i>					
Problem:	Bardzo istotny	Istotny	Przeciętny	Mało istotny	Nieistotny
Agresja między uczniami	37%	22%	33%	8%	0%
Przemoc domowa	26%	4%	30%	30%	10%
Cyberprzemoc	19%	44%	22%	11%	4%
Uzależnienie od Internetu i gier komputerowych	41%	41%	15%	3%	0%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	22%	4%	15%	33%	26%
Palenie papierosów i e-papierosów	19%	11%	41%	26%	3%
Spożywanie alkoholu przez osoby nieletnie	15%	7%	26%	37%	15%
Przyjmowanie narkotyków	22%	0%	12%	33%	33%
Uzależnienia behawioralne	11%	11%	45%	11%	22%
Nadmierne spożycie napojów energetycznych	15%	7%	60%	11%	7%
Zażywanie leków w celach odurzenia się	15%	7%	7%	30%	41%

Większość nauczycieli (52%) ocenia, że uczniowie **rzadko korzystają z telefonów na lekcjach bez pozwolenia**, przestrzegając zasad. Kolejne 30% wskazuje, że sytuacje takie zdarzają się

¹⁰ Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz istotny

czasami, ale są kontrolowane. Tylko 3% respondentów uznało, że **jest to poważny problem**, a 15% deklaruje, że **w ich szkołach problem ten nie występuje**.

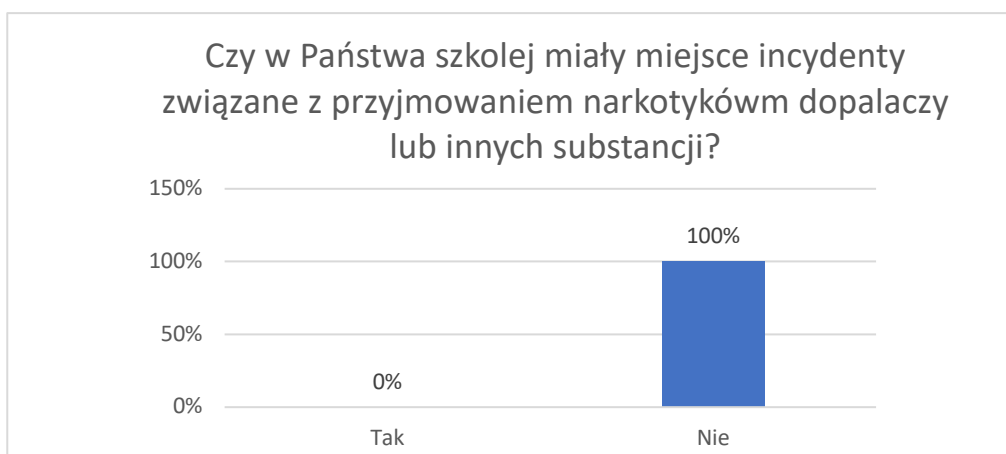
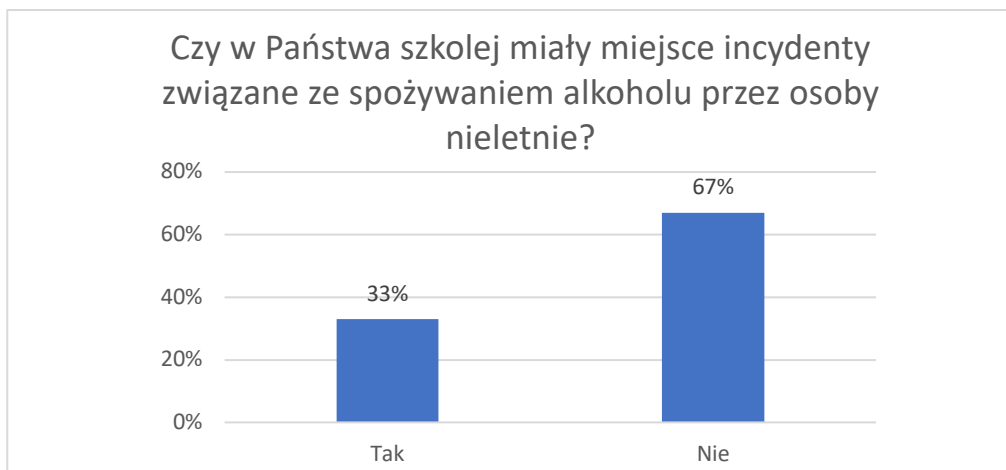

Zdaniem nauczycieli, **nadmierne korzystanie z telefonów i mediów społecznościowych wpływa na koncentrację uczniów** – 33% ocenia, że problem ten występuje często, a kolejne 33% wskazuje, że pojawia się czasami. Tylko 34% nauczycieli uważa, że trudności z koncentracją z tego powodu zdarzają się rzadko, natomiast **nikt nie zadeklarował, że problem nie występuje wcale**.

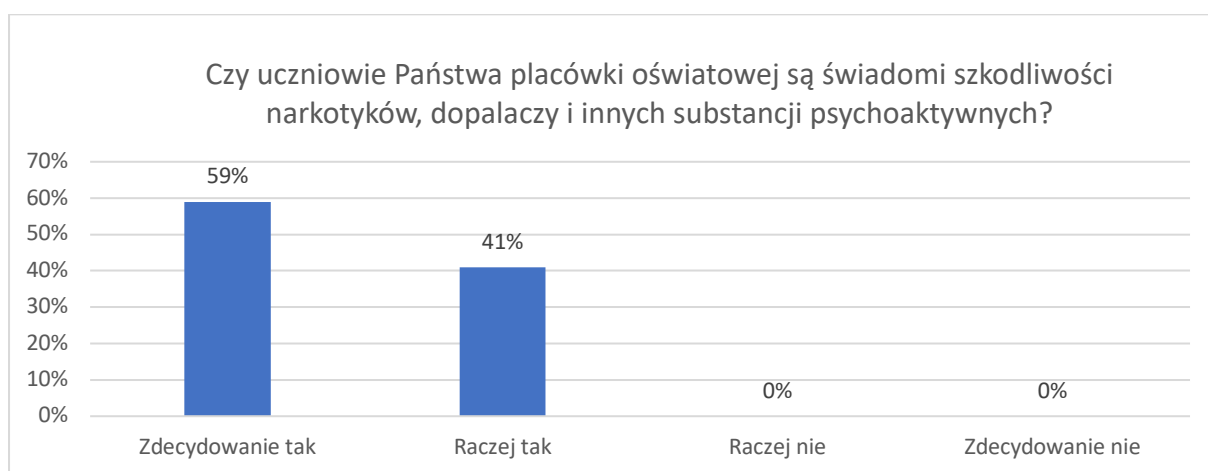
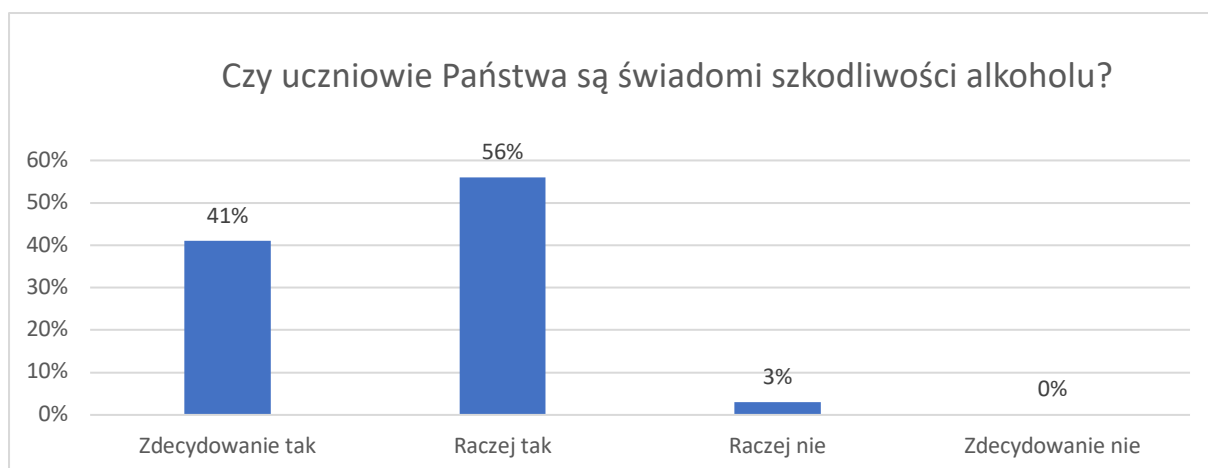
Wszyscy nauczyciele biorący udział w badaniu (100%) zadeklarowali, że w ich szkołach **nie wystąpiły incydenty związane z przyjmowaniem przez uczniów narkotyków, dopalaczy ani innych substancji psychoaktywnych**.

Jednocześnie **33% nauczycieli wskazało, że w ich placówkach dochodziło do incydentów związanych ze spożywaniem alkoholu przez osoby nieletnie**, co świadczy o konieczności dalszych działań profilaktycznych w tym obszarze.

Pedagodzy szkół z Gminy Świeszyno niemal jednogłośnie wskazują, że ich zdaniem uczniowie są świadomi szkodliwości alkoholu a także szkodliwości narkotyków i dopalaczy. Łącznie 100% ankieterowanych nauczycieli stwierdziło, że ich podopieczni nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły.

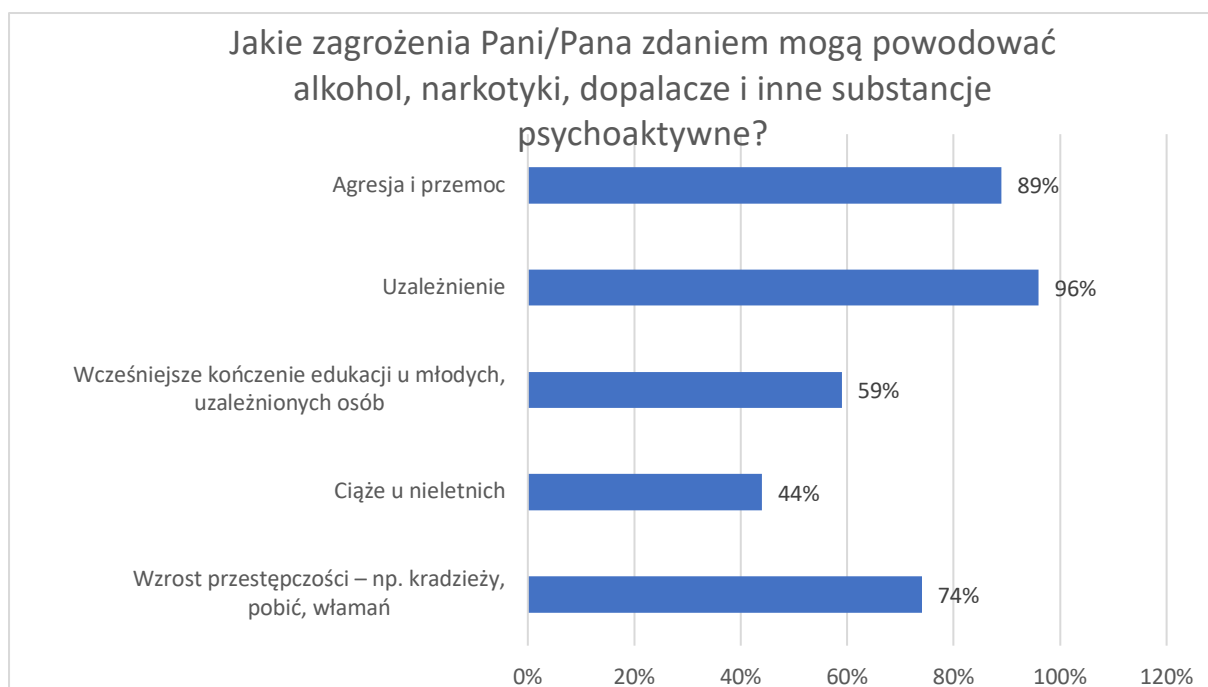

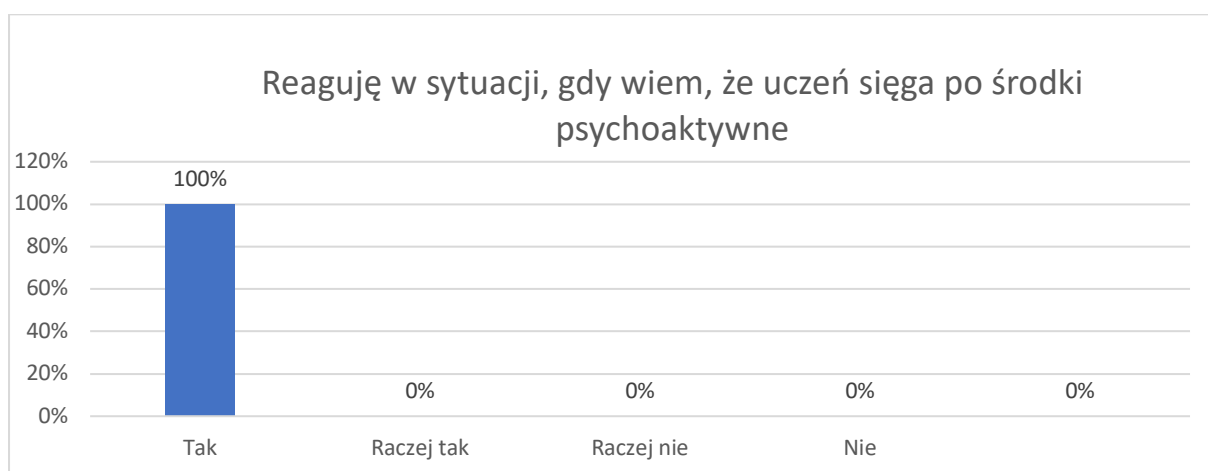
Na poniższym wykresie przedstawiono rozkład odpowiedzi nauczycieli dotyczących zagrożeń, jakie – ich zdaniem – mogą wynikać z używania alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Najczęściej wskazywanym zagrożeniem było uzależnienie (96%), następnie agresja i przemoc (89%) oraz wzrost przestępczości, np. kradzieże, pobicia, włamania (74%). Ponad połowa nauczycieli zwróciła uwagę na **możliwość wcześniejszego kończenia edukacji przez osoby uzależnione (59%), a 44% wskazało na ryzyko ciąży wśród nieletnich.**

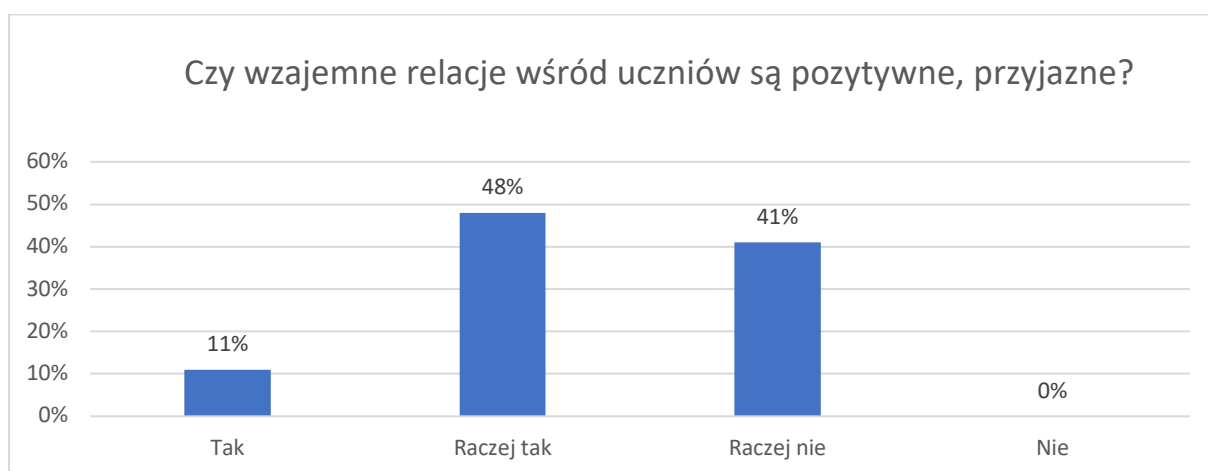
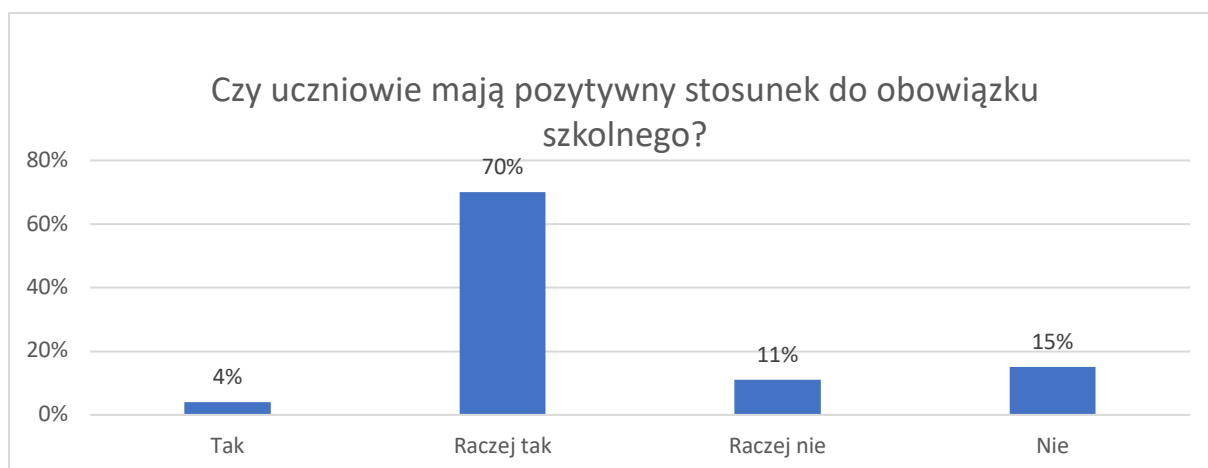
Dane te pokazują, że nauczyciele dostrzegają szerokie spektrum negatywnych konsekwencji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież – zarówno w sferze zdrowotnej, jak i społecznej.

100% nauczycieli deklaruje, że zawsze reaguje w sytuacji, gdy wie, że uczeń sięga po środki psychoaktywne.

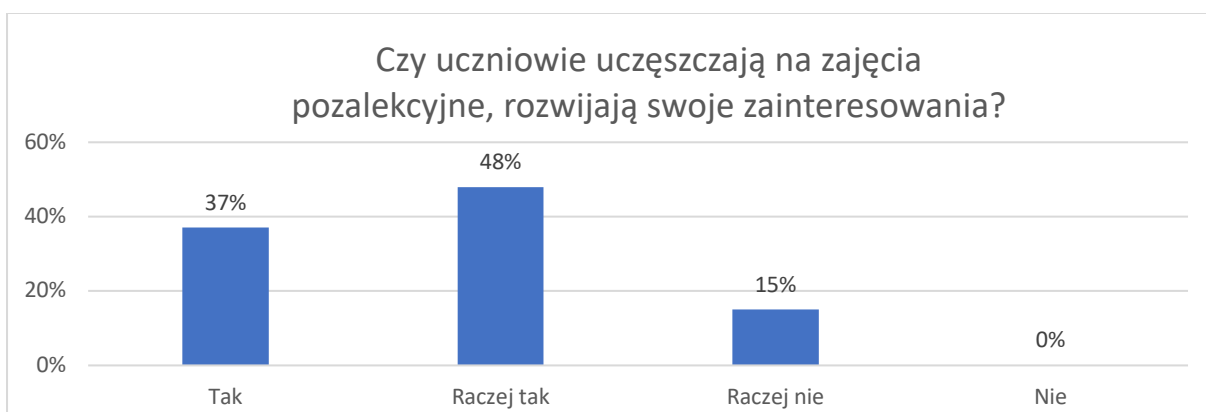
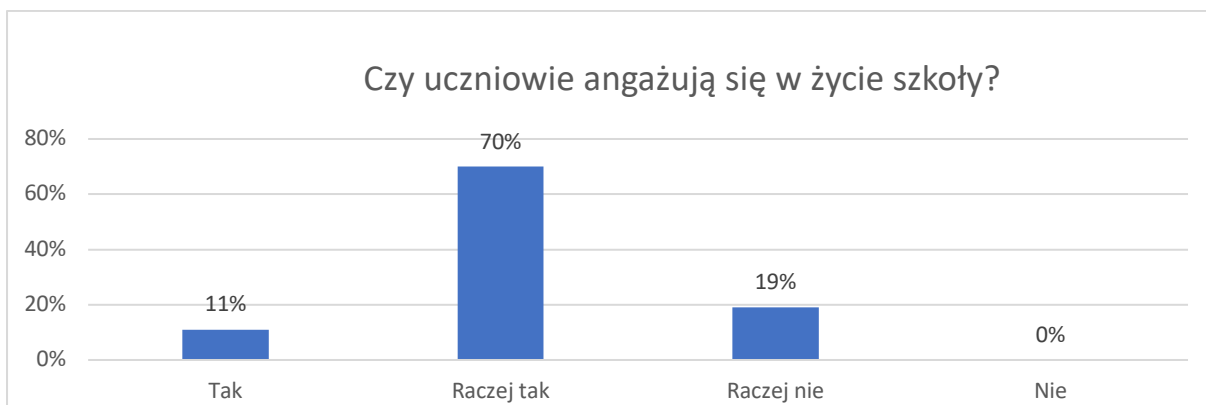
74% badanych pedagogów deklaruje, że **uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego**. 58% nauczycieli ocenia **relacje między uczniami jako przyjazne i pozytywne**. Jednocześnie 78% nauczycieli określa, że **uczniowie starają się, aby nikt z ich rówieśników nie pozostawał na uboczu oraz w sytuacji, kiedy jakiś uczeń w klasie ma kłopot starają się mu pomóc**. Opisane wskazania nauczycieli potwierdzają, że wśród uczniów panuje poczucie przynależności do grupy oraz obserwowane są odpowiedzialne postawy uczniów i chęć udzielania wzajemnie pomocy.

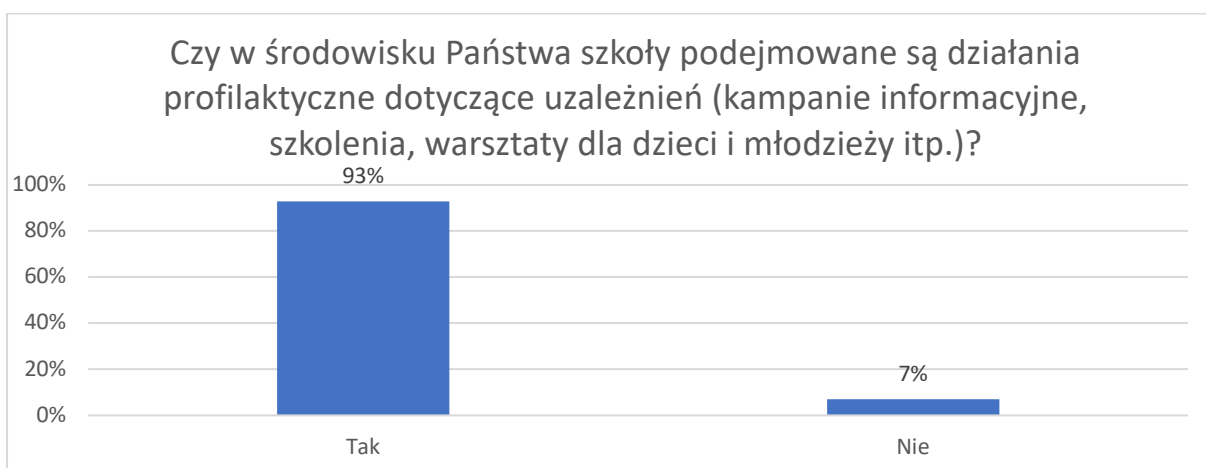
Zdaniem nauczycieli, uczniowie angażują się w życie szkoły – **łącznie 81% respondentów wskazało odpowiedzi „tak” (11%) lub „raczej tak” (70%)**. Tylko 19% uznało, że uczniowie raczej nie angażują się w działalność szkolną.

W kwestii uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych również przeważają pozytywne oceny – **85% nauczycieli stwierdziło, że ich uczniowie rozwijają swoje zainteresowania poprzez**

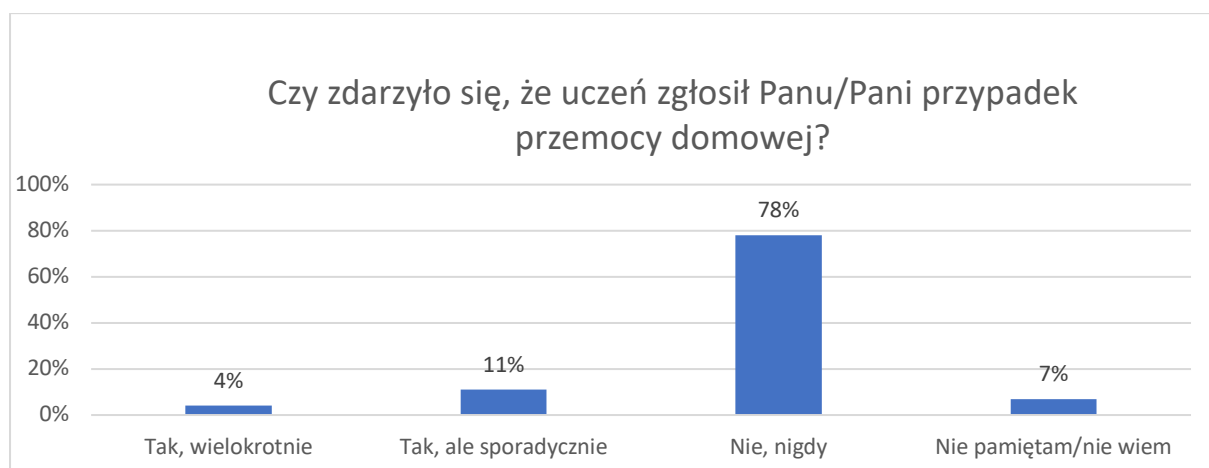
dodatkowe aktywności (w tym 37% „tak” i 48% „raczej tak”), natomiast 15% oceniło, że raczej tego nie robią.

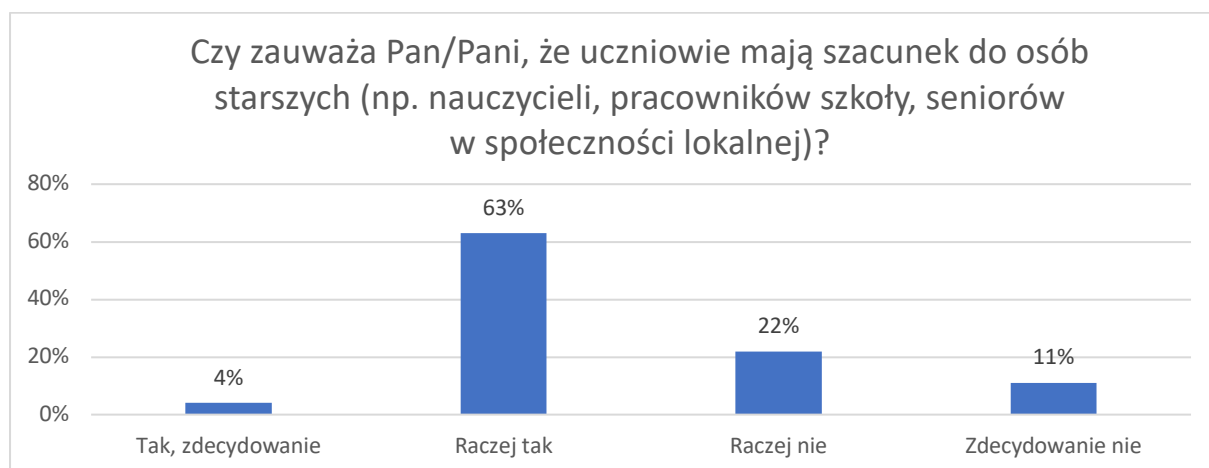
Kolejne pytanie ankiety dla nauczycieli poruszało kwestię organizacji w szkole, w której pracują działań profilaktycznych dotyczących uzależnień. **93% wskazało na odpowiedź TAK – jednocześnie wymieniając następujące działania: warsztaty dla dzieci i młodzieży, pogadanki, rozmowy indywidualne i grupowe, spotkania ze specjalistami, przedstawienia profilaktyczne.**

Zdecydowana większość nauczycieli (78%) **nigdy nie otrzymała zgłoszenia od ucznia dotyczącego przemocy domowej**. Jedynie 11% wskazało, że zdarzyło się to sporadycznie, a 4% – wielokrotnie. 7% respondentów **nie pamięta lub nie jest pewna** czy taki przypadek miał miejsce.

Większość nauczycieli (łącznie 67%) zauważa, że uczniowie **okazują szacunek osobom starszym**, takim jak nauczyciele, pracownicy szkoły czy seniorzy w społeczności lokalnej. 22% respondentów ma co do tego wątpliwości, a 11% ocenia, że uczniowie **zdecydowanie nie wykazują szacunku** wobec starszych.

BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD RODZICÓW DZIECI I MŁODZIEŻY UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ GMINY ŚWIESZYNO

CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY

Ankietę wypełniło **69 rodziców** uczniów uczęszczających do szkół podstawowych ponadpodstawowych z terenu Gminy Świeszyno.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań rodziców uczniów szkół podstawowych Gminy Świeszyno wobec:

- problemów społecznych w środowisku szkolnym i domowym,
- zagadnień związanych z przemocą domową, cyberprzemocą,
- zagadnień związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci.

WYNIKI BADAŃ

ŚRODOWISKO SZKOLNE

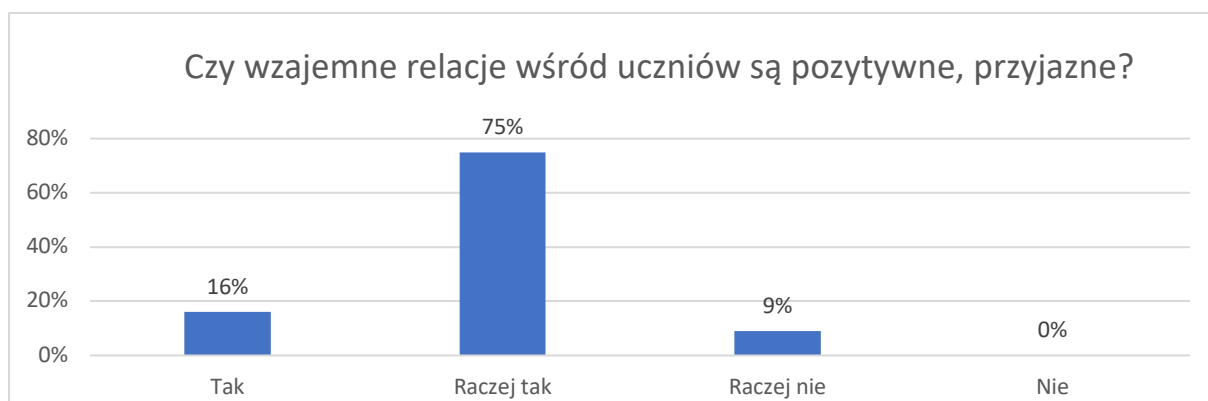
W jednym z pierwszych pytań skierowanych do rodziców dzieci i młodzieży uczęszczających do Gminy Świeszyno poprosiliśmy badanych o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym ich dziecka.

Według ankietowanych rodziców najistotniejszymi¹¹ problemami występującymi w szkole ich dziecka są: uzależnienie od gier Internetowych i komputera (98%), agresja w przestrzeni internetowej (98%), agresja między uczniami (96%). Szczegółowy rozkład odpowiedzi rodziców przedstawiono w poniższej tabeli.

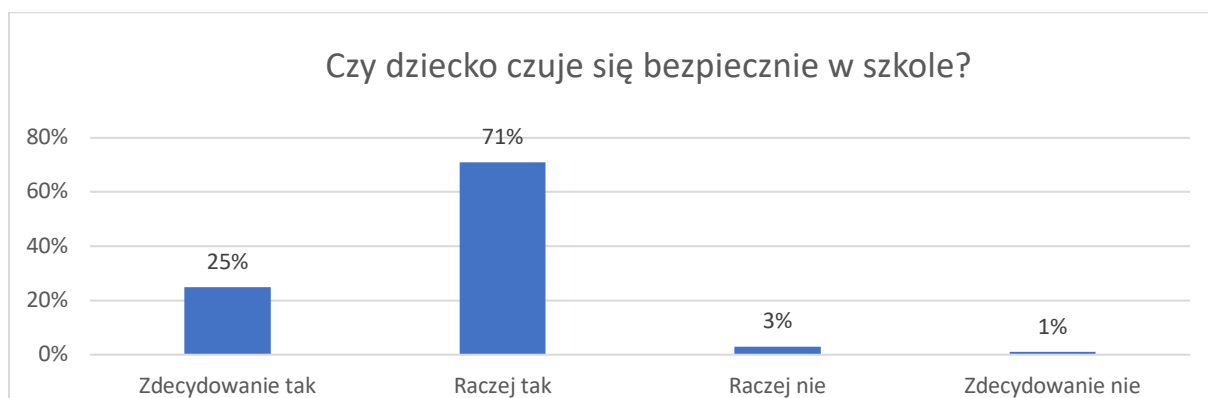
¹¹ Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz raczej istotny

Ocena istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym zdaniem rodziców				
Problem:	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Nieistotny
Agresja pomiędzy uczniami	77%	19%	4%	0%
Autoagresja (np. samookaleczanie, próby samobójcze)	71%	16%	6%	9%
Agresja w przestrzeni internetowej	77%	21%	1%	1%
Zażywanie leków w celach odurzania się	70%	9%	13%	8%
Picie alkoholu	71%	6%	16%	7%
Przyjmowanie narkotyków	72%	4%	15%	9%
Uzależnienie od gier komputerowych lub Internetu	74%	24%	1%	1%
Palenie papierosów, e-papierosów	65%	23%	9%	3%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	74%	7%	12%	7%
Uzależnienia behawioralne (np. hazard)	55%	23%	16%	6%
Nadmierne spożycie napojów energetycznych	46%	39%	9%	6%

91% rodziców uważa, że relacje między uczniami w szkole, do której uczęszczają ich dzieci, są **pozytywne i przyjazne** – 75% odpowiedziało „raczej tak”, a 16% „tak”. Jedynie 9% rodziców miało co do tego wątpliwości, zaznaczając odpowiedź „raczej nie”. Odpowiedzi „nie” nie udzielił żaden z respondentów.

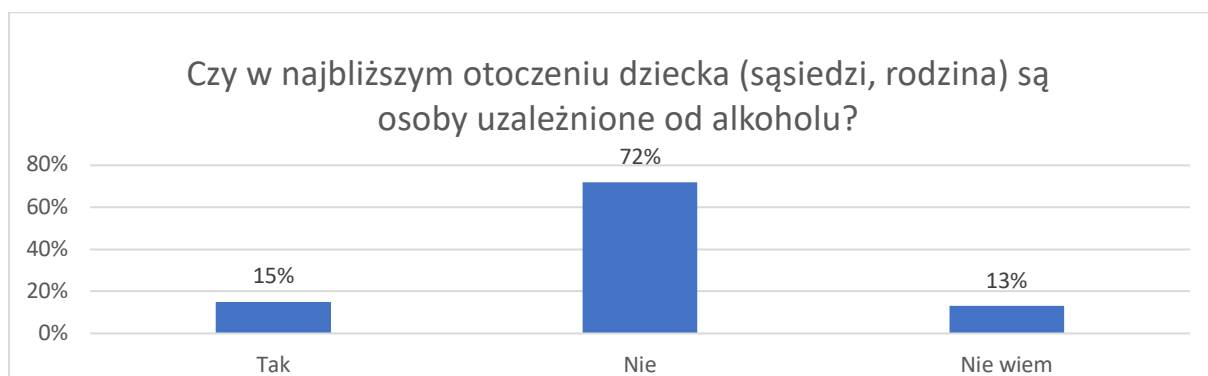
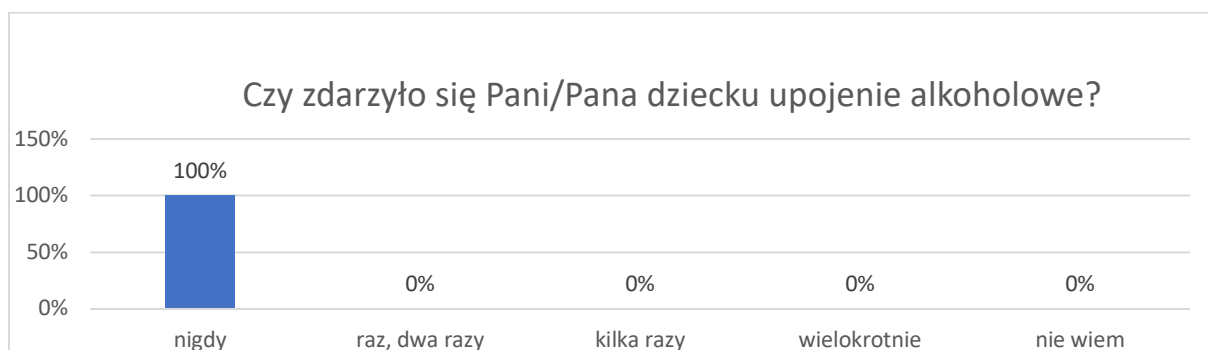
96% rodziców uważa, że ich dziecko czuje się bezpiecznie w szkole – w tym 71% odpowiedziało „raczej tak”, a 25% „zdecydowanie tak”. Tylko 3% respondentów zaznaczyło odpowiedź „raczej nie”, a zaledwie 1% „zdecydowanie nie”. Wyniki te wskazują na wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa dzieci w środowisku szkolnym z perspektywy rodziców.

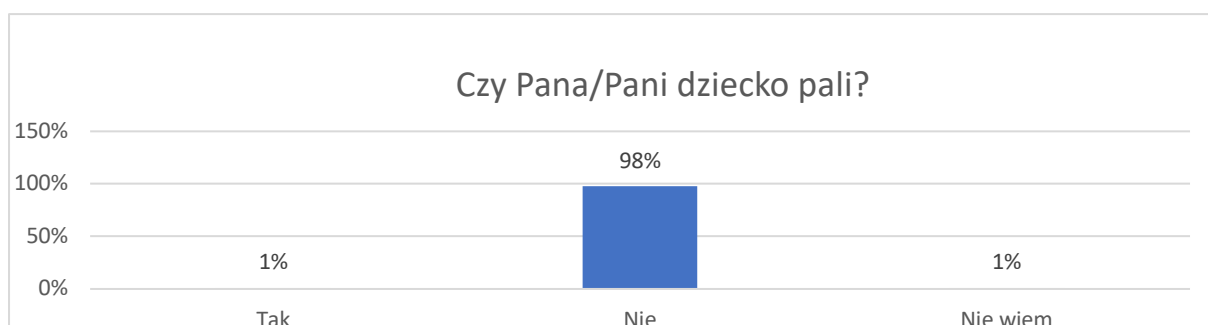
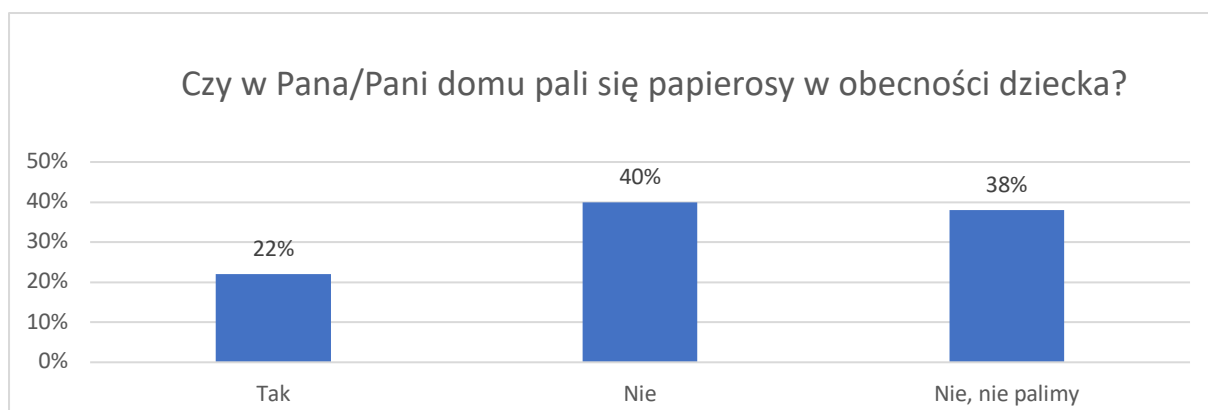
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL, PAPIEROSY, NARKOTYKI I DOPALACZE

W kolejnej części ankiety rodzice zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania i wiedzy na temat przyjmowania przez ich dzieci środków psychoaktywnych takich jak: papierosy, alkohol czy narkotyki i dopalacze.

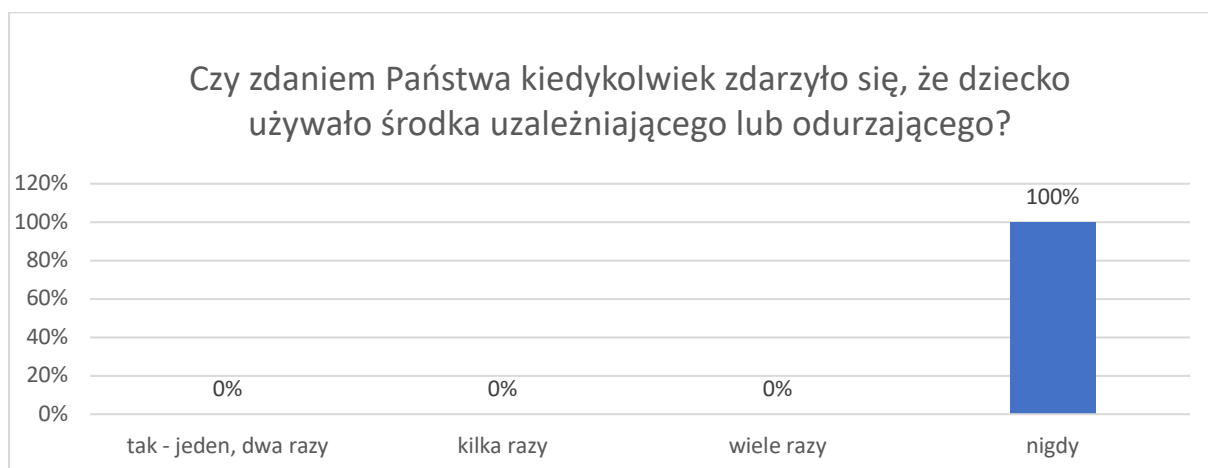
100% przebadanych rodziców stwierdziło, że ich dziecku nigdy nie zdarzyło się upojenie alkoholowe. Zdecydowana większość rodziców (72%) wskazała, że **w najbliższym otoczeniu ich dziecka nie ma osób uzależnionych od alkoholu.** Jednocześnie 15% respondentów przyznało, że takie osoby występują, a 13% zaznaczyło odpowiedź „nie, wiem”.

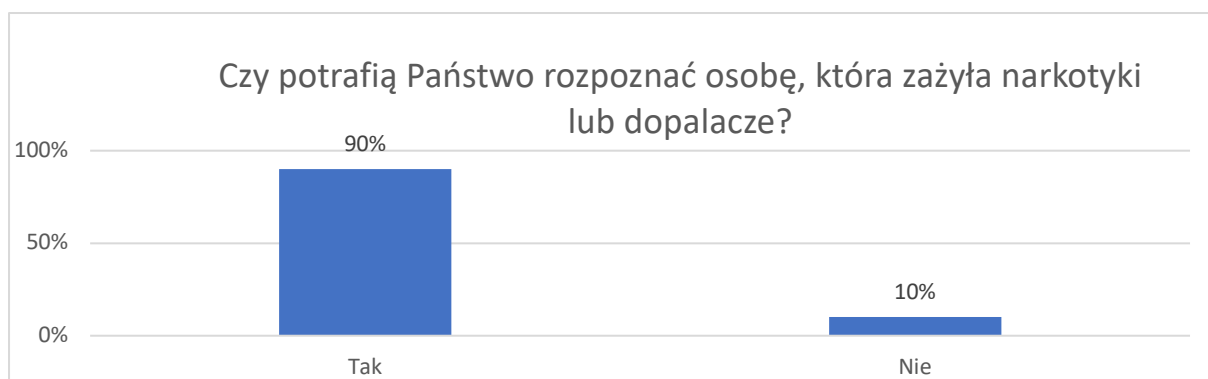
Ważnym elementem wszelkich działań profilaktycznych jest postawa i wiedza rodziców na temat substancji psychoaktywnych. 38% respondentów nie pali papierosów w ogóle, 40% deklaruje, że nie pali w obecności dziecka. **98% przebadanych wskazuje, że ich dziecko nie pali papierosów.**

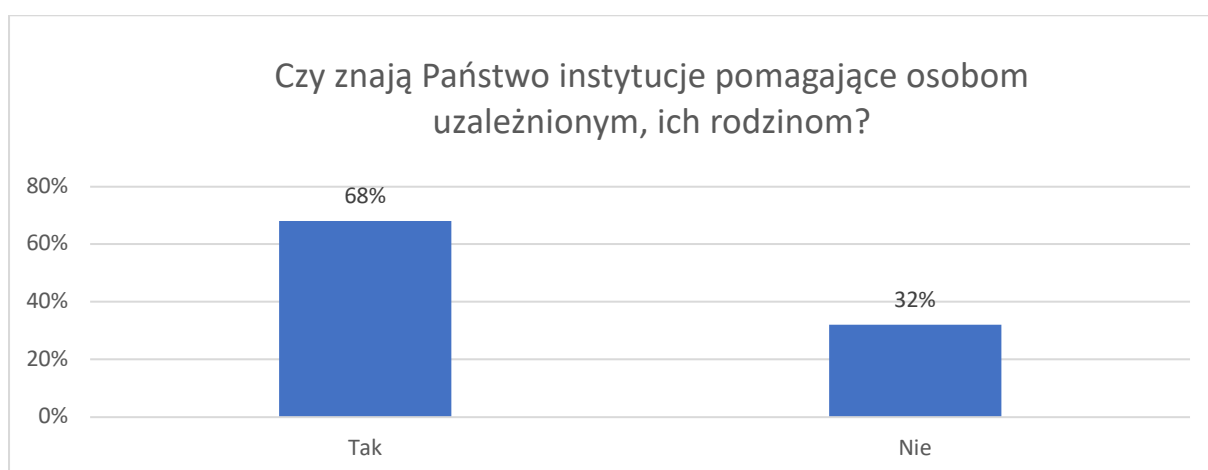
Wszyscy badani rodzice (100%) zadeklarowali, że ich dziecko nigdy nie używało żadnego środka uzależniającego ani odurzającego. Taki wynik świadczy o pełnym przekonaniu respondentów co do abstynencji swoich dzieci w tym zakresie.

Zdecydowana większość rodziców (90%) deklaruje, że **potrafi rozpoznać osobę, która zażyła narkotyki lub dopalacze**. Tylko 10% respondentów przyznało, że nie posiada takiej umiejętności.

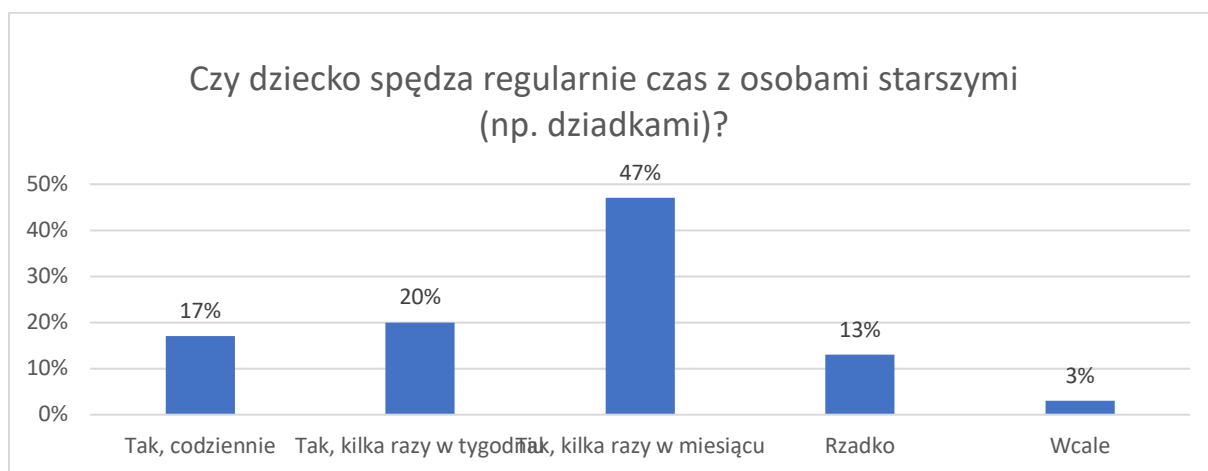
Większość rodziców (68%) deklaruje, że **zna instytucje pomagające osobom uzależnionym i ich rodzinom**. Jednocześnie 32% respondentów przyznało, że nie posiada takiej wiedzy, co może wskazywać na potrzebę szerszej informacji i edukacji w tym zakresie.

PRZEMOC, RELACJE RODZINNE

Relacje rodzinne oraz kwestie przemocy stanowią istotny obszar oceny bezpieczeństwa i dobrostanu dzieci. Analiza opinii rodziców pozwala lepiej zrozumieć, w jakim stopniu dzieci utrzymują kontakt z osobami starszymi w rodzinie, czy doświadczają przemocy oraz jak często i w jaki sposób o niej mówią. Ważnym elementem diagnozy jest również poziom świadomości dorosłych w zakresie dostępnych instytucji pomocowych i ich gotowość do reagowania w sytuacjach kryzysowych. Poniższe dane rzucają światło na skalę występowania problemów oraz na potrzebę dalszej edukacji i profilaktyki w środowisku rodzinnym i szkolnym.

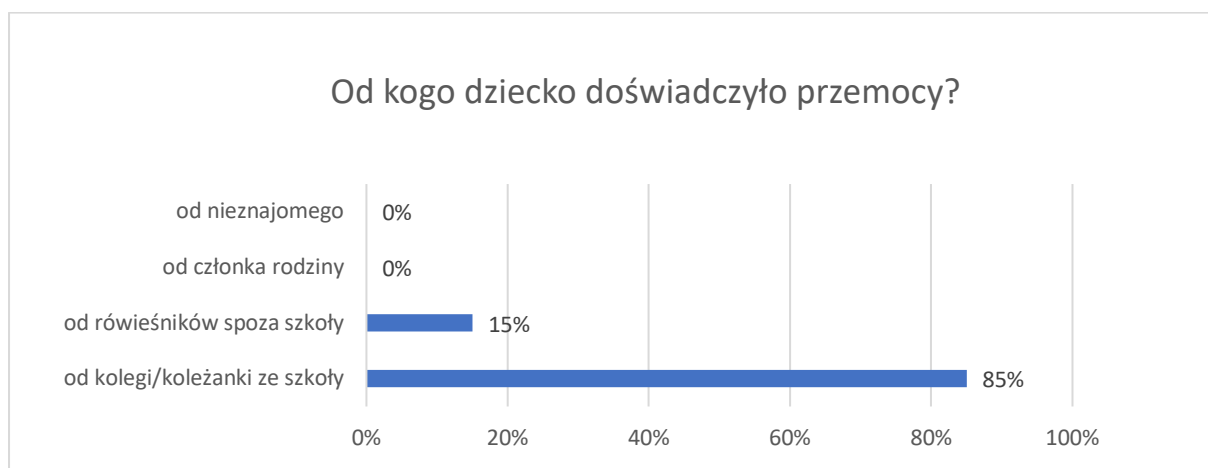
Większość dzieci, według deklaracji rodziców, **utrzymuje regularne kontakty z osobami starszymi**, takimi jak dziadkowie. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią było spotykanie się kilka razy w miesiącu (47%). Kolejne 20% dzieci spędza czas z seniorami kilka razy w tygodniu, a 17% codziennie. Rzadkie kontakty zadeklarowało 13% rodziców, natomiast jedynie 3% przyznało, że **dziecko w ogóle nie ma takich relacji**.

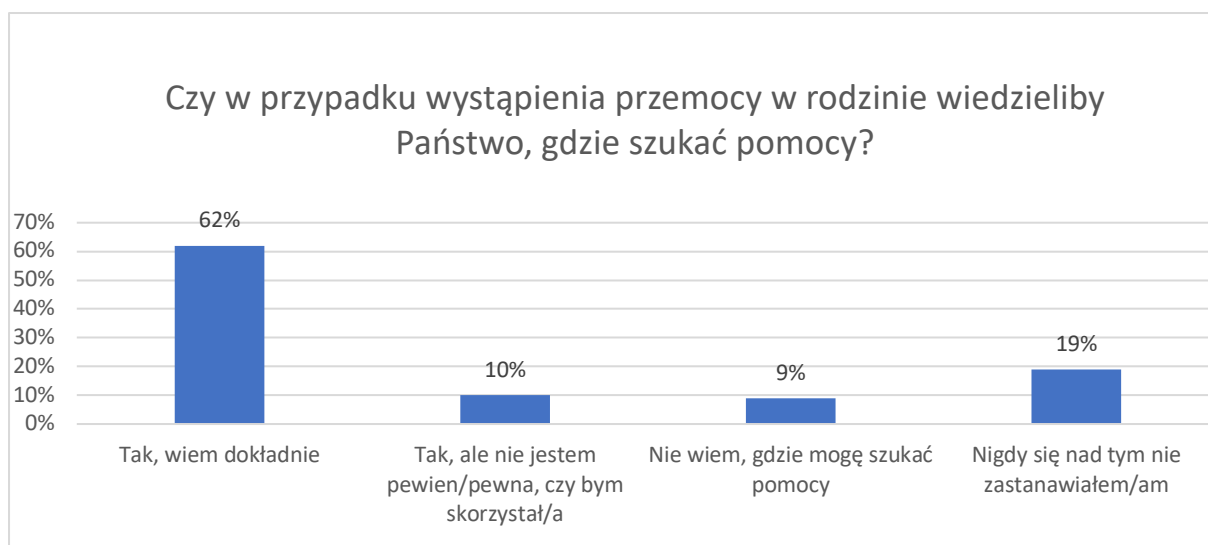
Ankietowani wskazują, że większość dzieci nie doświadczyła przemocy – 68% rodziców odpowiedziało, że ich dziecko nigdy nie doświadczyło przemocy, natomiast 19% badanych rodziców przyznało, że ich dziecko miało takie doświadczenie. 13% rodziców nie jest pewnych czy ich dziecko kiedykolwiek zetknęło się z przemocą.

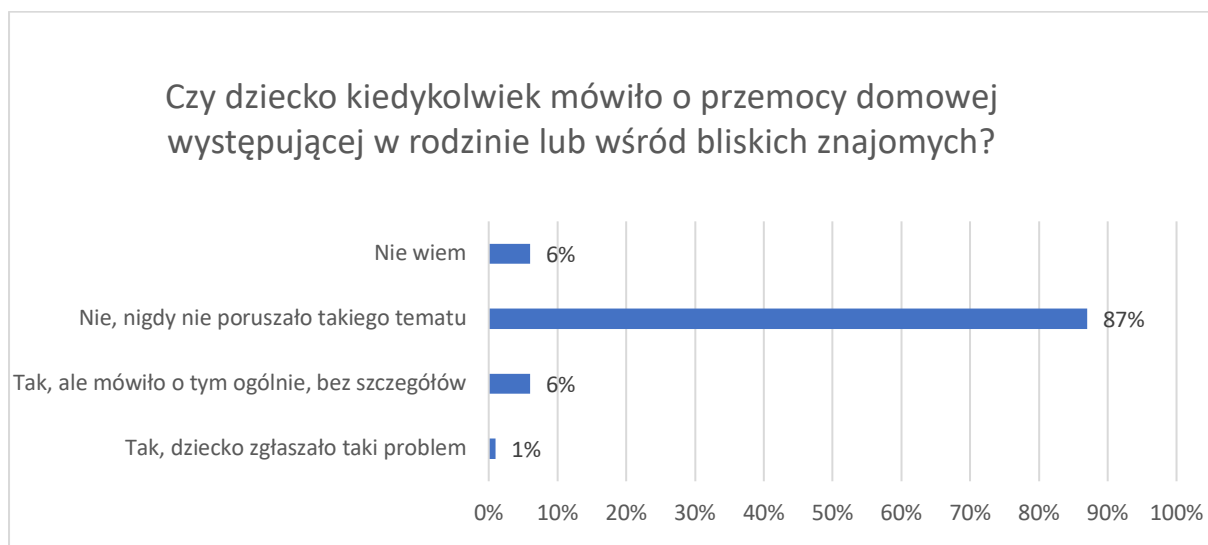
W przypadku dzieci, które doświadczyły przemocy, najczęściej pochodziła ona od rówieśników ze szkoły – wskazało to 85% rodziców. Przemoc od rówieśników spoza szkoły została odnotowana w mniejszym stopniu (15%). Żaden rodzic nie wskazał, by sprawcą przemocy był nieznajomy czy członek rodziny.

62% rodziców deklaruje, że dokładnie wiedzieliby, gdzie szukać pomocy w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie. Kolejne 10% wskazuje, że zna takie miejsca, ale nie ma pewności, czy by z nich skorzystało. 9% przyznaje, że nie wie, gdzie mogłoby się zgłosić, a 19% nigdy się nad tym nie zastanawiało. Wyniki te pokazują, że choć większość respondentów ma świadomość dostępnych form wsparcia, część wciąż wymaga edukacji w tym zakresie.

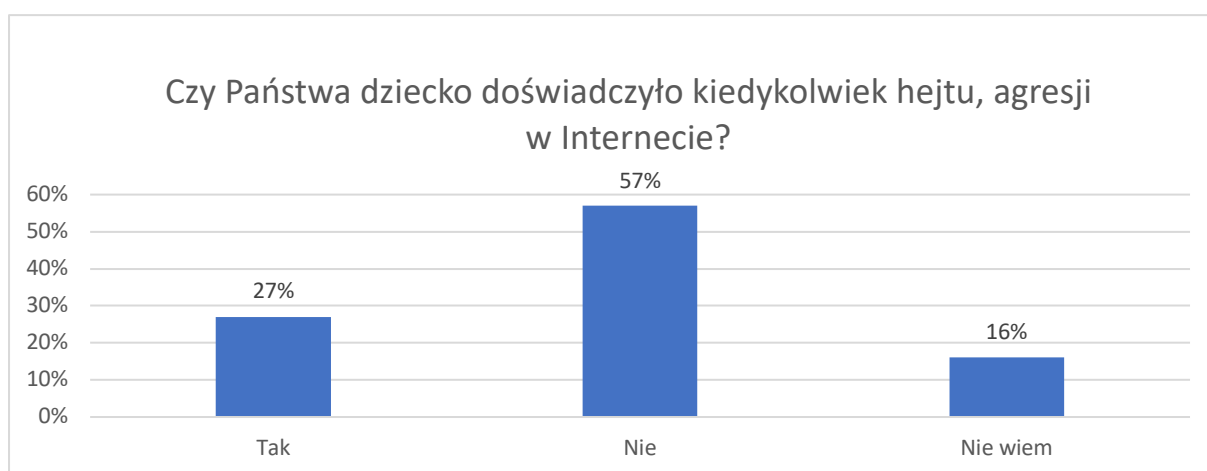
Większość rodziców (87%) twierdzi, że ich dziecko **nie poruszało tematu przemocy domowej** występującej w rodzinie lub wśród bliskich znajomych. Tylko nieliczni wskazali, że dziecko mówiło o tym ogólnie (6%) lub zgłaszało konkretny problem (1%). Taki sam odsetek rodziców (6%) nie był w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

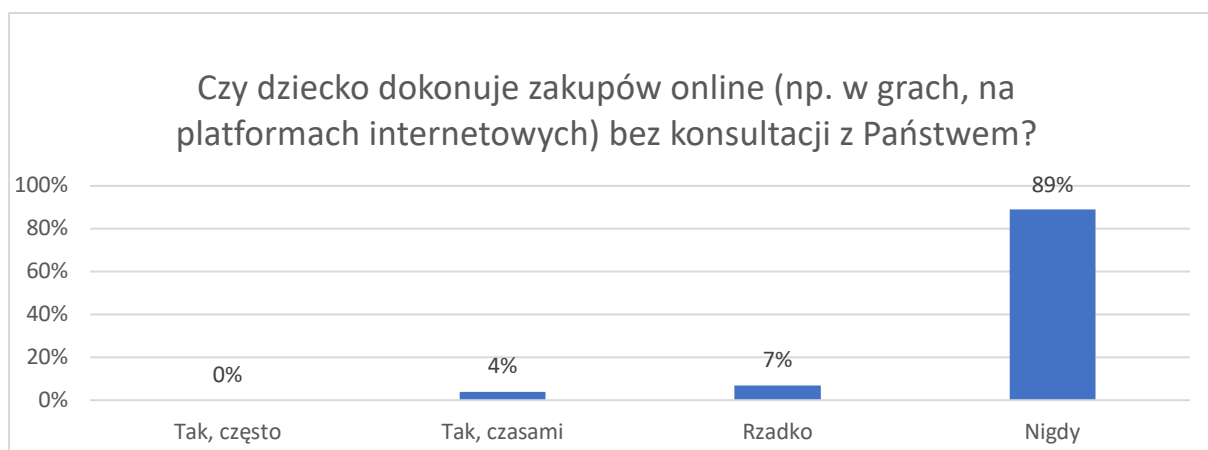
CYBERPRZEMOC, AKTYWNOŚCI ONLINE I KORZYSTANIA Z NOWYCH TECHNOLOGII

W dobie powszechnego dostępu do Internetu i urządzeń cyfrowych, coraz większe znaczenie zyskuje temat bezpieczeństwa dzieci w przestrzeni wirtualnej. W badaniu poproszono rodziców o ocenę doświadczeń ich dzieci związanych z aktywnością online – zarówno w kontekście zagrożeń, takich jak hejt czy agresja, jak i codziennych nawyków związanych z zakupami internetowymi oraz czasem spędzonym przed ekranem. Opinie respondentów pozwalają lepiej zrozumieć, z jakimi wyzwaniami mierzą się współcześni młodzi użytkownicy mediów elektronicznych oraz na ile dorośli są świadomi i zaangażowani w cyfrowe życie swoich dzieci.

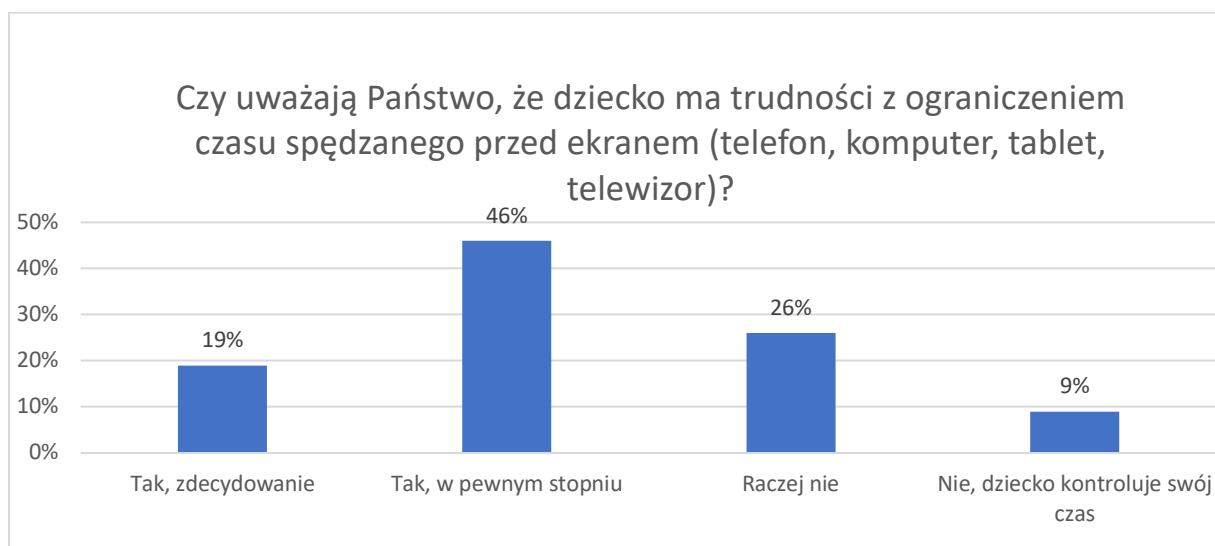
W kolejnym pytaniu skierowanym do badanych rodziców, poprosiliśmy o wskazanie czy ich dziecko doświadczyło kiedykolwiek cyberprzemocy – hejtu i agresji w Internecie. **27% badanych odpowiedziało twierdząco** – co znaczy, że ten rodzaj przemocy dotknął ich dziecka. 16% wskazało, że nie posiada wiedzy w tym temacie. 57% neguje fakt doświadczania cyberprzemocy przez ich dziecko.

Większość rodziców wskazuje, że ich dzieci **nie dokonują zakupów online bez wcześniejszej konsultacji** – odpowiedź „nigdy” zaznaczyło 89% ankietowanych. Sporadyczne przypadki takich zachowań zadeklarowało 7% respondentów, a 4% przyznało, że zdarzają się one czasami. Nikt nie wskazał, aby problem występował często.

Rodzice najczęściej dostrzegają, że **dzieci mają pewne trudności z ograniczaniem czasu spędzanego przed ekranem** – wskazało tak 46% respondentów. Kolejne 19% uważa, że problem ten występuje zdecydowanie. Z kolei 26% rodziców twierdzi, że ich dziecko raczej nie ma z tym problemu, a jedynie 9% uznaje, że dziecko w pełni kontroluje czas korzystania z urządzeń elektronicznych.

**WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U.
PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW SZKÓŁ Z GMINY ŚWIESZYNO
Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2024 ROKU**

METODOLOGIA

W niniejszym opracowaniu zostanie przeprowadzone porównanie wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów Szkół z terenu Gminy Świeszyno z wynikami badania ESPAD przeprowadzonego na próbie ogólnopolskiej w 2024 roku.

Europejski Program Badań nad Używaniem Alkoholu i Środków Odurzających przez Młodzież Szkolną (*European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*, w skrócie ESPAD) to wieloletni europejski program badań ankietowych w szkołach. Badania prowadzone są co kilka lat według tych samych wystandardyzowanych technik. W Polsce przeprowadzane są na próbach uczniów w grupie wiekowej 15-18 lat. Mają one na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. Badania ESPAD z 2024 roku objęło 6486 uczniów.

W badaniu zrealizowanym na potrzeby niniejszej diagnozy zbadano wybrane zagadnienia zawarte w kwestionariuszu ESPAD. Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Otrzymane w ten sposób wyniki porównano z wynikami ostatniego badania ogólnopolskiego ESPAD- u, przeprowadzonego w roku 2024.

CEL BADANIA

Celem przeprowadzenia ankiety było głównie zbadanie zjawiska natężenia korzystania przez uczniów z substancji psychoaktywnych, w tym: napojów alkoholowych, papierosów, narkotyków, leków i substancji wziewnych, dopalaczy a następnie porównania głównych wyników z wynikami próby ogólnopolskiej badania ESPAD 2024.

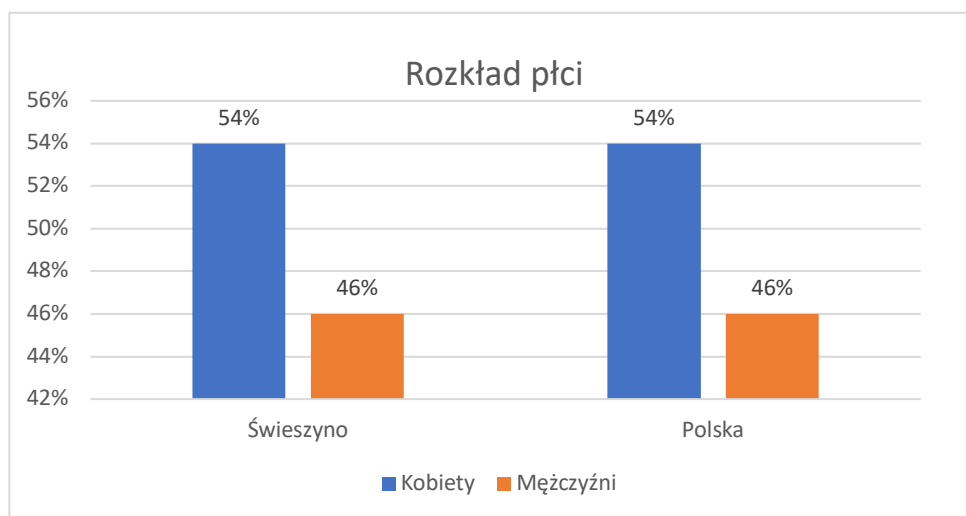
GRUPA BADANA

Badaniami objęto uczniów szkół z terenu Gminy Świeszyno. Łącznie ankiety wypełniło 35 uczniów, wśród których znalazło się 19 kobiet oraz 16 mężczyzn. W celu umożliwienia porównania wyników lokalnych z szerszym kontekstem krajowym, opracowano wykres przedstawiający rozkład płci osób badanych. Na wykresie zestawiono dane dotyczące badanych uczniów z Gminy Świeszyno z wynikami uzyskanymi w ramach ogólnopolskiego badania ESPAD co pozwala na ocenę stopnia podobieństw lub różnic pomiędzy lokalną młodzieżą a uczniami z innych rejonów Polski.

Liczebność grupy badanej

Uczniowie szkół Gminy Świeszyno

35

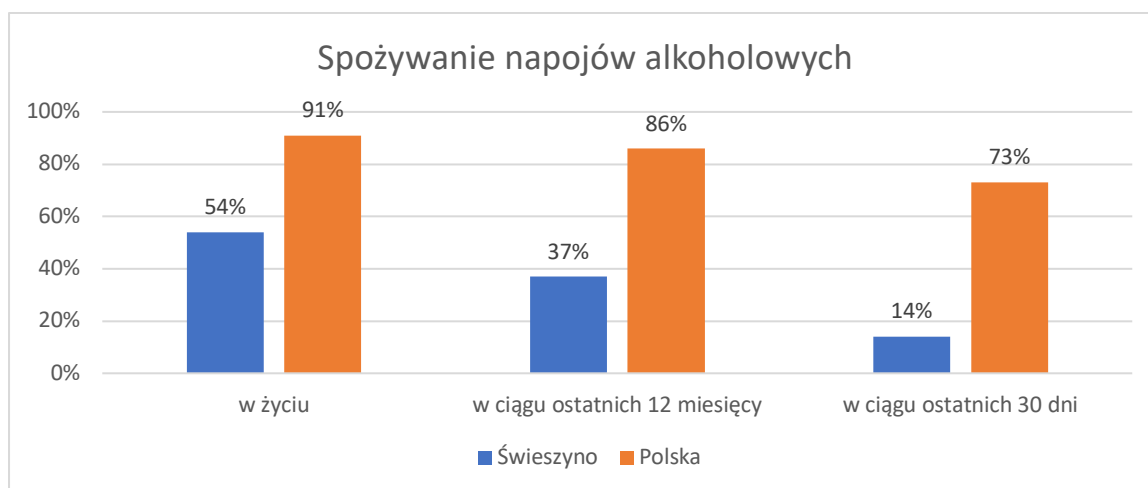

WYNIKI

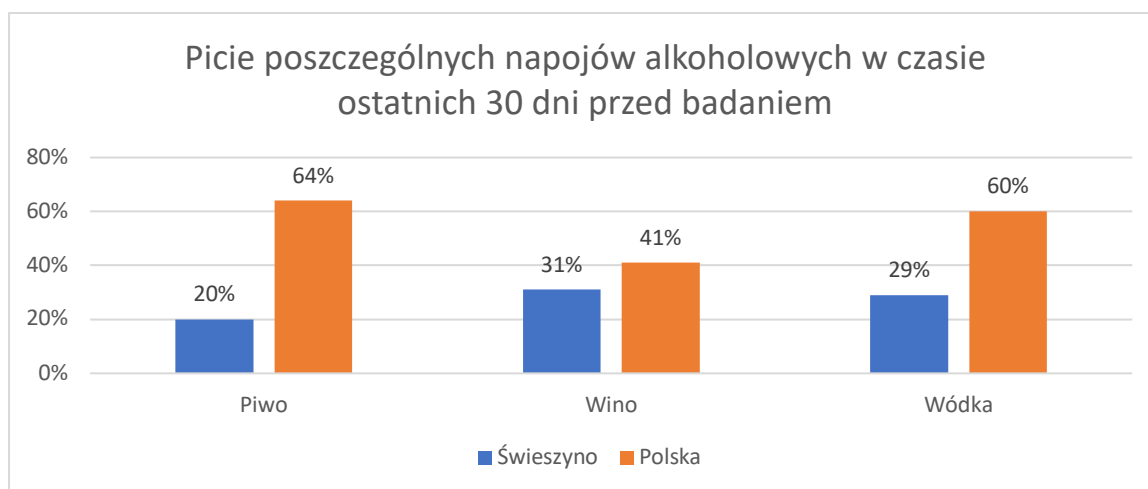
ALKOHOL

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa.

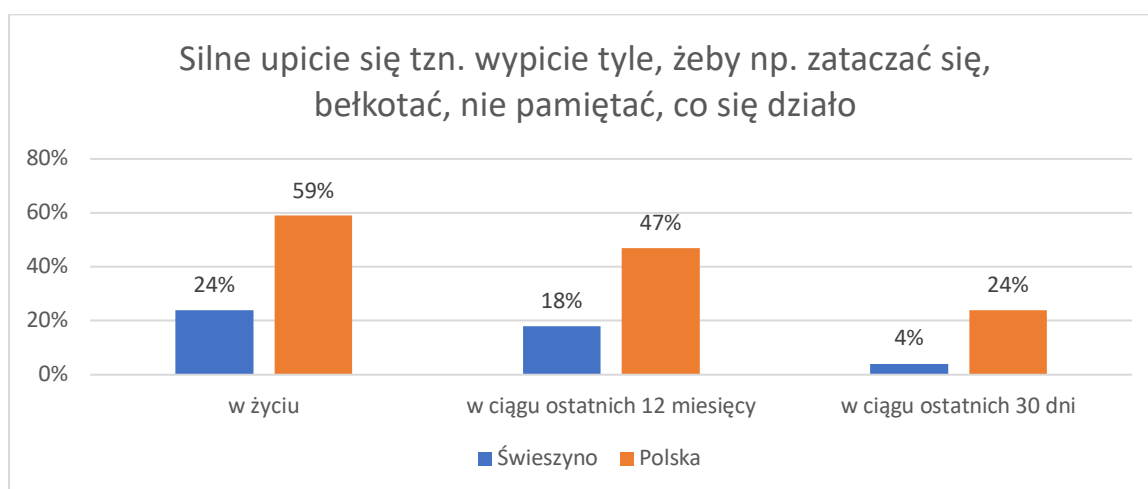
Spożywanie napojów alkoholowych wśród uczniów Szkół z terenu Gminy Świeszyno, zarówno kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak i w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, jest na niższym poziomie w porównaniu z wynikami dla młodzieży próby ogólnopolskiej. Uczniowie w Świeszynie sięgają po alkohol rzadziej niż ich rówieśnicy na terenie Polski, co wskazuje na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu. Warto zauważyć, iż inicjację alkoholową ma za sobą o 37% mniej badanych uczniów z Gminy Świeszyno w porównaniu do uczniów próby ogólnopolskiej.

W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem 20% uczniów z Gminy Świeszyno spożywało piwo, co jest wynikiem niższym niż średnia krajowa wynosząca 64%. W przypadku wina odsetki były zbliżone – 32% w Świeszynie i 41% w skali ogólnopolskiej. Spożycie wódki zadeklarowało 29% uczniów, podczas gdy w Polsce odsetek ten wyniósł 60%. Wyniki wskazują, że młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej niż ich rówieśnicy w kraju sięgała po piwo i wódkę, natomiast spożycie wina pozostaje na podobnym poziomie.

Silne upicie się chociaż raz w życiu zadeklarowało 24% uczniów z Gminy Świeszyno, podczas gdy w skali kraju było to 59%. W ciągu ostatnich 12 miesięcy silne upicie zgłosiło 18% uczniów i 47% uczniów w Polsce. W ostatnich 30 dniach odsetek ten wyniósł 4% w Świeszynie i 24% w kraju. Dane wskazują, że młodzież z Gminy Świeszyno znacznie rzadziej doświadczała silnego upojenia alkoholowego niż ich rówieśnicy w Polsce.

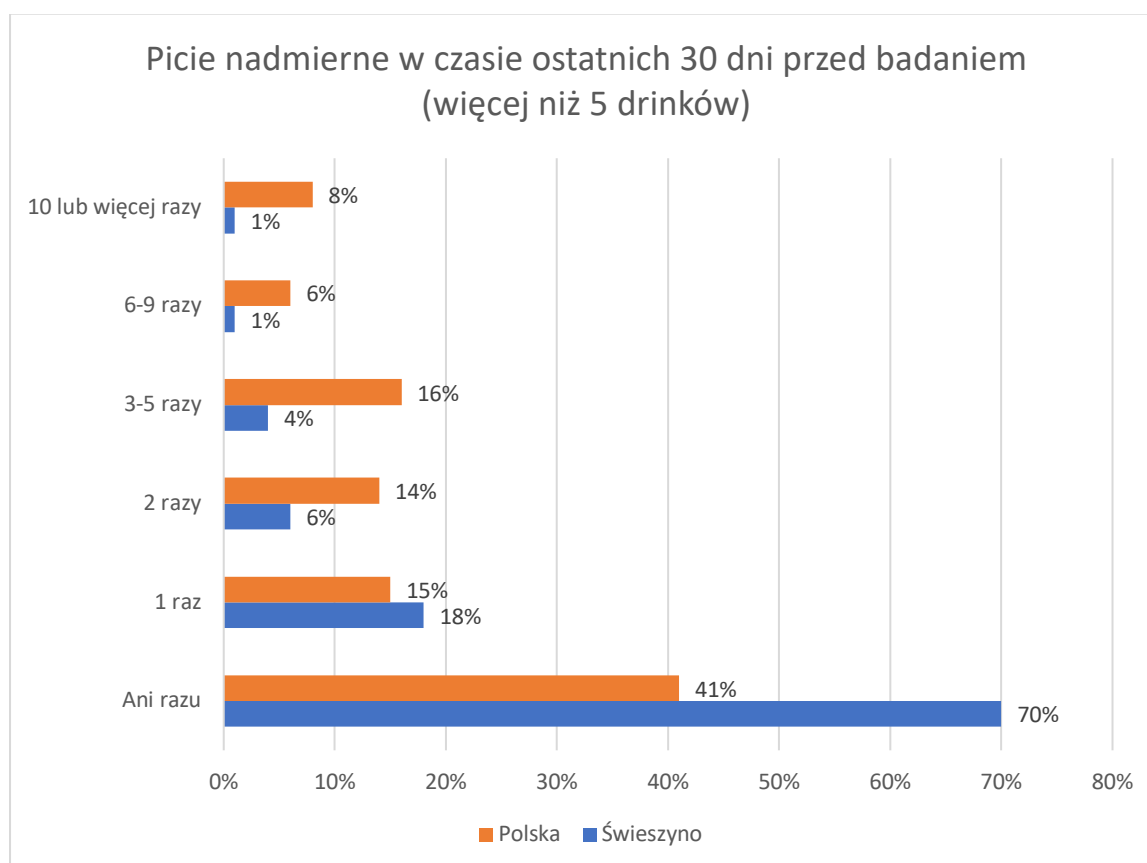

Niezależnie od samooceny badanych w kwestii upicia się, w badaniu przyjęto obiektywną miarę nadmiernego spożycia alkoholu przy jednej okazji, definiując ją jako wypicie 5 drinków lub więcej.

W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem aż 70% uczniów z Gminy Świeszyno zadeklarowało, że ani razu nie spożyło więcej niż 5 drinków podczas jednej okazji, gdy w skali kraju odsetek ten wyniósł tylko 41%. Jednorazowe nadmierne picie zgłosiło 18% uczniów z Gminy Świeszyno i 15% uczniów w Polsce. W przypadku spożycia alkoholu 2 razy w tym okresie wynik w

Świeszynie wyniósł 6%, a w Polsce 14%. Znacznie większe różnice widać przy wyższej częstotliwości – picie 3–5 razy, 6–9 razy oraz 10 lub więcej razy było wśród uczniów z Gminy Świeszyno zdecydowanie rzadsze niż w populacji ogólnopolskiej.

Dane wskazują, że młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej podejmowała ryzykowne zachowania związane z nadmiernym piciem alkoholu w porównaniu z ich rówieśnikami w całym kraju.

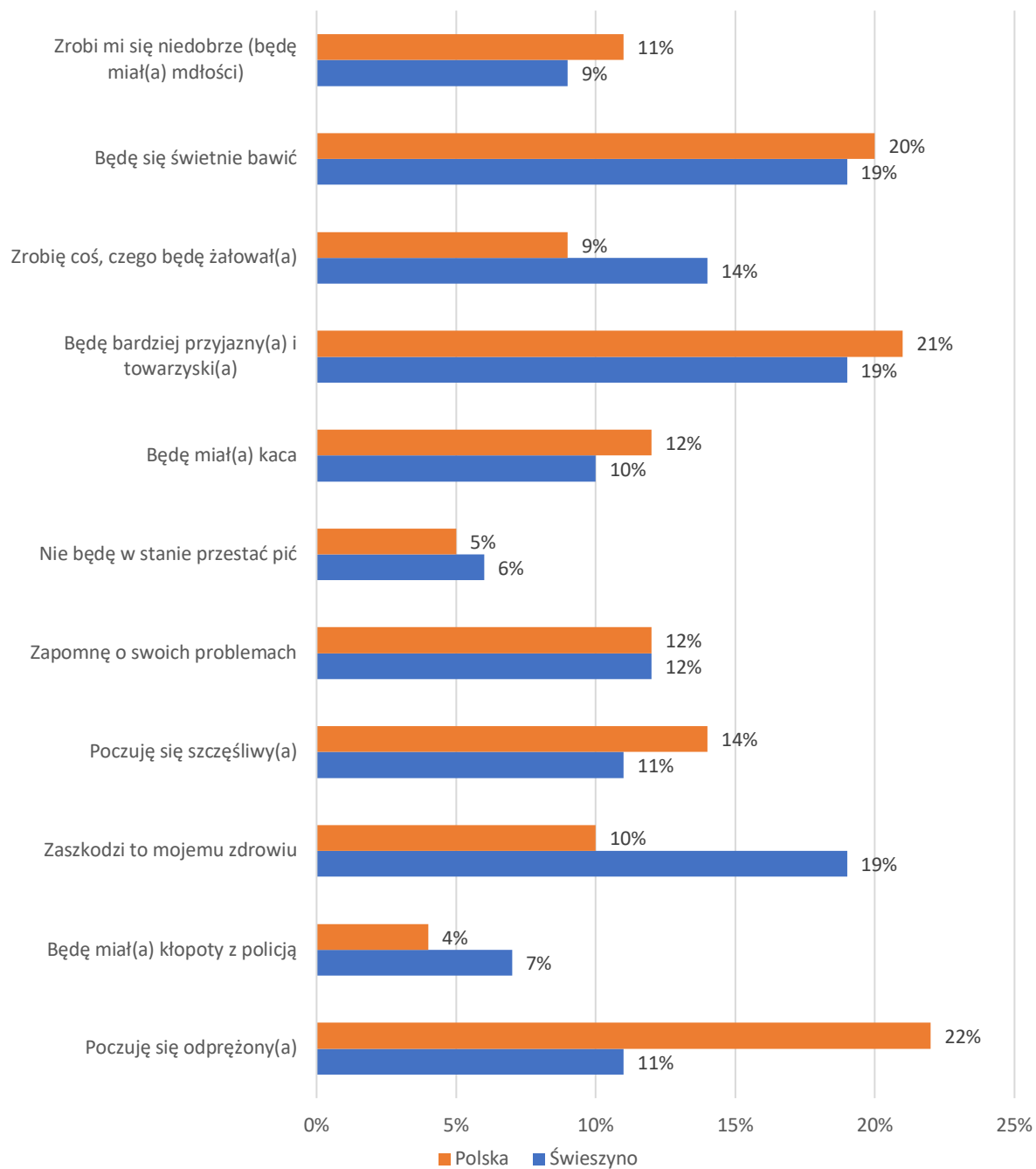
Poniższe wartości odzwierciedlają strukturę odpowiedzi uczniów na pytanie: „Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu?” Oczekiwania uczniów szkół Gminy Świeszyno wobec alkoholu różnią się w porównaniu do próby ogólnopolskiej.

Uczniowie szkół z terenu Gminy Świeszyno w porównaniu do próby ogólnopolskiej, zgłaszali:

- **rzadziej:**
 - poczucie odprężenia (o 11 p.p.);
 - poczucie bycia szczęśliwym (o 3 p.p.);
 - obawy przed kacem (o 2 p.p.);
 - bycie bardziej przyjaznym i towarzyskim (o 2 p.p.);

- **częściej:**
 - będę mieć kłopoty z policją (o 3 p.p.);
 - strach przed problemami zdrowotnymi (o 9 p.p.);
 - niemożność przestania picia (o 1 p.p.);
 - zrobienie czegoś, czego będę żałowali (o 5 p.p.);
 - przekonanie o świetnej zabawie (o 1 p.p.);
 - strach przed pojawiającymi się mdłościami (o 2 p.p.);
- **na tym samym poziomie:**
 - zapomnianie o swoich problemach.

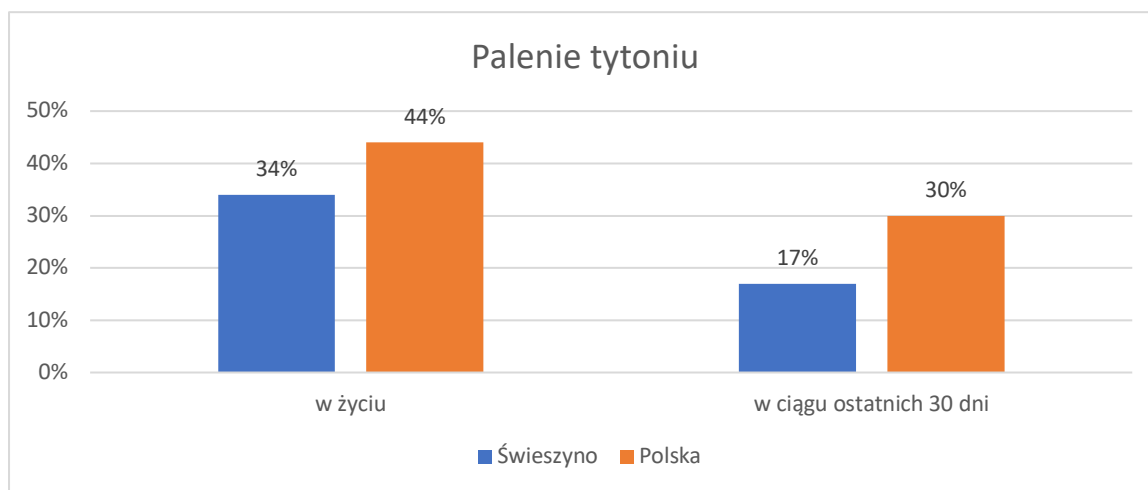
Oczekiwania wobec alkoholu odpowiedź: "bardzo prawdopodobne"

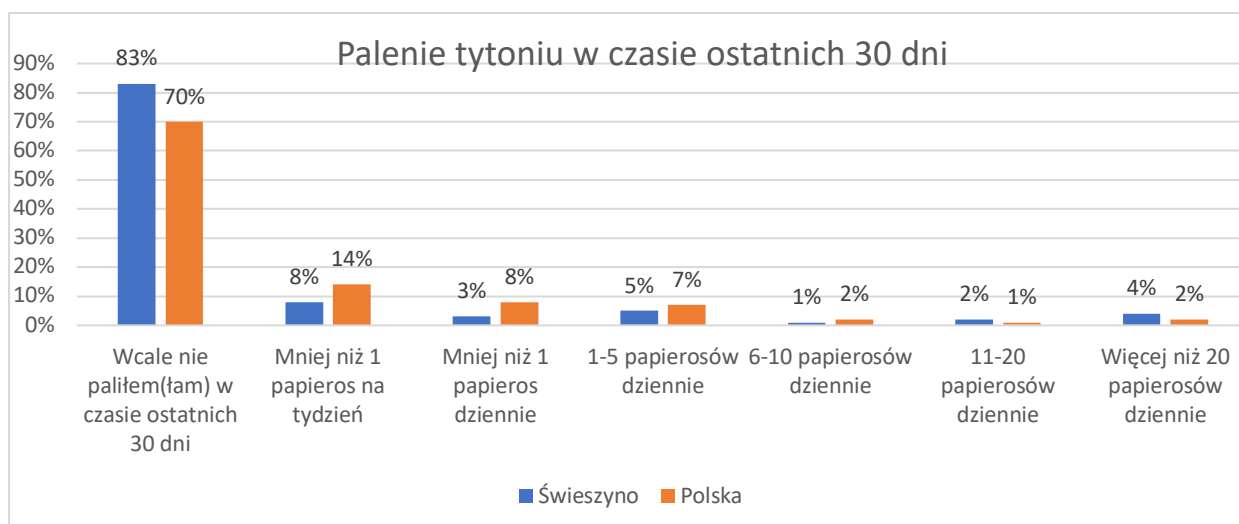
PAPIEROSY I E-PAPIEROSY

Kolejna poddana badaniu kwestia dotyczyła deklaracji uczniów na temat palenia przez nich papierosów. Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu zadeklarowało 34% uczniów z Gminy Świeszyno i 44% uczniów w skali kraju, co wskazuje na niewielką różnicę pomiędzy wynikami lokalnymi a ogólnopolskimi. W odniesieniu do palenia w ciągu ostatnich 30 dni, odsetek uczniów z Gminy Świeszyno wyniósł 17%, podczas gdy w Polsce 30%.

Dane pokazują, że aktualne (do 30 dni przed badaniem) palenie tytoniu było wyraźnie rzadsze wśród młodzieży z Gminy Świeszyno niż w populacji ogólnopolskiej, mimo podobnych doświadczeń w całym życiu.

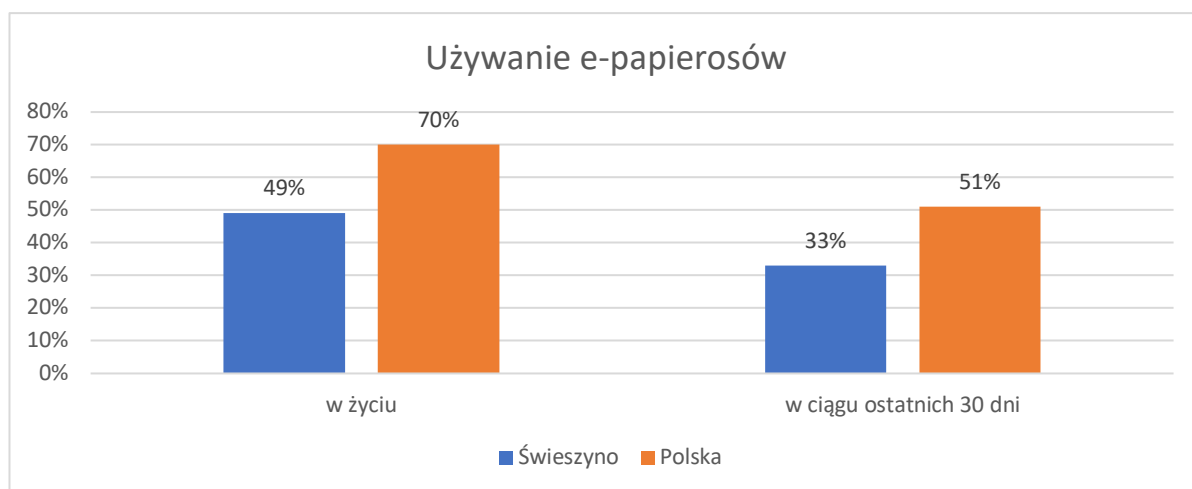

W ciągu ostatnich 30 dni 80% uczniów z Gminy Świeszyno nie paliło papierosów, podczas gdy w skali kraju takich uczniów było 70%. Palenie w ograniczonym zakresie (mniej niż 1 papieros na tydzień lub dziennie) deklarowało 11% uczniów z Gminy Świeszyno i 22% uczniów w Polsce. Jeśli chodzi o regularne palenie (1–5 papierosów dziennie), w Świeszynie zadeklarowało je 5% badanych, a w Polsce 7%. Palenie w większych ilościach (6 lub więcej papierosów dziennie) było marginalne w obu próbach, ale odsetki w Polsce były nieco wyższe niż w Świeszynie. Dane wskazują, że młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej paliła tytoń i paliła mniej intensywnie niż uczniowie w całym kraju.

Używanie e-papierosów kiedykolwiek w życiu zadeklarowało 49% uczniów z Gminy Świeszyno oraz 70% uczniów w skali kraju. W ciągu ostatnich 30 dni e-papierosów używało 33% uczniów z Gminy Świeszyno, podczas gdy w Polsce było to 51%.

Dane pokazują, że zarówno eksperymentowanie z e-papierosami, jak i aktualne ich używanie było wyraźnie rzadsze wśród młodzieży z Gminy Świeszyno w porównaniu do wyników ogólnopolskich.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE I DOPALACZE

W przypadku używania substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu, uczniowie z Gminy Świeszyno w większości kategorii osiągnęli niższe wyniki niż uczniowie z próby ogólnopolskiej. Najczęściej wskazywaną substancją była marihuana lub haszysz – używało ich 14% uczniów z Gminy Świeszyno i 33% uczniów w Polsce. Wyraźnie mniej uczniów sięgało także po alkohol z marihuaną (11% w Świeszynie vs 19% w Polsce) oraz leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (14% wobec 21%).

W pozostałych kategoriach (takich jak amfetamina, ecstasy, grzyby halucynogenne, kokaina, inhalanty i inne narkotyki) różnice między Gminą Świeszyno a wynikami ogólnopolskimi były niewielkie lub zbliżone.

Dane wskazują, że młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej eksperymentowała z substancjami psychoaktywnymi niż ich rówieśnicy w całym kraju.

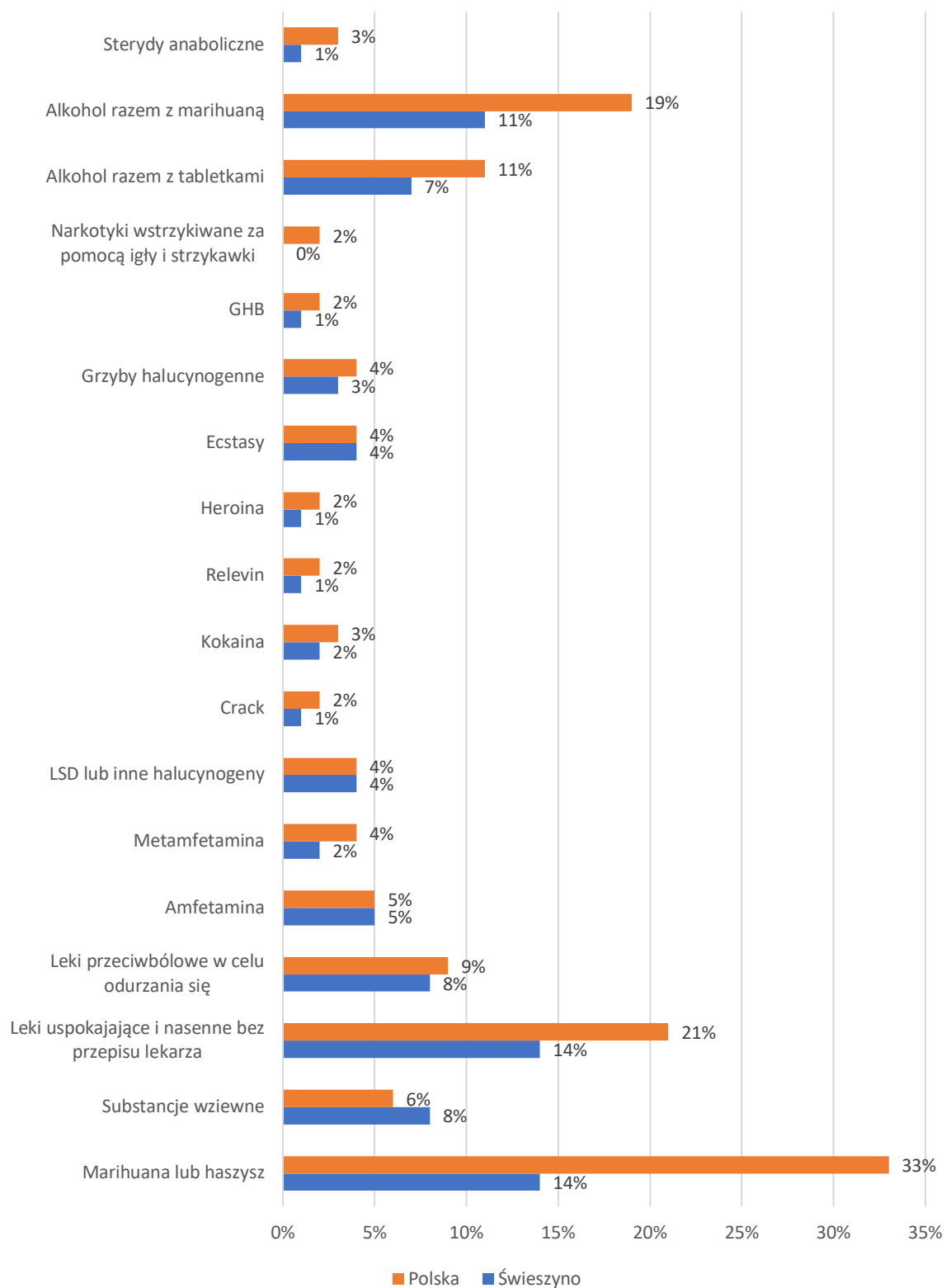
W ciągu ostatnich 12 miesięcy najczęściej używaną substancją psychoaktywną wśród uczniów była marihuana lub haszysz – 10% uczniów z Gminy Świeszyno i 24% uczniów w Polsce deklarowało jej użycie. W przypadku innych substancji, takich jak ecstasy, amfetamina, metamfetamina, kokaina, crack czy heroina, odsetki były niskie w obu próbach, lecz w skali kraju były one nieco wyższe niż w Świeszynie. Wyjątkiem były substancje wziewne, które częściej wskazywali uczniowie z Gminy Świeszyno (6% wobec 3% w Polsce).

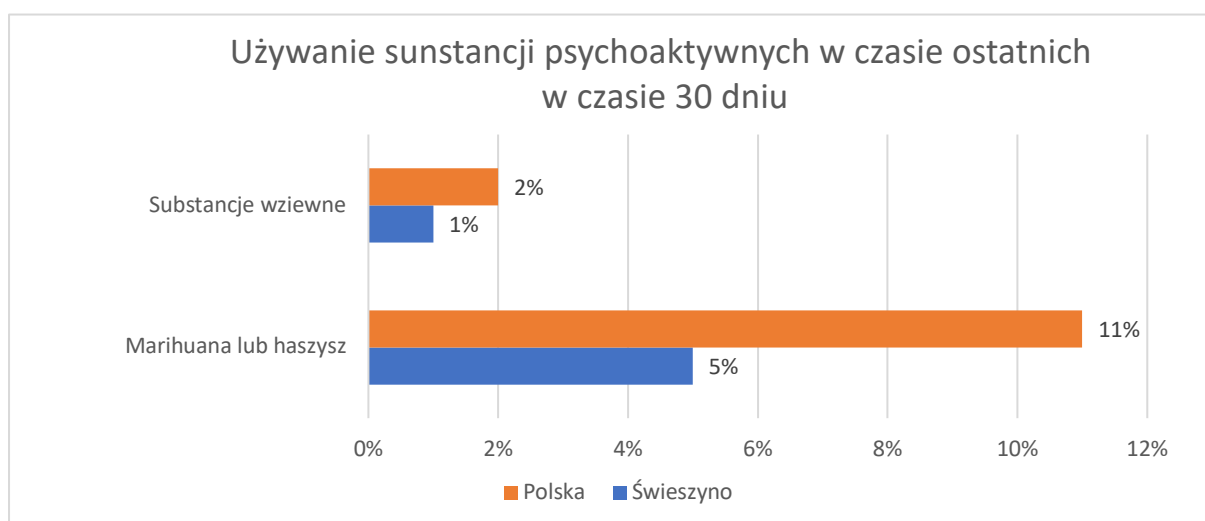
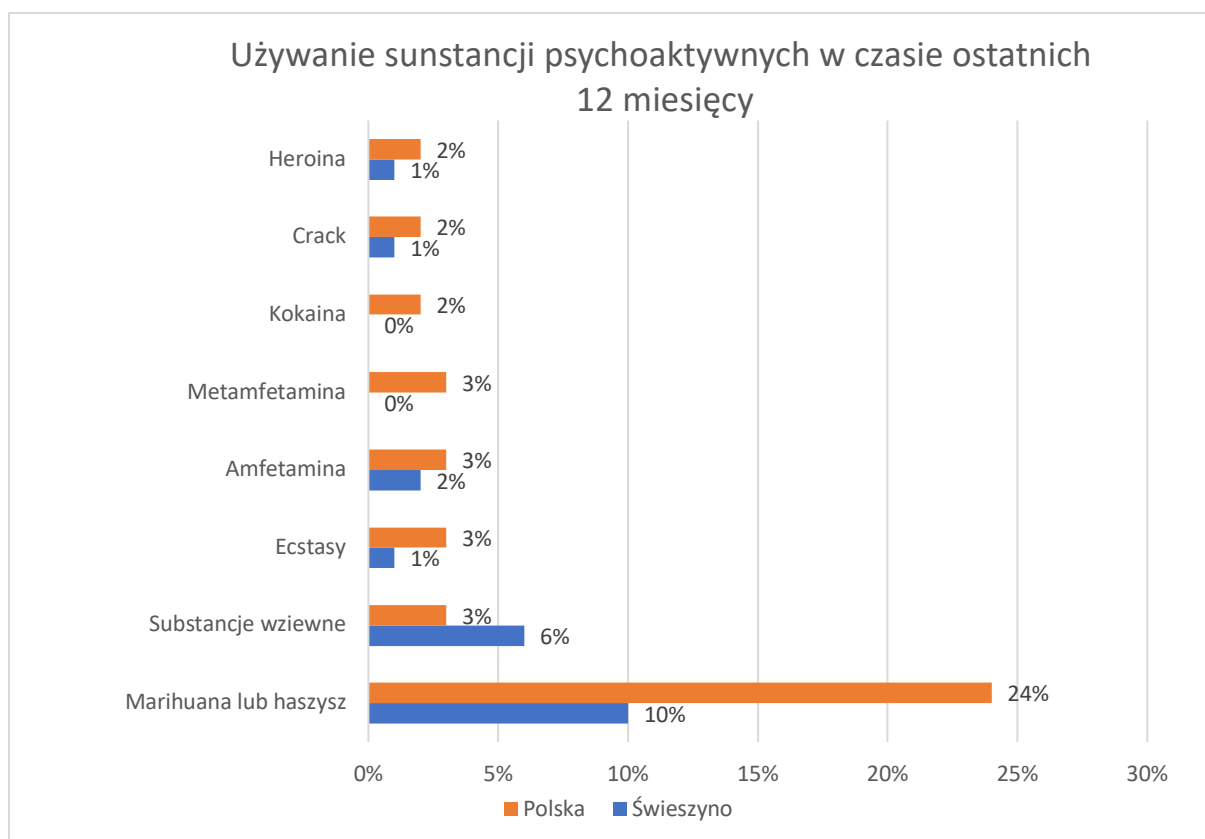
Dane te pokazują, że w ostatnim roku młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej niż średnia krajowa sięgała po większość substancji psychoaktywnych.

W ciągu ostatnich 30 dni 5% uczniów z Gminy Świeszyno zadeklarowało użycie marihuany lub haszyszu, podczas gdy w skali kraju odsetek ten wyniósł 11%. Używanie substancji wziewnych zgłosiło 1% uczniów z Gminy Świeszyno i 2% uczniów w Polsce.

Dane te pokazują, że w krótkiej perspektywie czasowej (ostatni miesiąc) młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej sięgała po substancje psychoaktywne niż ich rówieśnicy w całym kraju.

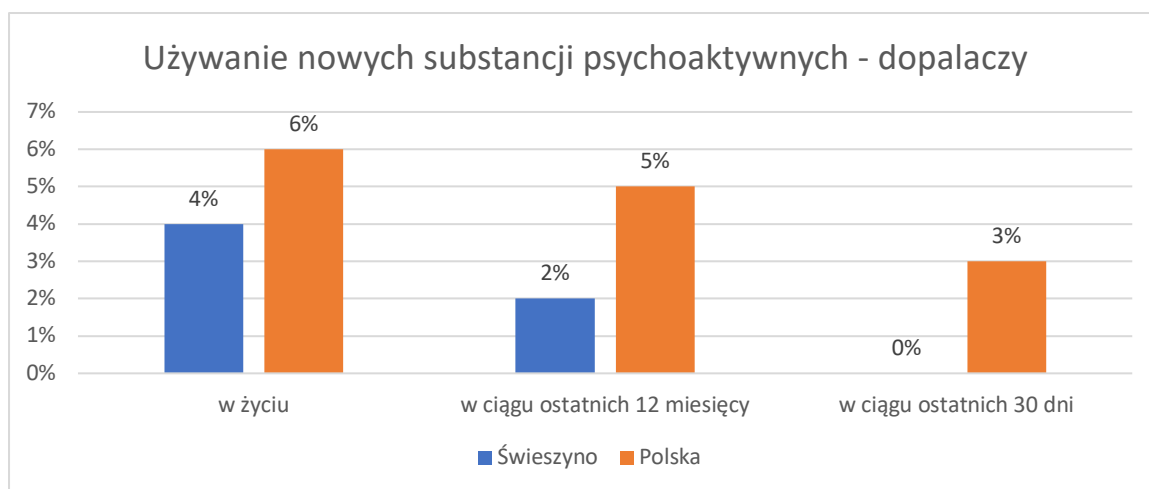
Używanie sunstancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu

Używanie nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) kiedykolwiek w życiu zadeklarowało 4% uczniów z Gminy Świeszyno i 6% uczniów w Polsce. W ciągu ostatnich 12 miesięcy dopalaczy używało 2% uczniów, natomiast w skali ogólnopolskiej 5%. W ciągu ostatnich 30 dni nikt z uczniów w Świeszynie nie zgłosił użycia dopalaczy, podczas gdy w Polsce było to 3% badanych.

Dane pokazują, że młodzież z Gminy Świeszyno znacznie rzadziej sięgała po nowe substancje psychoaktywne w porównaniu do krajowych wyników.

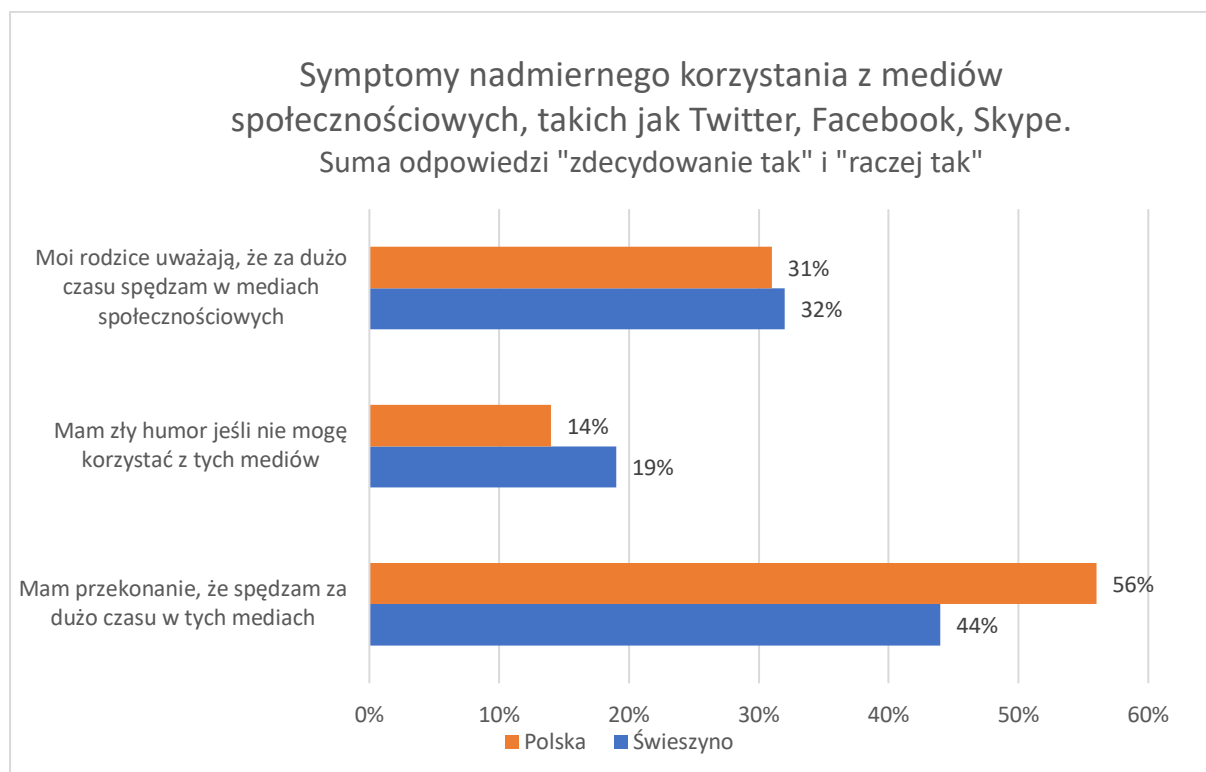
KORZYSTANIE Z MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH I GIER

W kwestionariuszu zawarto również pytania dotyczące korzystania z mediów społecznościowych takich jak Twitter, Facebook czy Skype oraz grania w gry na urządzeniach elektronicznych, takich jak komputer, smartfon, konsola, czyli gier wideo.

Kolejna badana kwestia dotyczy symptomów nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, takich jak Twitter, Facebook czy Skype.

Wśród uczniów z Gminy Świeszyno 32% zadeklarowało, że ich rodzice uważają, iż spędzają za dużo czasu w mediach społecznościowych, co jest wskazaniem niemal identycznym jak w przypadku uczniów w skali kraju (31%). 19% uczniów z Gminy Świeszyno przyznało, że odczuwa zły humor w sytuacji braku dostępu do mediów społecznościowych, podczas gdy w Polsce było to 14% badanych. Poczucie, że spędzają zbyt dużo czasu w mediach, miało 44% uczniów z Gminy Świeszyno i 56% uczniów w Polsce.

Dane wskazują, że młodzież z Gminy Świeszyno nieco rzadziej niż rówieśnicy z kraju odczuwa symptomy nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, choć postrzeganie tego przez rodziców jest podobne w obu grupach.

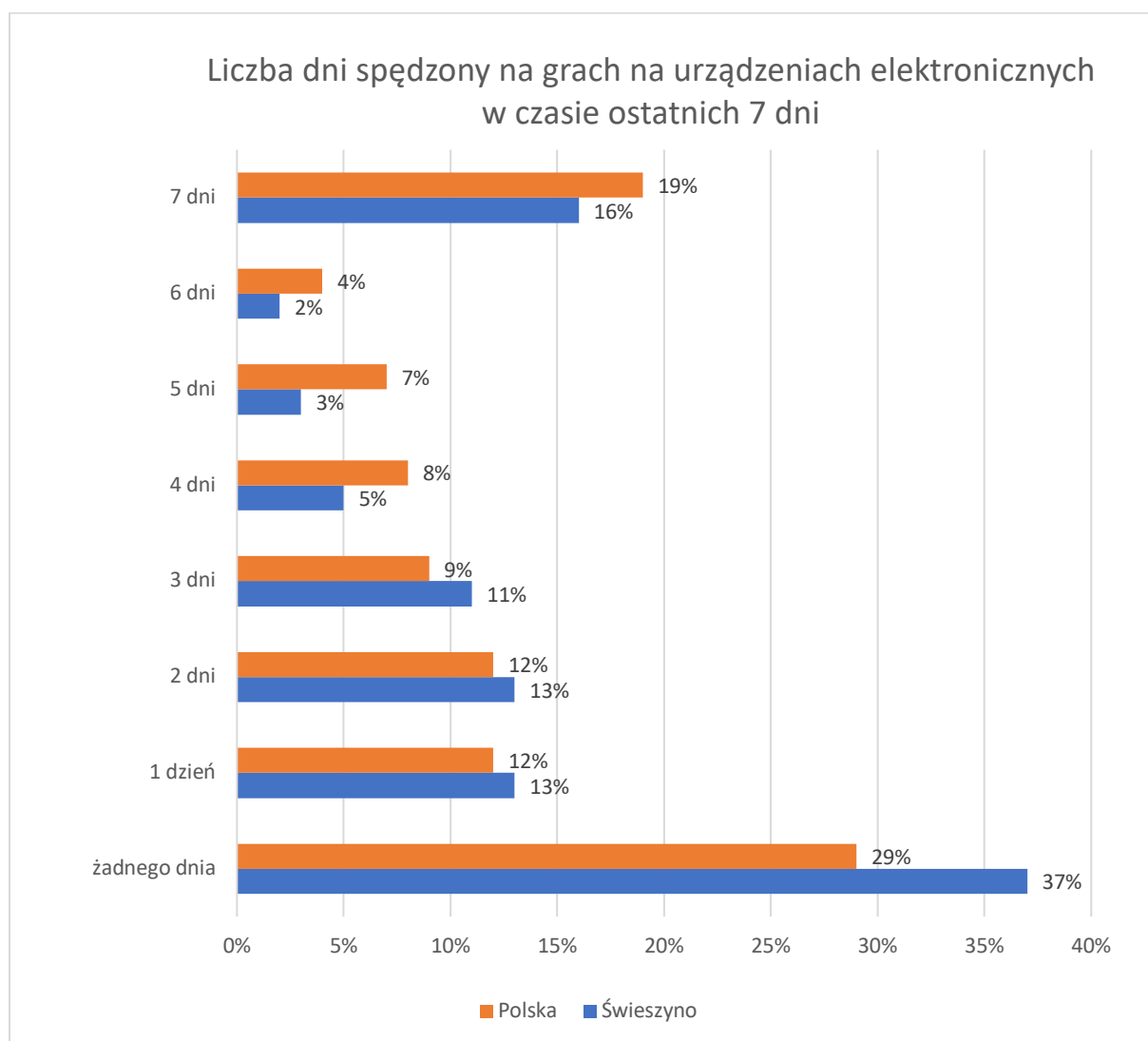

Analiza liczby dni spędzonych na graniu w gry na urządzeniach elektronicznych w ciągu ostatniego tygodnia pokazuje, że 37% uczniów z Gminy Świeszyno nie grało wcale, w porównaniu do 29% uczniów w Polsce. Codzienne granie (7 dni w tygodniu) zadeklarowało 16% uczniów z Gminy Świeszyno i 19% uczniów w skali kraju.

W przypadku grania sporadycznego (1–3 dni w tygodniu) odsetki były zbliżone w obu grupach, przy czym uczniowie z Gminy Świeszyno nieco częściej wskazywali grę przez 3 dni (11% w Świeszynie wobec 9% w Polsce).

Różnice w częstszym graniu (4–6 dni) również wypadały na korzyść Gminy Świeszyno – uczniowie z tego miasta rzadziej spędzali czas przy grach większość dni tygodnia.

Wyniki sugerują, że młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej angażowała się w intensywne granie na urządzeniach elektronicznych niż ich rówieśnicy w całym kraju.

GRY HAZARDOWE

Sektor gier i zakładów wzajemnych w Polsce, obejmujący takie formy działalności jak: loterie pieniężne, gry liczbowe, zakłady wzajemne, salony gry bingo, kasyna, salony gry na automatach, punkty gry na automatach o niskich wygranych. Gry hazardowe uprawiać można w Internecie oraz poprzez uczestnictwo w loteriach SMS.

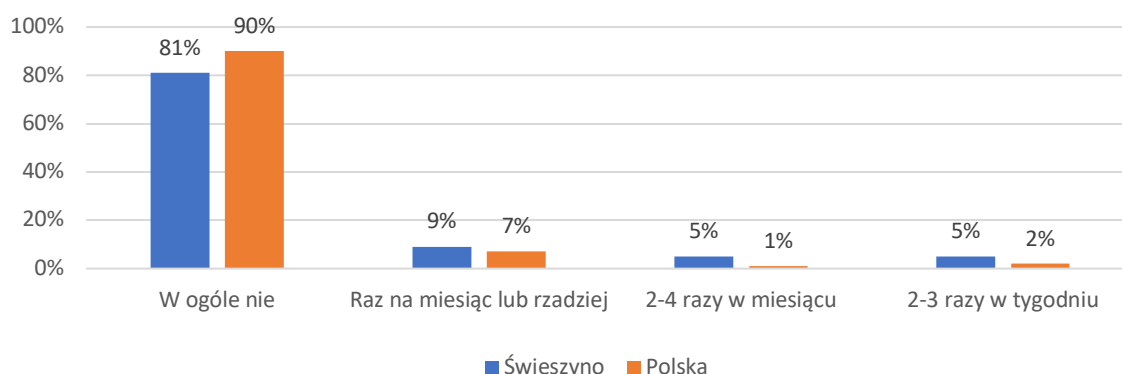
W części badania dotyczącej częstotliwości grania w gry hazardowe w ciągu ostatnich 12 miesięcy większość uczniów **nie uczestniczyła w tego typu aktywnościach**.

- **Automaty: 81% uczniów z Gminy Świeszyno i 90% uczniów w Polsce** zadeklarowało, że **w ogóle nie grało**. Sporadyczne granie (raz w miesiącu lub rzadziej) było nieco częstsze w Świeszynie (**9%**) niż w Polsce (**7%**).
- **Karty lub kości: 86% uczniów z Gminy Świeszyno i 92% uczniów w Polsce** nie brało udziału w tego rodzaju grach hazardowych. Również tutaj uczniowie z Gminy Świeszyno częściej zgłaszali pojedyncze przypadki gry.
- **Loterie (Lotto, Bingo): brak udziału zadeklarowało 86% uczniów z Gminy Świeszyno i 90% uczniów w Polsce**. Sporadyczne granie było bardzo rzadkie, ale odsetek grających raz w miesiącu lub rzadziej był zbliżony.
- **Zakłady sportowe: 80% uczniów z Gminy Świeszyno i 87% uczniów w Polsce** nigdy nie uczestniczyło w zakładach. Młodzież z Świeszyna młodzież **nieco częściej** niż ogólnopolska deklarowała udział w tej formie hazardu (głównie sporadycznie).

Młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej niż rówieśnicy próby ogólnopolskiej deklarowała całkowity brak kontaktu z grami hazardowymi, jednak nadal udział w grach hazardowych był marginalny. Sporadyczne granie pojawiało się nieco częściej w Świeszynie, ale częstotliwość regularnego hazardu była bardzo niska zarówno lokalnie, jak i w skali kraju.

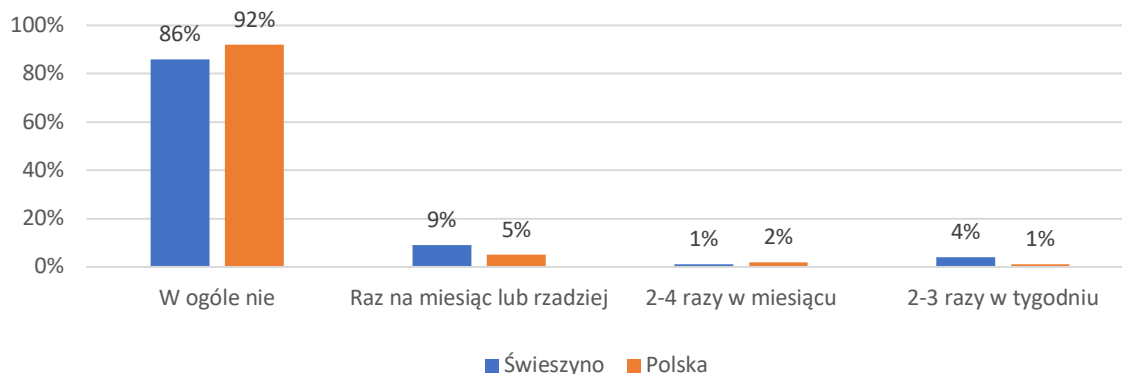
Częstotliwość grania w poszczególne gry hazardowe w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem:

AUTOMATY

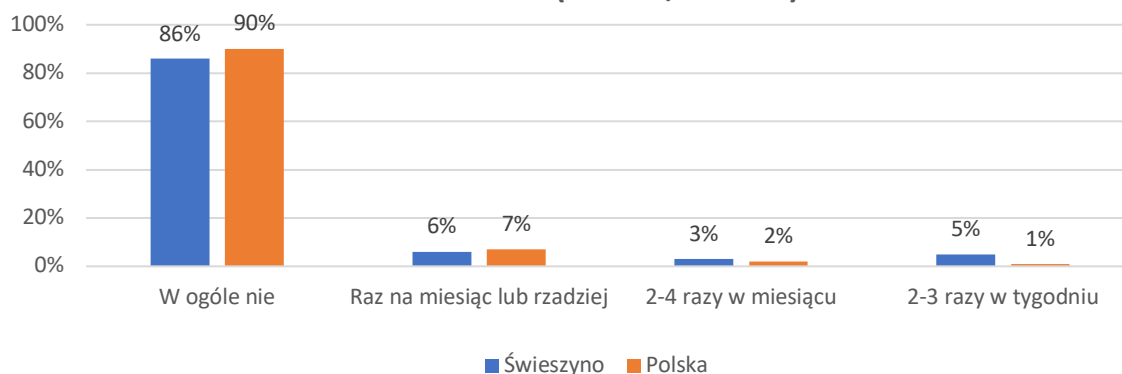
Częstotliwość grania w poszczególne gry hazardowe w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem:

KARTY LUB KOŚCI

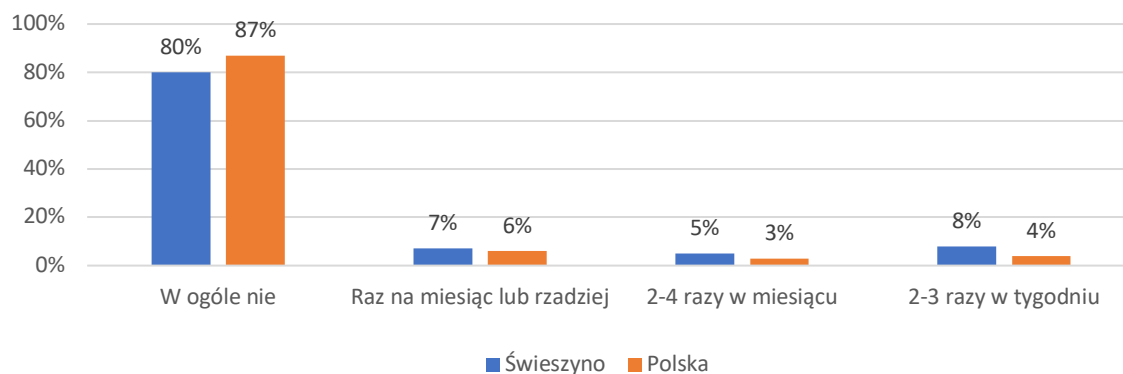
Częstotliwość grania w poszczególne gry hazardowe w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem:

LOTERIE (LOTTO, BINGO)

Częstotliwość grania w poszczególne gry hazardowe w czasie
ostatnich 12 miesięcy przed badaniem:

ZAKŁADY SPORTOWE

ESPAD – PODSUMOWANIE

Picie napojów alkoholowych wśród uczniów szkół z terenu Gminy Świeszyno jest na wyraźnie niższym poziomie w porównaniu z wynikami młodzieży ogólnopolskiej. Uczniowie z Gminy Świeszyno nie tylko rzadziej sięgają po alkohol, ale także częściej ograniczają się do napojów o niższej zawartości alkoholu. Silne upicia oraz nadmierne picie (powyżej 5 drinków przy jednej okazji) występowały rzadziej niż średnio w kraju, co potwierdza pozytywny trend w zakresie kultury spożycia alkoholu.

Podobnie pozytywne zjawisko obserwujemy w zakresie palenia papierosów – młodzież z Gminy Świeszyno rzadziej paliła zarówno tytoń tradycyjny, jak i używała e-papierosów w porównaniu do średniej ogólnopolskiej. Widać wyraźną tendencję do ograniczania tych ryzykownych zachowań wśród lokalnej młodzieży.

Jednak mimo tych korzystnych wyników dotyczących alkoholu i tytoniu, pojawiają się pewne sygnały niepokojące. Uczniowie z Gminy Świeszyno wykazywali problemy związane z używaniem substancji wziewnych oraz leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza, choć w zakresie innych substancji psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy) wyniki były na ogół niższe niż w skali kraju.

Dodatkowo symptomy nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych oraz kontakt z grami hazardowymi były w Świeszynie obecne na podobnym lub nieco niższym poziomie niż średnia krajowa. Młodzież częściej niż średnia deklarowała brak grania na urządzeniach elektronicznych oraz bardzo rzadko angażowała się w gry hazardowe.

Dane wskazują na pozytywny obraz stylu życia młodzieży z Gminy Świeszyno w kontekście spożycia alkoholu, palenia tytoniu i zaangażowania w hazard. Jednak wymagająca uwagi jest kwestia używania substancji wziewnych oraz leków bez recepty, a także konieczność dalszego monitorowania zachowań w obszarze nowych uzależnień (media społecznościowe, e-papierosy).

Wskazane jest prowadzenie profilaktyki ukierunkowanej szerzej, obejmującej różne formy ryzykownych zachowań, nie tylko alkohol i papierosy.

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Gminy Świeszyno:

Badanie przeprowadzone wśród 300 dorosłych mieszkańców Gminy Świeszyno pozwoliło na szczegółową analizę najważniejszych zagrożeń społecznych oraz ocenę postaw lokalnej społeczności wobec problemów takich jak przemoc domowa, uzależnienia, sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych czy problemy behawioralne. W badaniu przeważały kobiety (56%), a średni wiek respondentów wynosił 42 lata, co zapewniło reprezentatywność wyników dla różnych grup wiekowych.

- **Najistotniejsze problemy społeczne**, według mieszkańców, to uzależnienie od alkoholu (78%), cyberprzemoc (78%) i przestępczość (77%). Wysoko oceniano również istotność przemocy domowej, uzależnień od narkotyków oraz zjawisk takich jak nikotynizm czy sieciologizm. Mimo powszechnej świadomości tych problemów, część mieszkańców nie ma wiedzy o możliwościach skorzystania z pomocy – aż 56% nie wie, gdzie taką pomoc można uzyskać w przypadku uzależnienia od alkoholu.
- **Problemy osób niepełnosprawnych** zostały przez mieszkańców najczęściej powiązane z brakiem akceptacji w środowisku społecznym, trudnościami w dostępie do edukacji, barierami architektonicznymi i niewystarczającą liczbą miejsc pracy. Jedynie 3% respondentów deklaruje obecność osób z niepełnosprawnościami w swoim miejscu pracy.
- W kontekście **sytuacji osób starszych**, za największe wyzwania uznano choroby, ubóstwo, niepełnosprawność oraz brak wsparcia rodziny i niewystarczającą liczbę instytucji pomocowych. Tylko 4% badanych zna miejsca aktywizujące osoby powyżej 60 roku życia, co świadczy o niewielkiej obecności tego typu inicjatyw w świadomości mieszkańców.
- W obszarze **przemocy domowej**, aż 37% respondentów podejrzewa, że w ich otoczeniu może dochodzić do tego rodzaju przemocy, 19% potwierdza znajomość osób doświadczających przemocy domowej a 24% przyznało, że sami jej doświadczyli. Najczęściej wskazywanym rodzajem była przemoc psychiczna (92%), fizyczna (46%) oraz ekonomiczna (27%).
- **Spżycie alkoholu** rozpoczęło się przed ukończeniem 18 r.ż. u 70% badanych. 39% pije alkohol kilka razy w roku lub miesiącu, a 16% deklaruje picie 3–4 porcji jednorazowo.

Większość mieszkańców (69%) uważa, że nieletni mogą z łatwością kupić alkohol, a 52% twierdzi, że w gminie jest zbyt wiele punktów sprzedaży. Jednocześnie 97% mieszkańców nie akceptuje picia alkoholu w ciąży, a 95% sprzeciwia się prowadzeniu pojazdów po spożyciu alkoholu.

- **Palenie tytoniu** rozpoczęło się u większości badanych przed ukończeniem 18 lat. Obecnie 60% nie pali, ale 22% deklaruje regularne palenie.
- W odniesieniu do **narkotyków i dopalaczy**, 91% badanych nie zna nikogo w swoim otoczeniu, kto ich używa, a 99% nie wie, gdzie można je kupić – co może świadczyć zarówno o ograniczonym zasięgu zjawiska, jak i o jego ukrytym charakterze.
- **Uzależnienia behawioralne**, takie jak sieciorizm czy zakupoholizm, zostały przez respondentów zauważone jako realny problem – 23% mieszkańców przyznaje się do trudności z kontrolowaniem użycia Internetu lub smartfonu. Mimo to większość (91%) nie miała doświadczeń z hazardem, a jedynie 30% uważa, że można się od niego uzależnić.
- **Zaburzenia odżywiania** – 8% mieszkańców przyznaje się do trudności w kontrolowaniu jedzenia, a 7% reaguje objadaniem się w sytuacjach stresowych, co może świadczyć o obecności kompulsywnych zachowań żywieniowych w społeczności.
- **91% mieszkańców uznaje działania profilaktyczne za potrzebne**, wskazując szczególnie na organizację warsztatów dla uczniów, wsparcie psychologiczne dla rodzin oraz konsultacje z terapeutą uzależnień.

Sprzedawcy napojów alkoholowych:

Badanie przeprowadzone wśród 30 sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Świeszyno pozwoliło na przyjrzenie się postawom tej grupy zawodowej wobec sprzedaży alkoholu, przestrzegania prawa oraz obserwacji codziennych sytuacji w punktach sprzedaży. Respondenci, których średnia wieku wynosiła 47,5 lat, stanowili cenne źródło wiedzy z perspektywy praktyki handlowej i bezpośredniego kontaktu z klientem.

- Sprzedawcy wykazali się **wysoką świadomością prawną i odpowiedzialnością społeczną**. Wszyscy ankietowani zadeklarowali, że w przypadku wątpliwości co do wieku klienta zawsze proszą o dokument tożsamości i nikt z nich nigdy nie sprzedał alkoholu osobie, która mogła być niepełnoletnia. Zdecydowana większość (80%)

sprzeciwia się dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia, a 75% nie uważa, by osoby niepełnoletnie miały łatwy dostęp do alkoholu.

- Równocześnie większość sprzedawców nie uważa, aby **spożywanie alkoholu zagrażało bezpieczeństwu lokalnej społeczności** – jedynie 15% zgadza się z takim stwierdzeniem. Tylko połowa dostrzega próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe. Zjawisko spożywania alkoholu w obrębie sklepu uznawane jest za rzadkie – 70% twierdzi, że nie występuje w ogóle. Nie odnotowano też żadnych nieprzyjemnych incydentów związanych ze spożywaniem alkoholu na terenie sklepu w ostatnich 3 miesiącach.
- W zakresie **świadomości zdrowotnej** sprzedawcy wykazali się trafnymi ocenami – 90% nie zgadza się z twierdzeniem, że prowadzenie pojazdu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne, a 80% odrzuca przekonanie, że kobieta w ciąży może pić bezpiecznie. Jednocześnie aż 80% badanych sprzedawców rozpoznaje, że alkohol w piwie jest tak samo groźny jak w mocniejszych trunkach.
- Zwraca uwagę pewna **neutralność postaw** wobec ograniczania dostępności alkoholu – 50% sprzedawców nie ma zdania na temat potrzeby kontroli sprzedaży, a 45% uważa, że nie jest to konieczne. Niski jest również poziom deklarowanej potrzeby udziału w szkoleniach – jedynie 15% respondentów wskazało, że sprzedawcy powinni brać w nich udział.
- Warto zauważyć, że tylko 20% sprzedawców dostrzega wzrost sprzedaży alkoholu w ostatnich latach – co może sugerować względnie stabilny poziom obrotu, choć niekoniecznie świadczy o ograniczaniu konsumpcji.

Dzieci i młodzież szkolna:

Badanie przeprowadzono metodą CAWI wśród 287 uczniów szkół podstawowych Gminy Świeszyno (203 uczniów klas 4–6 oraz 84 uczniów klas 7–8), koncentrując się na analizie postaw wobec substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, relacji społecznych oraz sposobów spędzania czasu wolnego. Ankieta miała charakter anonimowy i dotyczyła zarówno zachowań ryzykownych, jak i czynników chroniących młodzież w środowisku szkolnym i domowym.

- **Relacje i klimat wychowawczy:**

Uczniowie deklarują bardzo dobre relacje z rodzicami i opiekunami (SP 4–6: 96%, SP 7–8: 91%), co stanowi istotny czynnik chroniący. Jakość relacji z nauczycielami oceniana jest pozytywnie zwłaszcza w młodszych klasach (75%), natomiast w klasach 7–8 wskaźnik ten spada do 55%. Podobnie wysokie są oceny relacji rówieśniczych – aż 87% uczniów w obu grupach wiekowych ocenia je jako dobre lub bardzo dobre.

- **Alkohol:**

5% uczniów klas 4–6 i 9% uczniów klas 7–8 zadeklarowało inicjację alkoholową, 62% starszych uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy piją alkohol. Najczęstsze miejsca spożycia to przestrzenie publiczne i imprezy, a motywacje sięgają od chęci zabawy po ucieczkę od problemów. Niepokojące są też przekonania – 13% uczniów klas 7–8 i 11% klas 4–6 uważa, że piwo to nie alkohol, a 30% uczniów starszych zna miejsca, gdzie osoby niepełnoletnie mogą łatwo nabyć alkohol.

- **Palenie tytoniu:**

Inicjację nikotynową zadeklarowało 9% młodszych i 16% starszych uczniów. Palenie przez rówieśników zauważyło 79% uczniów klas 7–8 i 26% klas 4–6. Najczęstsze powody sięgania po papierosy to ciekawość i presja rówieśnicza.

- **Narkotyki i dopalacze:**

Kontakt rówieśników z narkotykami deklaruje 28% starszych i 6% młodszych uczniów. Użycie takich substancji potwierdziło 6% uczniów klas 7–8 i 3% klas 4–6. Dostępność oceniana jest jako łatwa przez 24% starszych uczniów, a 19% wszystkich badanych potrafi wskazać miejsca, gdzie można je zdobyć.

- **Napoje energetyzujące:**

Spożycie napojów energetycznych deklaruje 36% uczniów starszych i 14% młodszych. Niepokojące są też przekonania zdrowotne – 22% starszych i 8% młodszych uważa je za zdrowe. Uczniowie najczęściej spożywają je 1–3 razy w tygodniu, ale pojawiły się też przypadki codziennego spożycia.

- **Uzależnienia behawioralne:**

Dzieci i młodzież wykazują wysoką aktywność online – 19% młodszych i 32% starszych uczniów korzysta ze smartfonu ponad 5 godzin dziennie. Aż 34% starszych uczniów grało w gry hazardowe online. Najpowszechniej postrzegane uzależnienia to uzależnienie od smartfonu (SP 7–8: 52%, SP 4–6: 31%) i sieciorholizm.

- **Przemoc i cyberprzemoc:**

Przemoc w szkole, zwłaszcza psychiczna, dotyczy znacznej części uczniów. Przemocy codziennie doświadcza 17% uczniów klas 7–8. Przemoc domowa została zgłoszona przez 11–12% uczniów. Cyberprzemoc jest zjawiskiem powszechnym – 30% uczniów klas 4–6 i 37% klas 7–8 doświadczyło hejtu w sieci, a wielu wskazuje na obraźliwe wiadomości i udostępnianie prywatnych treści.

Czas wolny:

Uczniowie najczęściej spędzają czas z rodziną lub ze znajomymi. Młodszy uczniowie częściej wybierają rodzinę, starsi – kolegów z klasy lub spoza szkoły. Sposób spędzania wolnego czasu może być zarówno czynnikiem wspierającym rozwój, jak i zwiększającym ryzyko sięgania po substancje psychoaktywne.

Nauczyciele:

Badanie przeprowadzone wśród 27 nauczycieli ze szkół podstawowych w Gminie Świeszyno dostarczyło cennych informacji na temat zagrożeń społecznych, jakie pedagodzy dostrzegają w środowisku szkolnym. Z uwagi na codzienny kontakt z uczniami, nauczyciele są wiarygodnym źródłem wiedzy na temat zachowań ryzykownych, potrzeb wychowawczych oraz skuteczności działań profilaktycznych realizowanych w szkołach.

- **Najistotniejsze problemy według nauczycieli:**

W opinii badanych pedagogów największe zagrożenia w środowisku szkolnym to:

- **Uzależnienie od Internetu i gier komputerowych** – uznane za bardzo istotne lub istotne przez łącznie 82% nauczycieli.
- **Cyberprzemoc** – wskazywana jako istotny problem przez 63% respondentów.

- **Agresja między uczniami** – 59% nauczycieli uznaje ją za bardzo istotną lub istotną. Znacznie mniejszą wagę nauczyciele przypisują problemowi zażywania narkotyków i dopalaczy, alkoholu oraz leków odurzających – co może wynikać z rzadkości występowania tych zjawisk w lokalnym środowisku szkolnym.

- **Zachowania ryzykowne i postawy uczniów**

- **Incydenty z używaniem narkotyków i dopalaczy nie występują** – 100% nauczycieli nie odnotowało takich sytuacji.
- **Spożywanie alkoholu przez nieletnich** odnotowano w 33% placówek – co wymaga dalszych działań edukacyjnych.
- Nauczyciele **jednogłośnie potwierdzają, że uczniowie nie mają dostępu do substancji psychoaktywnych na terenie szkoły**, a także że są świadomi ich szkodliwości.

- **Telefon i koncentracja**

- **52% nauczycieli uważa, że uczniowie rzadko korzystają z telefonu bez pozwolenia**, a kolejne 30% – że zdarza się to czasami, ale sytuacja jest kontrolowana.
- **66% zauważa, że nadmierne korzystanie z urządzeń mobilnych negatywnie wpływa na koncentrację uczniów.**

- **Relacje społeczne i zaangażowanie**

- **58% pedagogów ocenia relacje między uczniami jako pozytywne i przyjazne.**
- **74% uważa, że uczniowie mają pozytywne podejście do obowiązków szkolnych**, a 81% zauważa ich zaangażowanie w życie szkoły.
- **85% nauczycieli wskazuje, że uczniowie uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne**, rozwijając swoje zainteresowania.
- **78% nauczycieli dostrzega u uczniów gotowość do pomocy kolegom**, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji.
- **67% zauważa, że uczniowie okazują szacunek osobom starszym** – nauczycielom, pracownikom szkoły, czy seniorom w społeczności.

- **Zagrożenia wynikające z używania substancji psychoaktywnych:**

Nauczyciele dostrzegają szerokie spektrum zagrożeń wynikających z używania alkoholu, narkotyków czy dopalaczy:

- **Uzależnienie** – 96% wskazań,

- **Agresja i przemoc** – 89%,
- **Wzrost przestępczości** – 74%,
- **Wcześniejsze kończenie edukacji** – 59%,
- **Ciąże wśród nieletnich** – 44%.
- **Reagowanie i działania profilaktyczne**
 - **100% nauczycieli deklaruje, że zawsze reaguje w sytuacji, gdy wie o kontakcie ucznia z substancjami psychoaktywnymi.**
 - **93% szkół realizuje działania profilaktyczne:** warsztaty, spotkania ze specjalistami, rozmowy grupowe i indywidualne.
 - **Jedynie 15% nauczycieli miało do czynienia z przypadkami zgłoszeń przemocy domowej** – z czego większość bardzo sporadycznie.

Rodzice:

Badanie przeprowadzone wśród 69 rodziców miało na celu poznanie opinii dorosłych na temat problemów społecznych obecnych w środowisku szkolnym i domowym ich dzieci, z uwzględnieniem tematów takich jak przemoc, cyberzagrożenia oraz używanie substancji psychoaktywnych. Wyniki pokazują wysoki poziom troski o bezpieczeństwo dzieci oraz dużą świadomość społeczną – ale też wskazują na potrzebę dalszej edukacji i wsparcia w niektórych obszarach.

Problemy społeczne w środowisku szkolnym:

Rodzice za najbardziej istotne zagrożenia uznają:

- **Uzależnienie od Internetu i gier komputerowych (98%),**
- **Agresję w przestrzeni internetowej (98%),**
- **Agresję pomiędzy uczniami (96%).**

Na dalszych miejscach znalazły się: przyjmowanie narkotyków (72%), picie alkoholu (71%), autoagresja (71%) i zażywanie dopalaczy (74%).

Relacje i poczucie bezpieczeństwa w szkole:

Rodzice bardzo wysoko oceniają klimat społeczny panujący w szkołach:

- **91% uważa, że relacje między uczniami są przyjazne,**
- **96% twierdzi, że ich dzieci czują się w szkole bezpiecznie.**

Brak odnotowanych silnych niepokojów w tym zakresie sugeruje pozytywną atmosferę i dobrą jakość opieki wychowawczej.

Substancje psychoaktywne i otoczenie dziecka:

- 100% rodziców zapewnia, że ich dziecko nie miało kontaktu z alkoholem ani innymi środkami odurzającymi.
- 98% twierdzi, że dziecko nie pali papierosów, a 72% nie zna osób uzależnionych w otoczeniu dziecka.
- 90% rodziców deklaruje, że potrafiłoby rozpoznać objawy zażycia narkotyków, a 68% zna instytucje wspierające osoby uzależnione.

Przemoc i relacje rodzinne:

- **68% respondentów twierdzi, że ich dziecko nigdy nie doświadczyło przemocy**, natomiast **19% przyznało, że taka sytuacja miała miejsce** – najczęściej sprawcami byli rówieśnicy ze szkoły.
- **62% badanych wie, gdzie szukać pomocy w razie przemocy domowej**, a 29% wymaga jeszcze wsparcia lub refleksji w tym zakresie.
- **87% rodziców nie słyszało od dziecka o doświadczeniach przemocy domowej** – ale niewielki odsetek wskazuje na takie rozmowy lub konkretne zgłoszenia.

Cyberprzemoc i aktywność cyfrowa:

- **27% rodziców potwierdziło, że ich dziecko doświadczyło hejtu lub agresji w Internecie**, a 16% nie ma wiedzy na ten temat.
- **89% twierdzi, że ich dzieci nie dokonują zakupów online bez wiedzy dorosłych.**
- Rodzice zauważają **trudności dzieci z ograniczeniem czasu przed ekranem** – **65% widzi ten problem** w różnym stopniu.

ANALIZA SWOT SYTUACJI GMINY ŚWIESZYNO NA PODSTAWIE ZAPREZENTOWANYCH W DIAGNOZIE DANYCH

MOCNE STRONY

- Wysoka świadomość zagrożeń wśród nauczycieli i rodziców. Zarówno nauczyciele, jak i rodzice wskazują na szereg realnych zagrożeń w środowisku szkolnym – od uzależnień po przemoc i zachowania ryzykowne, co świadczy o ich czujności i gotowości do współpracy w działaniach profilaktycznych.
- Brak kontaktu dzieci z substancjami psychoaktywnymi (wg rodziców i nauczycieli). 100% rodziców deklaruje, że ich dzieci nigdy nie sięgały po środki uzależniające, a nauczyciele potwierdzają brak incydentów z narkotykami w szkołach. Świadczy to o realnym poziomie abstynencji lub skutecznej kontroli.
- Silne relacje rówieśnicze i zaangażowanie uczniów w życie szkoły. Nauczyciele obserwują pozytywne relacje, wzajemną pomoc, poczucie przynależności klasowej oraz zaangażowanie w zajęcia pozalekcyjne (81–85% pozytywnych odpowiedzi).
- Wysoka gotowość nauczycieli do reagowania na zagrożenia. 100% nauczycieli deklaruje, że zawsze reagują w przypadku kontaktu ucznia z substancjami psychoaktywnymi, a 93% potwierdza prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach.
- Wysoka świadomość sprzedawców alkoholu. Większość z nich rozumie szkodliwość różnych rodzajów alkoholu i deklaruje zdecydowane przeciwdziałanie sprzedaży niepełnoletnim – 100% sprawdza dowód przy wątpliwościach co do wieku.

SŁABE STRONY

- Podważanie problemu przez część nauczycieli i sprzedawców. Mimo wysokiej ogólnej świadomości, część respondentów bagatelizuje niektóre zagrożenia, np. 45% sprzedawców nie widzi potrzeby ograniczania dostępności alkoholu, a 25% nauczycieli nie dostrzega problemów z koncentracją związanych z mediami społecznościowymi.
- Niedostateczna wiedza o miejscach pomocy. Znaczny odsetek rodziców i mieszkańców nie wie, gdzie można szukać pomocy w przypadku przemocy (np. 19% rodziców nigdy się nad tym nie zastanawiało) lub uzależnień (ponad 30% bez wiedzy o dostępnych instytucjach).

- Występowanie przemocy rówieśniczej. Mimo braku zgłoszeń przemocy domowej, 19% rodziców przyznało, że ich dzieci doświadczyły przemocy – najczęściej od rówieśników w szkole (85%), co wskazuje na istotne napięcia w relacjach uczniowskich.
- Niedostateczna reakcja systemowa wobec sprawców przemocy. Mimo wzrostu liczby przypadków przemocy i założonych Niebieskich Kart, niewielki odsetek osób stosujących przemoc kierowany jest na programy korekcyjno-edukacyjne.

SZANSE

- Zaangażowani nauczyciele i sprzedawcy jako sojusznicy profilaktyki. Deklarowana gotowość do reagowania, wysoki poziom świadomości i zgodność w ocenach problemów daje solidne podstawy do dalszej współpracy między instytucjami i środowiskami.
- Gotowość rodziców do podejmowania działań wychowawczych i kontrolnych. Rodzice deklarują aktywność w nadzorze online, ograniczaniu zakupów internetowych dzieci oraz rozmowach o bezpieczeństwie – to dobry fundament dla działań edukacyjnych.
- Potencjał tworzenia nowych działań edukacyjnych dla różnych grup. Wyniki ankiet wskazują na konkretne potrzeby edukacyjne: w zakresie przemocy, uzależnień behawioralnych, korzystania z Internetu czy komunikacji z dziećmi o zagrożeniach.
- Rozwój aktywności szkolnych i pozaszkolnych. Wysoki odsetek uczniów angażujących się w życie szkoły i chętnych do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych może być podstawą do wdrażania programów profilaktycznych poprzez edukację nieformalną.

ZAGROŻENIA

- Zjawiska ukryte i niedoszacowane (np. cyberprzemoc). 27% rodziców potwierdza, że ich dzieci doświadczyły hejtu lub agresji w sieci, ale aż 16% nie wie, czy to miało miejsce – świadczy to o trudności w identyfikacji zagrożeń w przestrzeni cyfrowej.
- Zależność od deklaracji, a nie rzeczywistych działań. Duża zgodność deklaratywna może nie odzwierciedlać rzeczywistości – np. rodzice deklarują brak używania używek przez dzieci, ale to może wynikać z niewiedzy lub zaufania niepopartego kontrolą.
- Utrzymujący się problem przemocy wśród uczniów. Pomimo pozytywnych relacji w klasach, problem agresji i cyberprzemocy jest konsekwentnie wskazywany jako istotny – wymaga to szczególnego monitoringu i systemowego wsparcia szkół.

- Niska częstotliwość szkoleń dla sprzedawców. Tylko 15% badanych uważa, że sprzedawcy powinni brać udział w szkoleniach dot. odpowiedzialnej sprzedaży – co może ograniczać rozwój ich kompetencji profilaktycznych.

Badania ankietowe w Gminie Świeszyno ujawniły wysoką świadomość nauczycieli, sprzedawców i rodziców w zakresie zagrożeń związanych z używkami oraz dobre relacje rówieśnicze i zaangażowanie uczniów w życie szkoły. Z drugiej strony, widoczna jest potrzeba zwiększenia wiedzy o dostępnych formach pomocy i lepszego rozpoznawania problemów ukrytych, takich jak cyberprzemoc czy uzależnienia behawioralne. Diagnoza wskazuje na potencjał rozwoju działań profilaktycznych oraz konieczność wzmacniania współpracy instytucji i edukacji rodziców.